

Kristine Teksten

Bosetting av flyktninger:

En kvalitativ studie av tanker om hjem, sted og fremtid.

Universitetet i Sørøst-Norge
Fakultet for humaniora, idretts- og utdanningsvitenskap
Institutt for kultur, religion og samfunnsfag
Postboks 235
3603 Kongsberg

<http://www.usn.no>

© 2023 Kristine Teksten

Denne avhandlingen representerer 60 studiepoeng

Sammendrag

Denne masteroppgaven startet som en utforskende kvalitativ undersøkelse, med formål om å bidra til kunnskap om bosatte flyktninger, fra perspektivet til flyktingene. Gjennom arbeidet, har familieperspektivet også blitt sentralt. Denne oppgaven undersøker hva bosatte flyktninger tenker om hjem, sted og fremtid, med et relasjonelt stedsperspektiv, translokal posisjonering og homemaking som teoretisk forankring. Oppgaven anser kunnskap som situert og legger stor vekt på de kontekstuelle rammene. Det ble gjennomført åtte semistrukturerte individuelle intervjuer med flyktninger som er bosatt med offentlig hjelp i en distriktskommune på Østlandet. I intervjuene ble flyktingene spurt om hverdagen deres, tanker de har knyttet til bosettingen i Norge, hvilket forhold de har til bosettingskommunen, deres tanker om hjem, hvordan de opplever og bruker nærområdet sitt og hvilke planer de har for fremtiden.

Informantene som deltok på intervjuene, er bosatt med offentlig hjelp i samme bosettingskommune i perioden 2018-2020. Alle kommer fra arabiske hjemland og er i 30- og 40-årene. Alle informantene er foreldre til barn i ulike aldre, alt fra barnehage til videregående og unge voksne. Studien finner at informantene i denne studien kobler tanker om hjem, sted og fremtiden til foreldrerollen. Opplevelsen av bosettingskommunen som et godt oppvekst miljø er viktig for informantene, men manglende mulighet til å oppfylle forsørgeransvaret kan påvirke opplevelsen av lokalsamfunnet negativt. Informantene knytter bånd til lokalsamfunnet gjennom deltakelse i det lokale narrative og felles ansvarsfølelse.

Kunnskapsoppsummeringen fra 2018 viste at det er manglende kunnskap om bosetting fra perspektivet til flyktingene, spesielt med en familieorientert vinkling (Svendsen, 2018, s. 67). Denne oppgaven bidrar til kunnskap om hvordan rollen som foreldre forholder seg til tanker om hjem, sted og fremtid blant bosatte flyktninger.

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	3
INNHOLDSFORTEGNELSE	4
LISTE OVER FORKORTELSER.....	6
FORORD	7
1 INNLEDNING	8
1.1 RAMMENE FOR BOSATTE FLYKTNINGER.....	9
<i>Å flykte fra hjemlandet .....</i>	<i>9</i>
<i>Bosetting av flyktninger.....</i>	<i>13</i>
<i>Introduksjonsprogrammet.....</i>	<i>18</i>
<i>Fremtidsutsikter.....</i>	<i>21</i>
1.2 MOTIVASJON, AKTUALITET OG FORSKNINGSPØRSMÅLENE	22
1.3 BAKKEBYEN SOM BOSETTINGSKOMMUNE.....	23
1.4 OPPGAVENS OPPBYGNING	24
2 TEORETISKE PERSPEKTIVER OG LITTERATUR	25
2.1 Å FORSKE PÅ MIGRASJON OG INTEGRERING	25
<i>Bosatte flyktninger i forskning.....</i>	<i>26</i>
<i>Migrasjon og integrering .....</i>	<i>27</i>
2.2 INTEGRERING I LOKALSAMFUNN	30
<i>Integrering i Distrikts-Norge.....</i>	<i>33</i>
2.3 STEDSOPPLEVELSE OG STEDSTILKNYTNING	36
3 METODE: VALG OG UTFORDRINGER	39
3.1 Å UNDERSØKE DET KOMPLEKSE	39
3.2 ETISK FORSKNING.....	41
3.3 AVGRENSNING OG BEGRENSNING.....	42
3.4 PÅ LETING ETTER INFORMANTER	44
3.5 INNSAMLING OG BEARBEIDING.....	45
3.6 VALIDITET OG RELIABILITET	47
4 PRESENTASJON AV EMPIRI OG INNHOLDSANALYSE	49
4.1 PRESENTASJON AV INFORMANTENE	49
4.2 Å BLI BOSATT I BAKKEBYEN	53
<i>Før bosetting: ønsker og inntrykk.....</i>	<i>53</i>
<i>Etter bosetting: nytt og annerledes.....</i>	<i>57</i>
<i>Fremtidsrettet.....</i>	<i>61</i>

4.3	FORTELLINGER OM BAKKEBYEN.....	63
	«Alle kjenner alle» i Bakkebyen	64
	Bakkebyen er rolig og stille.....	66
	Boforhold i Bakkebyen	67
	Nabolag og nærmiljø.....	67
4.4	PÅ VEIEN TIL ARBEIDSLIVET.....	69
	Wassim, Jamal og Ibrahim sine fortellinger om arbeid og skole	71
	Hjemmeværende vs. student	76
4.5	PLANER OG ØNSKER FOR FREMTIDEN	77
	Flytte eller bli?	78
	Boligdrømmen	80
	Hva er et hjem?.....	82
5	OPPSUMMERING OG DRØFTING AV RESULTATER.....	85
	SLUTTORD	95
	LITTERATURLISTE	96
	FIGUR LISTE	103
	VEDLEGG	104
	Informasjonsskriv.....	105
	Samtykke	106
	Intervjuguide.....	107
	NSD vurdering av undersøkelsen	109

Liste over forkortelser

EU – Den europeiske union

FN – De forente nasjoner

FAFO – Forskningsstiftelsen Fafo

IMDI – Integrerings- og mangfoldsdirektoratet

NAV – Arbeids- og velferdsforvaltningen

NIR – Nasjonalt introduksjonsregister

NSD – Norsk senter for forskningsdata

SSB – Statistisk sentralbyrå

UDI – Utlendingsdirektoratet

UNE – Utlendingsnemnda

UNHCR – FNs høykommissær for flyktninger

Forord

Når jeg nå skal levere masteroppgaven virker det nesten litt uvirkelig. Det har vært en svært lærerik prosess både med motgang og medgang. Noen ganger har jeg angret, men er utrolig glad for erfaringene jeg fikk underveis og at jeg har blitt ferdig med god hjelp.

Jeg vil takke flyktningetjenesten i bosettingskommunen som hjalp meg i dette prosjektet. Da mange andre sa nei, fant dere tid og rom til å hjelpe meg, selv i en historisk krevende situasjon med flyktningestrømmen fra Ukraina. Det setter jeg utrolig stor pris på.

Jeg vil takke informantene mine som har delt sine fortellinger og tanker med meg. Takk for tillitten, det hadde ikke blitt en masteroppgave uten dere!

Jeg vil takke veilederen min Åsne Håndlykken-Luz for god støtte og tilbakemeldinger. Takk for tålmodighet og engasjement, du har vært en fantastisk støtte gjennom prosjektet!

Jeg vil takke for at jeg fikk muligheten til å jobbe som miljøveileder for bosatte flyktninger i et vikariat før jeg skulle skrive ferdig denne oppgaven. Arbeidserfaringen gav kunnskap og erfaring, som en ikke kan lese seg til.

Jeg vil takke foreldrene mine som har lånt bort hytta slik at jeg kunne skrive masteroppgaven uten forstyrrelser fra hverdagslivet. Jeg vil takke venner og familie for støtte og forståelse for at jeg har meldt meg ut av «livet».

Sist, men ikke minst vil jeg takke den fantastiske samboeren min for at du har støttet og heiet meg frem. Jeg gleder meg til å komme hjem igjen!

Rauland, våren 2023

Kristine Teksten

1 Innledning

Denne masteroppgaven handler om bosatte flyktninger og deres tanker om hjem, sted og fremtid. Det ble gjennomført åtte semistrukturerte intervjuer med bosatte flyktninger, altså flyktninger som er bosatt med offentlig hjelp. Det ble ikke utarbeidet konkrete forsknings-spørsmål i forkant av intervjuene. Forarbeidet handlet om å sette seg godt inn i de rammene og det systemet som de bosatte flyktningene lever i. Selv om jeg hadde forestillinger om hvilken informasjon jeg kunne få fra informantene var hensikten at informasjonen jeg fikk i intervjuene skulle legge føringene for vinklingen av oppgaven. Intervjuene ble gjennomført med åpent sinn, men hvor jeg hadde utarbeidet flere spørsmål på forhånd knyttet til tematikken hjem, sted og fremtid. Oppgaven endte til slutt på forskningsspørsmålene; *Hvilke fortellinger har flyktninger om å bli bosatt i Norge?* og *Hvilke tanker har bosatte flyktninger om hjem, sted og fremtid?* For å besvare disse skal jeg systematisk fremstille fortellingene og tankene i en hermeneutisk innholdsanalyse etterfulgt av drøfting der jeg legger vekt på resultatene i lys av de kontekstuelle rammene og et lokalitets perspektiv.

Gjennom arbeidet med oppgaven har familievinklingen blitt sentralt. Faiza, Wassim, Naima, Aisha, Zahra, Jamal, Ibrahim og Latifa er informantene som studien bygger på. De ble bosatt sammen med familiene sine i perioden 2018-2020. Alle er bosatt i samme kommune. Alle kommer fra arabiske hjemland og er i 30- og 40-årene. De er foreldre og deltar i introduksjonsprogrammet. De har flyktet fra krig og konflikt i hjemlandet sitt og hadde ikke planer om å komme til Norge, men håper at familien får en bedre fremtid her. Som forskningsspørsmålene indikerer er dette en utforskende kvalitativ studie hvor tanker om hjem, sted og fremtid blir belyst hver for seg og i sammenheng med hverandre. Formålet med oppgaven er å øke kunnskapen om bosatte flyktninger, fra perspektivet til flyktningene. De kontekstuelle rammene for bosatte flyktninger er unikt sammenlignet med andre sosiale grupper. Derfor skal jeg gå gjennom de nasjonale rammene først, før jeg avslutningsvis presenterer de lokale rammene og bosettingskommunen.¹

---

¹ Jeg ønsker å gjøre leseren oppmerksom på at dette er skrevet basert på offentlige og statlige kilder, som ikke er empiriske eller vitenskapelige.

1.1 Rammene for bosatte flyktninger

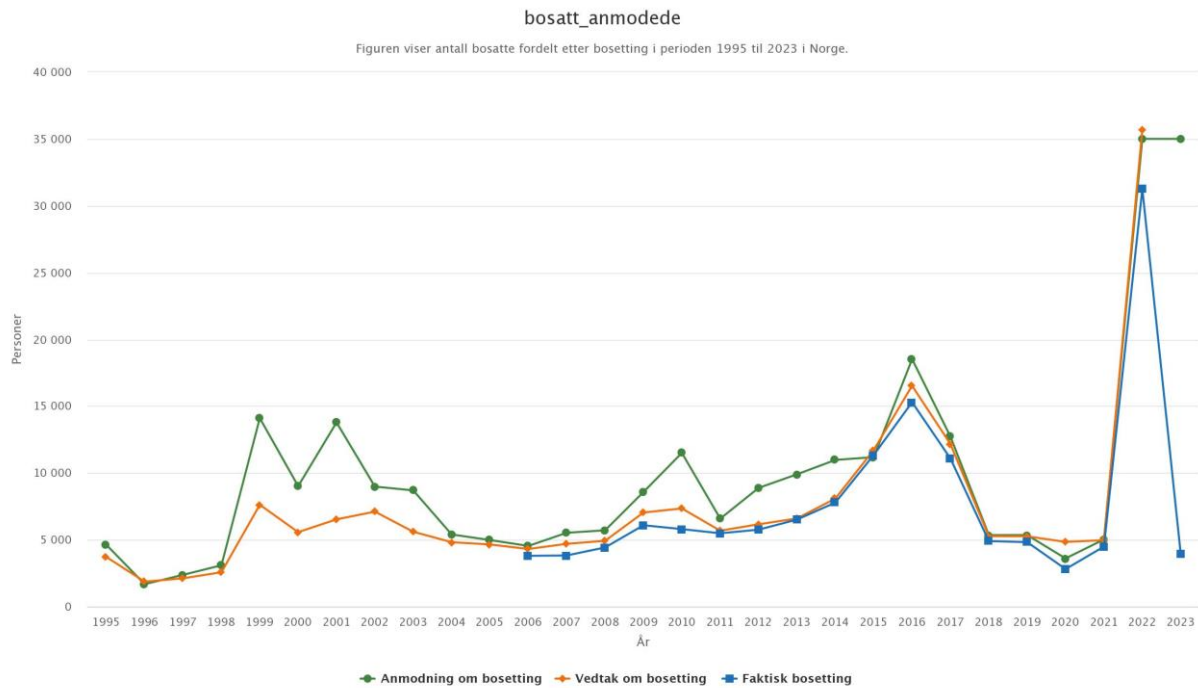
Bosettingsprosessen, bosettingskommunen og fremtidsutsikter for bosatte flyktninger i Norge er sentrale begreper og tematikk. Dette er forkunnskaper som er viktige for å forstå informantenes egne opplevelser. Derfor skal denne delen av innlendingen definere hva en flyktning er, hvorfor og hvordan flyktninger blir bosatt i Norge, hva bosetting i Norge innebærer for flyktningene og hvilke fremtidsutsikter bosatte flyktninger har etter integreringsperioden er over. Rammene for bosatte flyktninger er skrevet med tanke på de forutsetningene som informantene forholder seg til. Informantene ble bosatt i Norge fra 2018 til 2020 og det er forutsetningene for denne perioden frem til dags dato som er vektlagt.

Å flykte fra hjemlandet

Norge undertegnet FNs flyktningkonvensjon 28 juli 1951 i kjølvannet etter andre verdens krig (Flyktningkonvensjonen, 1951). Norge var blant den første bølgen av stater som undertegnet, ratifiserte og innlemmet flyktningkonvensjonen i nasjonale lover. Den originale tittelen er *Convention Relating to The Status of Refugees*, men er mer populært betegnet som FNs Flyktningkonvensjon sammen med de senere protokollene. I artikkel 1 A defineres hvem som har status som flyktning, og det er denne definisjonen som ligger til grunn i den norske utlendingsloven (2008) og bestemmer hvem som har rett på beskyttelse i Norge. En flyktning er en person som «har en velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av etnisitet, avstamning, hudfarge, religion, nasjonalitet, medlemskap i en spesiell sosial gruppe eller på grunn av politisk oppfatning, og er ute av stand til, eller på grunn av slik frykt er uvillig til, å påberope seg sitt hjemlands beskyttelse» (Utlendingsloven, 2008, § 28 a). Utlendingsloven fra 2008 utvidet flyktningbegrepet til å inkludere personer som «uten å falle inn under bokstav a likevel står i reell fare for å bli utsatt for dødsstraff, tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff ved tilbakevending til hjemlandet» (Utlendingsloven, 2008, § 28 b). Utvidelsen bygger på «non refoulement»-prinsippet i flyktningkonvensjon artikkel 33 (Leraand & Bahus, 2022). Flyktningkonvensjonen er en del av de internasjonale lovene som kalles folkeretten. Basert på denne definisjonen defineres en flyktning som en politisk flyktning, og inkluderer ikke andre grupper som er på flukt (Leraand & Bahus, 2022).

Internt fordrevne mennesker på flukt er ikke flyktninger. Det kunne vært naturlig å tenke at alle mennesker som flykter fra ubeboelige områder av frykt for helse og sikkerhet har rett på beskyttelse. Dette er ikke tilfelle, flyktning er en rettslig status med strenge kriterier. Internt fordrevne mennesker er mennesker som flykter fra sine hjem, men som ikke har krysset en landegrense. Selv om mange internt fordrevne mennesker flykter fra de samme årsakene som flyktninger forøvrig, anses de ikke som flyktninger ifølge folkeretten (Leraand & Bahus, 2022). Det er først når et menneske flykter ut av sitt hjemland, på bakgrunn av de anerkjente årsakene i flyktningkonvensjonen, at en anerkjennes som flyktning. Samtidig som en må kunne dokumentere sin identitet. Tallene har økt de senere årene og det er om lag 59 millioner mennesker som er internt fordrevne på grunn av konflikt, krig, naturkatastrofer og livstruende klimaendringer (iDMC, 2021). I Norge er det kun mennesker som anerkjennes som flyktninger som har rett på beskyttelse. En flyktning er derfor «en person som har flyktet fra sitt hjemland og med rette frykter for forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller tilhørighet til en bestemt sosial gruppe» (Leraand & Bahus, 2022).

Flyktninger er både innvandrere og utvandrere. Begrepet innvandrer sikter til mennesker som har flyttet til et annet land, med formål om å bosette seg, og en utvandrer er på sin side en person som har flyttet fra hjemlandet sitt. Ved utgangen av 2022 var det registrert 877 200 bosatte innvandrere i Norge som utgjør 16 prosent av den norske befolkningen og er en markant økning fra 2021 grunnet krigen i Ukraina (Steinkellner, 2023). I 2018, 2019 og 2020 ble det bosatt 12 533 flyktninger i Norge viser *figur 1: bosetting av flyktninger i Norge fra 1995-2023* (IMDi, 2023b). Grafen viser at 2018-2020 var en periode med markant nedgang i bosetting av flyktninger i Norge, sammenlignet med årene før og etter. Samtidig ser vi at nivået ikke er ulikt midten av det første tiåret på 2000 tallet. 2020 var et spesielt rolig bosettings år grunnet pandemien, noe flere av informantene kunne bekrefte. FN rapporterte i 2022 at det for første gang var registrert over 100 millioner mennesker på flukt i verden (FN-Sambandet, 2022). Dette tallet inkluderer både flyktninger og internt fordrevne, og utgjør en prosent av verdens befolkning. FN rapporterer samtidig at 2021 var det tiende året som antallet flyktninger i verden økte (FN-Sambandet, 2022). Selv om en person ikke anerkjennes som en flyktning, kan den allikevel ha rett på beskyttelse i Norge slik som opphold på humanitært grunnlag og familiegjenforening.

Figur 1: Bosetting av flyktninger i Norge fra 1995-2023 (IMDi, 2023b)

Rent juridisk omfatter flyktningbegrepet overføringsflyktninger og asylsøkere som får innvilget beskyttelse etter utlendingsloven (2008) § 28 (Leraand & Bahus, 2022). En kan også få indirekte status som flyktning gjennom familiegjenforening med referanseperson i utlendingsloven (2008). Når en søker beskyttelse i Norge søkes det om asyl og en asylsøker er en person som venter på behandling av asylsøknad. En asylsøknad blir behandlet av UDI hvor de tar stilling til om asylsøkeren kvalifiserer til status som flyktning og derfor har rett på beskyttelse (UDI, 2023a). Hvis en asylsøker ikke oppfyller kravene til oppholdstillatelse som flyktning, vil UDI og UNE alltid vurdere om han eller hun fyller kravene for oppholdstillatelse på humanitært grunnlag (UDI, 2023d). Det vil si på grunn av sterke menneskelige hensyn eller har særlig tilknytning til Norge. En flyktning som har beskyttelse i et annet land, får avslag på asylsøknaden. Overføringsflyktninger er personer som vanligvis registreres som flyktning hos UNHCR, men som ikke kan tilbys varig beskyttelse i det landet de befinner seg i (UDI, 2023e). Det er UNHCR som fremmer søknad om overføring til stater som har forpliktet seg til ordningen. For Norge er det UDI som bestemmer hvem av søknadene som blir innvilget, og kvoten over hvor mange flyktninger som blir overført til Norge hvert år er politisk styrt og varierer (UDI, 2023e). Det er UDI som organiserer overføringen til Norge, og ofte er det inngått en bosettingsavtale før overføringsflyktningene ankommer.

Det er Justis- og Beredskapsdepartementet som har det overordna ansvaret for flyktning- og innvandringspolitikk, utlendingsloven, Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og asylmottak (Regjeringen, 2022a). UDI sine hovedoppgaver er å behandle søknader etter utlendingsloven og statsborgerloven, samt faglige bidrag, drift av asylmottak og arbeidet med assistert retur (Regjeringen, 2022a). UNE er klageinstans for vedtak som blir behandlet av UDI i første instans og fungerer som et uavhengig forvaltningsorgan (Regjeringen, 2022a). Videre har politidirektoratet, politiets utlendingsenhet, politiets sikkerhetstjeneste og kriminalpolitisen sentrale oppgaver knyttet til utlendingsforvaltningen (Regjeringen, 2022a). Det er Arbeids- og Inkluderingsdepartementet som har det overordna ansvaret for integreringspolitikken, bosetting av flyktninger, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, HK-dir, forvaltning av statsborgerloven og introduksjonsloven (Regjeringen, 2022a). IMDi er faglig ansvarlig for integreringspolitikk og fatter vedtak om bosettingsavtale mellom staten og bosettingskommunen (Regjeringen, 2022a). Utenriksdepartementet er første linje i forvaltningen av flyktninger og er sentrale i internasjonalt samarbeid (Regjeringen, 2022a).

Utlendingsloven (2008), statsborgerloven (2005) og introduksjonsloven (2003) er sentral lovgivning i denne oppgaven. Introduksjonsloven ble erstattet av integreringsloven i 2021 (Integreringsloven, 2020). For personer som har fått oppholdstillatelse eller er i gang med introduksjonsprogram før 1. januar 2021, gjelder fortsatt introduksjonsloven (IMDi, 2022a). Informantene i denne studien ble bosatt fra 2018 til 2020. Formålet med introduksjonsloven var å styrke nyankomnes mulighet for deltakelse i yrkesliv og samfunn, og økonomisk selvstendighet gjennom innføringen av introduksjonsprogrammet (Introduksjonsloven, 2003). Det er bosettingskommunen som har ansvar for introduksjonsprogrammet og er en rett og plikt for bosatte flyktninger med offentlig hjelp (Introduksjonsloven, 2003). Det er flere av de samme formålene, bestemmelsene og introduksjonsprogrammet som er videreført til ny lovgivning. De viktigste endringene er differensiering av programtiden og kompetanse målsetting, styrking av kvalitet og likeverdig tilbud (IMDi, 2022a). Kommuner som bosetter flyktninger mottar integreringstilskudd, samt at flyktningene som er bosatt inngår i beregningen av kommunens rammetilskudd (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016, s. 29-32). Kommunene har mulighet til å beholde et eventuelt overskudd av integreringstilskuddet dersom de har gode introduksjonsprogram som får flyktningene raskt i arbeid eller utdanning (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016, s. 29-32).

Bosetting av flyktninger

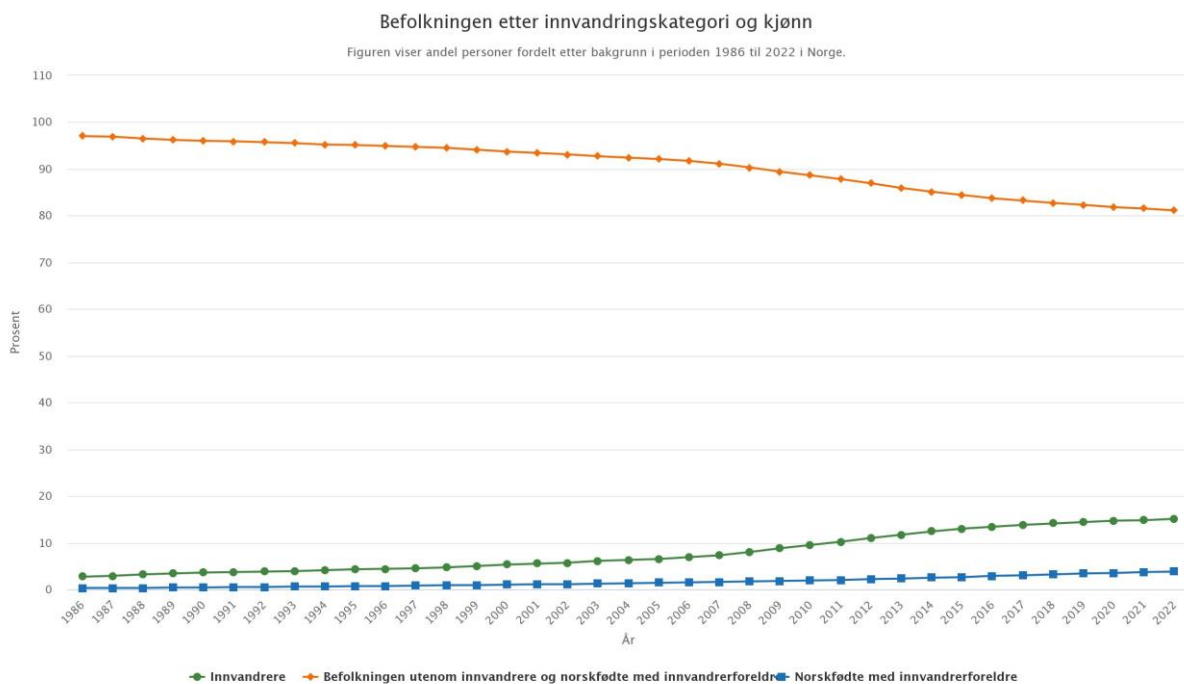
Det er en kommunal oppgave å bosette og integrere flyktninger, men det er IMDi som har det overordnede ansvaret for tildeling og bosetting av flyktninger (Regjeringen, 2022a). En bosettingskommune er en kommune som bosetter flyktninger. Tildelingen av flyktninger til kommunene blir arrangert gjennom anmodninger. Det er nasjonalt utvalg for mottak og bosetting som utarbeider anmodningene ved avslutningen av hvert kalenderår (IMDi, 2022b). Utvalget er basert på en samarbeidsavtale mellom Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Kommunal- og distriktsdepartementet og KS. Formålet med utvalget er at staten og kommunesektoren i fellesskap skal løse de nasjonale oppgavene for mottak og bosetting av flyktninger (IMDi, 2022b). Utvalget utarbeider anmodninger med hensyn til prognoser over asylsøkere, innvilga asylsøknader og overføringsflyktninger som Norge er forpliktet til å ta imot (IMDi, 2022b). Anmodningene oppfordrer kommunene til å bosette et eksakt antall flyktninger det kommende året og må behandles lokalpolitisk. Selv om anmodningene blir utsendt ved årsskiftet kan de justeres etter behov i løpet av året (IMDi, 2022b).

Bosetting og integrering av flyktninger gir bosettingskommunen statlige tilskudd i integreringsperioden. Integreringsperioden varer så lenge kommunen får tilskudd. For å ha rett til å delta på introduksjonsprogrammet, introduksjonsstønad, veiledning og eventuell annen økonomisk bistand må flyktninger bosettes gjennom avtale mellom bosettingskommunen og IMDi (IMDi, 2022d). Dette kalles *bosetting med offentlig hjelp*, og innebærer et tilbud i form av et vedtak fra IMDi om å etablere seg med offentlig hjelp i en norsk kommune. Tilbudet om bosettingskommune er kun et engangs tilbud og det er ikke klageadgang for vedtaket (IMDi, 2022d). Personer som klarer seg selv uten økonomisk støtte fra det offentlige, står i utgangspunktet fritt til å bosette seg selv hvor som helst i landet (IMDi, 2022d). Dette kalles å *selvbosette*, altså å bosette seg selv på eget initiativ uten bosettingsavtale, og må ikke forveksles med *avtalt selvbosetting* (IMDi, 2022c). Flyktninger som selvbosetter må være økonomisk selvhjulpen, og vil innebære et avkall på rett til offentlig hjelp. Kommunen kan allikevel velge å gi offentlig hjelp til flyktninger som selvbosetter, men kommunen vil ikke få integreringstilskudd uten en avtale med IMDi (IMDi, 2021). De fleste flyktningene blir bosatt med offentlig hjelp (IMDi, 2022d).

Personer eller familier som bosettes med offentlig hjelp kan ikke selv velge hvilken kommune de skal bosettes i (IMDi, 2022d). Alle flyktninger som venter på bosetting, blir kartlagt av IMDi før bosetting. Bosettingskommunene blir utvalgt av IMDi basert på hensyn knyttet til tjenestetilbud og proporsjonal fordeling av alle som venter på bosetting (IMDi, 2022d). Det vil si at fordelingen av flyktninger skal være proporsjonal i henhold til alle flyktingene som venter på bosetting. Det betyr at en kommune kan ikke reservere seg mot enslige voksne, for å kun bosette barnefamilier, hvis det er flest enslige voksne som venter på bosetting. IMDi tar hensyn til informasjon om flyktingens nære familie, særlige oppfølgingsbehov, utdanning og karriereplaner og eventuelle andre forhold i vurderingen av bosettingskommune når dette lar seg gjøre (IMDi, 2022d). Bosettingsstrategien skal motvirke segregering, men av praktiske hensyn bør det være en liten gruppe fra samme hjemland bosatt i samme kommune. Dette gjør det enklere for kommunen å legge til rette for et likeverdig tjenestetilbud slik som morsmålsundervisning, tilrettelagt undervisning og annen sosial inkludering (IMDi, 2022d).

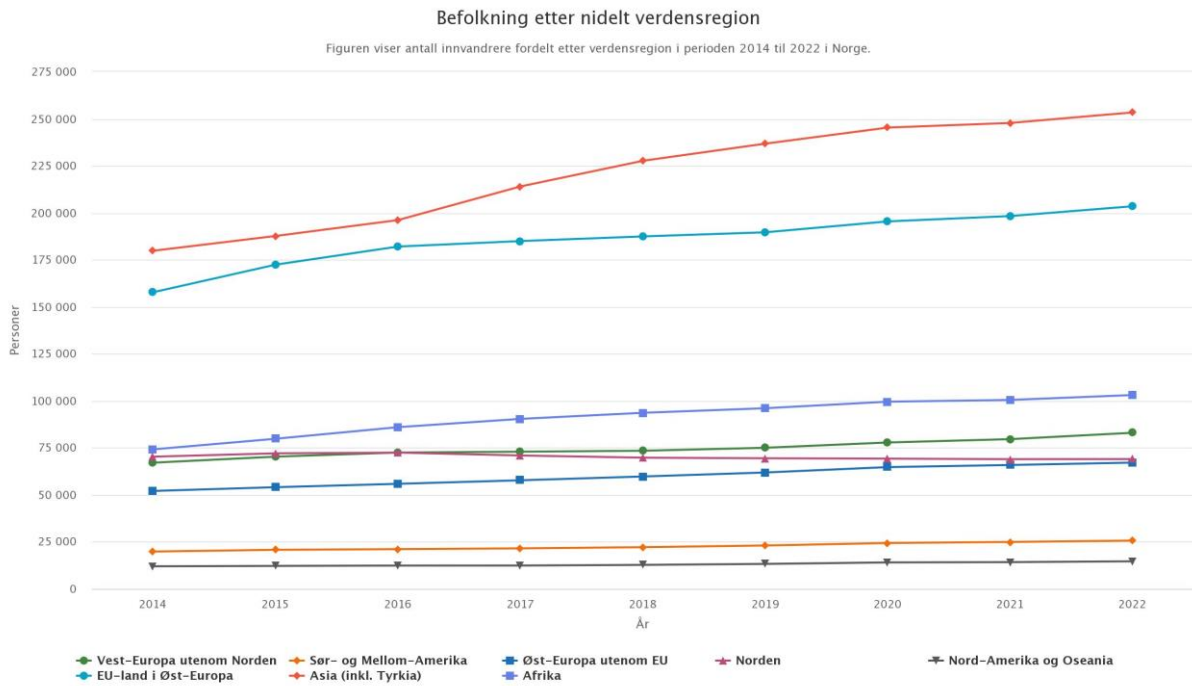
Selv om det ikke er opptil hver enkelt å velge bosettingskommune er det flere måter å bli bosatt med offentlig hjelp. Avtalt selvbosetting innebærer at flyktingen finner bolig på egen hånd og avtaler bosetting med kommunen direkte. Da er det viktig at flyktingen ikke allerede har fått bosettingsavtale i en annen kommune og at ønsket kommune ikke har fylt opp årets anmodning (IMDi, 2021). Overføringsflyktninger blir normalt bosatt direkte fra utlandet, noe som vil si at det foreligger allerede en bosettingsavtale mellom IMDi og bosettingskommune ved ankomst (IMDi, 2022c). For asylsøkere som bor på asylmottak blir de boende på mottaket etter innvilget oppholdstillatelse frem til IMDi og bosettingskommunen har vedtatt bosettingsavtale (IMDi, 2022c). Asylsøkere som har alternativ mottaksplassering blir bosatt relativt likt som andre mottaksbeboere, og innebærer at asylsøkeren har avtalt en alternativ mottaksplassering under behandlingen av søknad om asyl (IMDi, 2022c). Bosetting av privatboende foregår ved at flyktninger som ankommer Norge enten direkte eller fra mottak bosetter seg selv privat under behandlingen av asylsøknaden. For at privatboende skal bosettes med offentlig hjelp må personen søke IMDi om bosettingsavtale innen 6 måneder etter innvilget oppholdstillatelse (IMDi, 2022c).

Målsettingen til IMDi er at alle flyktninger blir bosatt så raskt som mulig i en bosettingskommune. Noen grupper blir derimot prioritert først slik som enslige mindreårige, familier med barn som bor på mottak i Norge og overføringsflyktninger som kommer direkte fra utlandet (IMDi, 2022d). Det er særlig enslige voksne som må vente lengst på tildeling av bosettingskommune (IMDi, 2022d).

Figur 2: Befolkning fordelt etter bakgrunn 1986-2022 (IMDi, 2023a)

Av de over 800 000 tusen innvandrerne som er bosatt i Norge, utgjør flyktninger og deres familiemedlemmer om lag 30 % av gruppen ved inngangen av 2022 (IMDi, 2023a). *Figur 2* viser fordeling av hele den norske befolkningen fordelt på bakgrunn hvor den blå linjen er norskfødte med innvandrerforeldre, den grønne linjen er innvandrere og den oransje linjen er befolkningen uten innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Det er arbeidsinnvandrere som utgjør den største andelen av kategorien innvandrere (Steinkellner, 2023). Bosatte flyktninger utgjorde faktisk bare 0,8% av den totale norske befolkningen i 2021 (IMDi, 2023b). *Figur 3* viser antall innvandrere fordelt etter verdensregion, altså bakgrunn før innvandring. Av figuren kan vi se at Asia og EU-land i Øst Europa utgjør den største gruppen av innvandrere i Norge, etterfulgt av Afrika som tredje største gruppe (IMDi, 2023a).

Figur 3: Befolkning etter verdensregion (IMDi, 2023a)

Sekundærflytting innebærer at flyktninger som er bosatt med offentlig hjelp har flyttet fra sin første bosettingskommune, sekundærbosetting innebærer at sekundærflyttingen er avtalt mellom fraflyttingskommunen og tilflyttingskommunen. Regjeringen ønsker å begrense at personer som ikke er økonomisk selvforsørget flytter fra bosettingskommunen til en annen kommune (Meld. St. 30, 2015-2016, s. 36). Personer som flytter fra bosettingskommunen mens de er deltakere i introduksjonsprogrammet, mister retten til å fortsette i programmet i den kommunen de flytter til; med mindre det foreligger en avtale mellom tilflyttings- og fraflyttingskommunen (Meld. St. 30, 2015-2016, s. 36). Flyktninger som har sekundærflyttet inngår likevel i den gruppen som kommunen de flytter til kan velge å tilby programmet til (Meld. St. 30, 2015-2016, s. 36). Alle har i utgangspunktet rett på sosialtjenester uten krav om å være folkeregistrert eller fast bosatt i kommunen, og kommunen må vurdere type og omfang av hjelp ut fra den enkeltes situasjon, hva det søkes om og om oppholdet i kommunen er å anse for fast eller midlertidig (Meld. St. 30, 2015-2016, s. 36). Hvis flyttingen ikke har avtalt sekundærflytting, kan tilflyttingskommunen avslå søknad om tjenester med henvisning til bosettingskommunen, med mindre dette er åpenbart urimelig (Meld. St. 30, 2015-2016, s. 36).

Monitor for sekundærflytting (2020) viser at sekundærflytting er svært lav de første bosettingsårene og øker gradvis etter hvert som botiden øker. Det ser derimot ut som at sekundærflytting avtar i år fire og fem etter bosetting, og fra år seks og utover er flyttemønsteret relativt stabilt (ssb, 2020, s. 17). Monitoren (2020) viser at sekundærflytting skjer ofte på tvers av fylkesgrensene. Når personer med flyktningbakgrunn kommer til Norge blir de bosatt mindre sentralt enn befolkningen generelt, og vi ser at det skjer en tilflytting av personer med flyktningbakgrunn til de mest sentrale områdene innen fem år (ssb, 2020, s. 52). Samtidig bor personer med flyktning bakgrunn fortsatt mindre sentralt enn befolkningen for øvrig, også etter fem års botid. Monitoren for sekundærflytting (2020) viser at personer med flyktning bakgrunn er mer bofaste nå enn tidligere, det er særlig unge mennesker som sekundærflytter og overføringsflyktningene er mest bofaste. Monitoren (2020) peker på at introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere ser ut til å gi personer med flyktningbakgrunn en sterkere forbindelse til sin første bosettingskommune (ssb, 2020, s. 4).

For at innvandrere skal komme i arbeid og bidra til fellesskapet, er det avgjørende at de raskt etablerer seg og finner seg til rette i et nytt lokalsamfunn (Meld. St. 30, 2015-2016, s. 29). Når flyktninger blir bosatt flytter de ofte inn i kommunale boliger. En kommunal bolig er en bolig som eies av kommunen eller boliger som er leid av kommunen på det private markedet. Oslo kommune skriver på sine nettsider at en «kommunal bolig er et tilbud til deg som ikke klarer å skaffe deg en egnet bolig selv eller med annen offentlig hjelp, eller trenger spesiell tilpasning på grunn av alder, bevegelses- eller utviklingshemning» (Oslo Kommune, 2023). Kommunale boliger inngår som en del av sosialhjelpen i kommunen sammen med offentlige ytelser til livsopphold. Målet for alle som mottar sosialhjelp, inkludert flyktninger, er at de etter hvert skal bli selvstendige og klare seg selv (Chudasama & Weihe, 2023). Bosatte flyktninger står fritt til å flytte internt i bosettingskommunen sin, og det er et mål for kommunene at de ikke bor lengre enn nødvendig i kommunale boliger. «En god bolig skaper trygge rammer for arbeid og samfunnsdeltakelse. Bosetting av flyktninger er preget av usikkerhet med hensyn til hvor mange boliger og hva slags boliger det er behov for» (Meld. St. 30, 2015-2016, s. 39).

Introduksjonsprogrammet

Rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogrammet gjelder for nyankomne utlendinger mellom 18 og 55 år som har behov for grunnleggende kvalifisering og som har fått innvilget asyl, oppholdstillatelse som overføringsflyktning, oppholdstillatelse på humanitært grunnlag, personer som har begrenset oppholdstillatelse med kollektiv beskyttelse, oppholdstillatelse som familiemedlem av overnevnte grupper eller personer som har hatt oppholdstillatelse som familiemedlem av overnevnte grupper men som har fått oppholdstillatelse på selvstendig grunnlag på grunn av mishandling eller dødsfall i samlivet (Introduksjonsloven, 2003). Introduksjonsprogrammet er ikke åpent for innvandrere som ikke omfattes av disse bestemmelsene og det er krav til at personen er bosatt i kommunen med offentlig hjelp etter bosettingsavtale mellom IMDi og bosettingskommunen (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016, s. 17-21). Det er et krav om å være nyankommet som vil si at du ikke har bodd i kommunen lengre enn to år (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016, s. 17-21). Det er bosettingskommunen som er ansvarlig for introduksjonsprogrammet og skal tilrettelegge programmet så snart som mulig innen tre måneder (Introduksjonsloven, 2003).

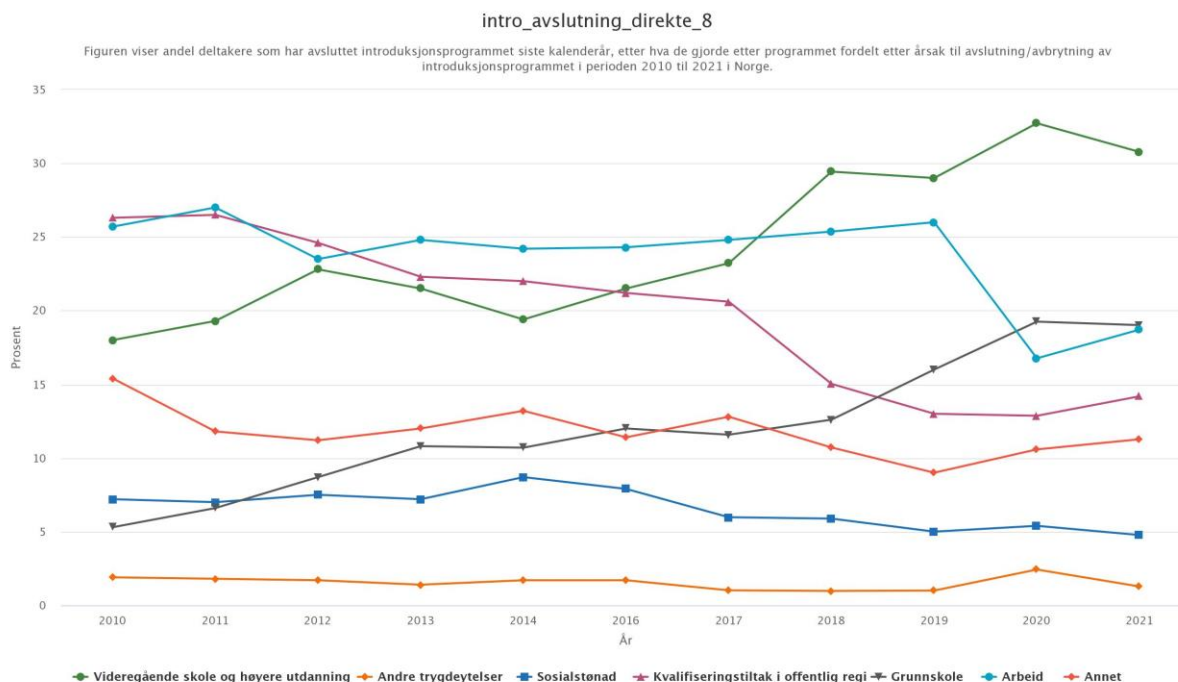
Formålet med introduksjonsloven er «å legge til rette for at deltakerne i introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap kommer seg raskt i arbeid eller utdanning» (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016, s. 16). Arbeid er sluttmålet for deltakelse i programmet, men for enkelte vil utdanning være veien til arbeid. Det er samtidig en målsetting at deltakere skal yte aktivt til samfunnet, og gjøre seg berettiget til introduksjonsstønad (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016, s. 16). Økonomisk selvstendighet og ansvar for disponering av midler til livsopphold er bestemmelser introduksjonsloven vektlegger. Som deltaker i introduksjonsprogrammet har en rett til introduksjonsstønad. Vilkåret er at vedkommende deltar i et fulltids introduksjonsprogram tilrettelagt av bosettingskommunen (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016, s. 45). Formål med stønaden er å forberede deltakerne på økonomisk selvstendighet og grunnlag for opplæring i personlig økonomi på veien til arbeidslivet. Behovet for sosialhjelp påvirker ikke introduksjonsstønnen, da det er en individuell rett som deltaker i programmet. Det foreligger fraværs regler i introduksjonsprogrammet, fravær kan føre til trekk i stønnen, men det kan søkes permisjon (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016, s. 128-136).

Selv om introduksjonsloven (2003) har klare bestemmelser i § 2 over hvem som har rett til å delta i introduksjonsprogrammet kan kommunen gjøre unntak fra bestemmelsen.

Bosettingskommunen kan velge å tilby introduksjonsprogrammet til familiemedlemmer til andre personer enn de som har rett og plikt til introduksjonsprogrammet, personer som var over 55 år da de fikk oppholdstillatelse, personer som er bosatt i kommunen uten særskilt avtale mellom utlendingsmyndighetene og kommunen, samt personer som har avvist eller avbrutt deltakelse i programmet (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016, s. 24). Det er alltid et krav om at deltakere skal være nyankommet. Personer som bosettes før fylte 18 år får rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogrammet fra datoen de fyller 18 år om de anses som nyankommet ved fylte 18 år (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016, s. 18). Barn under 18 år har rett til skole og undervisning på lik linje som andre barn og inkluderes ikke av introduksjonsordningen. Familier med barn i barnehagealder og skolealder bør prioriteres i kommunale tjenester som barnehage og SFO for å sikre foreldrene mulighet til deltakelse i introduksjonsprogrammet, om kommunen ikke kan tilby barnetilsyn gir dette grunnlag for permisjon (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016, s. 179-180). Personer som av ulike grunner ikke bør eller kan delta på introduksjonsprogrammet, men som har plikt til å delta, kan søke fritak (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016, s. 121-124). Det er bosettingskommunen som skal vurdere fritak og søknaden må være godt dokumentert.

Alle som deltar i introduksjonsprogrammet skal registreres i NIR, nasjonalt introduksjonsregister (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016, s. 155-157). Formålet er å dokumentere deltakere og innhold i introduksjonsprogrammet som kan brukes for å sikre kvalitet, behandle søknader om permanent oppholdstillatelse og statsborgerskap, samt evaluering av lov bestemmelsene og programmet. I tillegg til introduksjonsprogrammet inkluderer introduksjonsloven (2003) bestemmelser knyttet til opplæring i norsk og samfunnskunnskap og opplæring i mottak som kan omfatte andre personer som ikke inkluderes i introduksjonsprogrammet. Informantene er deltakere i introduksjonsprogrammet, derfor vektlegges bestemmelser knyttet til dette. Opplæring i norsk og samfunnskunnskap er inkludert i introduksjonsprogrammet.

Introduksjonsprogrammet tar sikte på å gi grunnleggende ferdigheter i norsk og norsk samfunnsliv og forberede for deltakelse i yrkeslivet. Programmet skal minimum inneholde norskopplæring, samfunnskunnskap og tiltak som forbereder til videre opplæring eller tilknytning til yrkeslivet (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016, s. 26-35). Det er ment til å speile norsk yrkesliv, ved introduksjonsstønad som lønn, programmet er helårlig på full tid og følger ikke skolekalender, deltakere har rett på ferie, og må søke om sykefravær og permisjon (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016, s. 26-35). Det er et mål at alle deltakere skal få tilrettelagt programmet med tanke på målsetting og behovet for kvalifisering. Det er kommunen som skal gjennomføre en kompetansekartlegging, mens fylket har ansvaret for karriereveiledning (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016, s. 26-35). Kartlegging av kompetanse er i all hovedsak en oversikt over tidligere utdanning og arbeidserfaring, formålet med kartleggingen er å tilpasse introduksjonsprogrammet til hver enkelt deltaker (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016, s. 26-35). Deltakere kan ha behov for grunnskoleopplæring eller videregående opplæring etter bestemmelser i opplæringsloven (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016, s. 26-35).

Figur 4: Aktivitet etter avsluttet introduksjonsprogram (IMDi, 2023c)

I løpet av 2021 deltok 10 595 personer i introduksjonsprogrammet i Norge, til sammenlikning deltok det 13 942 personer i introduksjonsprogrammet i 2020 (IMDi, 2023c). *Figur 4* viser hvor mange som har avsluttet introduksjonsprogrammet og status direkte etter avsluttet program. Grafen viser at de fleste som avslutter programmet starter på videregående skole eller høyere utdanning, etterfulgt av grunnskole eller arbeid. IMDi gjennomfører årlige brukerundersøkelser for nyankomne flyktninger som deltar i introduksjonsprogrammet. Undersøkelsene skal bidra til brukermedvirkning og danne et grunnlag for videreutvikling og forbedring (IMDi, 2023c). Undersøkelsen i 2021 viser at 4,6 av 5 deltakere synes introduksjonsprogrammet er nyttig og at 4,5 av 5 er fornøyd med livet i Norge (IMDi, 2023c). Undersøkelsen måler blant annet motivasjon, hvor alle variablene viser verdier over 4 av 5. Høyeste verdi er 4,5 på spørsmål om deltakeren liker å delta i norskopplæring og laveste verdi er 4,1 på spørsmål om deltakeren liker å delta på kurs hos NAV (IMDi, 2023c). På spørsmål om nytteverdi er norskopplæring høyeste verdi, mens laveste er deltakelse i kurs i regi av NAV. På målingene som måler nytte viser en liten, men tydelig økning kontra målingene for motivasjon (IMDi, 2023c).

Fremtidsutsikter

Alle som får oppholdstillatelse i Norge, vil først få en midlertidig oppholdstillatelse som har en utløpsdato (UDI, 2023c). For å kvalifisere til statsborgerskap må en oppfylle kravene til eller ha permanent oppholdstillatelse. Utlendingsloven (2008) viser til at en utledning med gyldig midlertidig oppholdstillatelse etter lovens § 28 eller § 38 har først rett til permanent oppholdstillatelse etter fem år. Dette gjelder også for familiemedlemmer av overnevnt gruppe. Søkeren av permanent oppholdstillatelse må i tillegg til botid fortsatt oppfylle vilkårene for en midlertidig oppholdstillatelse, ikke ha begått straffbare handlinger, oppnådd krav til norsk språk og samfunnskunnskap, samt at søkeren har vært selvforsørget de siste tolv månedene (Utlendingsloven, 2008). Permanent oppholdstillatelse gir deg opphold og rett til arbeid på ubestemt tid, i tillegg til ekstra vern mot å bli utvist (Utlendingsloven, 2008). Botiden blir beregnet fra dagen gjeldende oppholdstillatelse ble innvilget, og en må ikke ha oppholdt seg utenfor Norge i mer enn til sammen ti måneder av botiden (UDI, 2023b).

Et statsborgerskap kan defineres som et rettslig bånd mellom stat og borger, og innebærer gjensidige rettigheter og plikter (Meld. St. 30, 2015-2016, s. 101). Søkere av statsborgerskap

må i tillegg til krav om permanent oppholdstillatelse være 12 år, klarlagt sin identitet, ha til hensikt å forbli i Norge, hatt opphold i minst sju av de siste ti årene, fylle kravene til opplæring i introduksjonsloven, ikke ha fått straff eller ventet til karenstiden er over og være løst fra annet statsborgerskap (Meld. St. 30, 2015-2016, s. 101). Dersom alle vilkårene i loven er oppfylt gir dette rett til norsk statsborgerskap. Det kan gjøres unntak fra ett eller flere av hovedvilkårene for søkergrupper som personer som er gift med norske borgere eller statsløse (Meld. St. 30, 2015-2016, s. 101). «Regjeringen vil at norsk statsborgerskap skal henge høyt, og vil at ønsket om å bli norsk skal være et incentiv til å oppfylle vilkårene i statsborgerloven» (Meld. St. 30, 2015-2016, s. 102).

Utlendinger som ikke har lovlig opphold i Norge plikter til å forlate Norge (Regjeringen, 2022b). Ordinær retur er selvorganisert retur uten bistand, assistert retur er retur med bistand og tvangsretur er uttransportering av utledninger som ikke etterkommer pålegg om å forlate landet innen utreisefristen (Regjeringen, 2022b). Bortvisning er et vedtak om å nekte en utlending adgang til Norge på grensen eller påby vedkommende å forlate landet, utvisning er ofte men ikke alltid et resultat av at utlendingen har begått straffbar handling (Regjeringen, 2022b). Repatriering, eller tilbakevending er et begrep for flyktninger som reiser tilbake til hjemlandet, ofte som et resultat av at grunnlaget for beskyttelse er opphørt ved fred og konflikt resolusjoner (Castles et al., 2014). Hvis søknad om permanent oppholdstillatelse ikke er innvilget når grunnlaget for beskyttelse frafaller, kan flyktninger bli bedt om å returnere til sitt hjemland.

1.2 Motivasjon, aktualitet og forskningsspørsmålene

Dette prosjektet startet med at jeg ble nysgjerrig på hva bosatte flyktninger tenker og føler om et sted de ikke har valgt selv. Da jeg var bachelor student utvekslet jeg til Madrid, en by i stor kontrast til den lille bygda jeg er oppvokst i. Jeg er spesielt opptatt av mat, noe som gjorde opplevelsen uforglemmelig, men jeg kjente på hjemlengsel. Jeg hadde derimot flyttet til Madrid frivillig og for en kort periode. Den luksusen har ikke alle.

Personer eller familier som bosettes med offentlig hjelp kan ikke selv velge hvilken kommune de skal bosettes i (IMDi, 2022d). Andelen innvandrere i den norske befolkningen utgjorde 15%

i 2022, av disse er 30% flyktninger og deres familieinnvandrere (IMDi, 2023a). Bosatte flyktninger utgjorde 0,08% av den norske befolkningen i 2022 (IMDi, 2023b). Samtidig øker antallet flyktninger i verden (FN-Sambandet, 2022). Oppgaven er aktuell fordi det er manglende kunnskap om bosetting av flyktninger, særlig fra perspektivet til flyktningene.

Hvilke fortellinger har flyktninger om å bli bosatt i Norge?

Hvilke tanker har bosatte flyktninger om hjem, sted og fremtid?

Forskningsspørsmålene er utforskende, og søker ikke en endelig konklusjon. I denne oppgaven er hjem, sted og fremtid først og fremst forankret i hva flyktningene selv legger i ordene. Fortellingene blir forstått fra et fenomenologisk perspektiv og tolket i en hermeneutisk innholdsanalyse mot de kontekstuelle rammene og et lokalitets perspektiv. Fortellingene er konsentrert til perioden flyktningene er bosatt med offentlig hjelp og hvordan de ble bosatt. Derfor skilles det mellom *før* og *etter bosetting*. Perioden før bosetting er sekundær, men kan fortelle noe om forventinger og inntrykk av bosettingskommunen. Perioden etter bosetting handler i all hovedsak om det nye livet de skaper i Norge og hvordan de ser fremtiden sin. Perioden kan deles inn i bosettingsfasen og integreringsperioden, hvor bosettingsfasen er den første tiden som bosatt og integreringsperioden er tiden de bruker i introduksjonsprogrammet og frem til de ikke lengre er bosatte flyktninger. Formålet med studien er å fremstille bosettingsfortellinger fra perspektivet til flyktningene og hva de tenker om hjem, sted og fremtid. Resultatene fra innholdsanalysen drøfter jeg i lys av de kontekstuelle rammene og perspektiver på opplevelsen av sted og tilknytning.

1.3 Bakkebyen som bosettingskommune

Informantene i denne studien er bosatt i en distriktskommune som jeg velger å kalle Bakkebyen. Dette er et fiktivt navn. Bakkebyen er et lite tettsted, som lett kan identifisere enkelt personer. Bakkebyen er et navn jeg valgte fordi stedet har bakker, ikke mer enn andre tettsteder, men det var noe flere deltakere trakk frem i intervjuene.

I forlengelsen av de nasjonale rammene, er derfor de lokale rammene; Bakkebyen. Bakkebyen er et tettsted i en kommune med i overkant av 10 000 innbyggere. Bakkebyen er sentrum i sin

region en plass på Østlandet. Bakkebyen er det største tettstedet i kommunen og alle informantene bor sentralt i Bakkebyen. Bakkebyen har naturskjønne omgivelser og et variert tilbud av aktiviteter, butikker og arbeidsmuligheter. Kommunen består av flere rurale områder rundt Bakkebyen, og alle kommunene i regionen har nokså lav befolkningstetthet. Bakkebyen er strategisk plassert som trafikk knutepunkt i regionen og det er enkelt å reise til andre nærliggende større byer.

Bakkebyen bosatte henholdsvis 53 flyktninger i perioden 2018-2020 (IMDi, 2023b). Det vil si samme periode som informantene ble bosatt. Totalt bosatte flyktninger i kommunen var derfor 0,17% i 2018, 0,1% i 2019 og 0,12% i 2020 (IMDi, 2023b). Til sammenligning er Oslo kommune den kommunen som bosetter flest flyktninger og bosatte 673 flyktninger i perioden 2018-2020, antall bosatte flyktninger i befolkningen utgjør derimot henholdsvis 0,05% i 2018 og 0,02% i 2020 (IMDi, 2023b).²

1.4 Oppgavens oppbygning

I denne oppgaven vil du lese om informantene og deres fortellinger om å bli bosatt i Bakkebyen og hva de tenker om hjem, sted og fremtid. Innledningen har belyst de kontekstuelle rammene både nasjonalt og lokalt. Videre i oppgaven presenterer jeg refleksjoner fra fagmiljøet, forskning der perspektivet fra distriktskommuner blir sentralt og teoretiske perspektiver for opplevelsen av sted og tilknytning. Etterfulgt følger kapittel om metode der vitenskapsteoretisk perspektiv, etisk forskning, innsamling av datamateriale, bearbeidelse, validitet og reliabilitet blir drøftet. Kapittel 4 inneholder presentasjon av empiri og innholdsanalysen, før oppsummering og drøfting av resultater fra analysen. Avslutningsvis vil jeg presenterer oppsummerende betraktninger fra arbeidet med oppgaven og forslag til videre forskning.

---

² IMDi mangler tall for andel bosatte flyktninger i befolkningen i Oslo kommune 2019.

2 Teoretiske perspektiver og litteratur

I dette kapittelet har jeg forsøkt å gi en oversikt over fagfeltet og forskning på bosatte flykninger. Det finnes mye forskning på gruppen og innvandrere forøvrig. Jeg har erfart at det er krevende å begrense et så stort forskningsfelt. Dette er tilslutt et utvalg som speiler vinklingen til denne oppgaven, der relevans for informantene er vektlagt. Hvorvidt forskning har en overføringsverdi, er alltid tema for diskusjon. På den ene siden kan en argumentere for at bosatte flykninger har en så unik livssituasjon, at øvrig forskning ikke har en overføringsverdi for gruppen. På den andre siden er bosatte flykninger også innbyggere i et lokalsamfunn, de er innvandrere, de er foreldre, de er elever, arbeidstakere og alt det andre også er. Jeg har prøvd å vise variasjon i kilde bruken både med tanke på generelle og mer konkrete forsøk på å finne teori og forskning med overføringsverdi for gruppen.

2.1 Å forske på migrasjon og integrering

Migrasjon og integrering er blant de mest sensitive temaene i vårt samfunn, der forskning fort blir politisert. Politisering av forskning kan ses som en prosess og innebærer at forskningsbidraget fortolkes eller er påvirket ut fra en politisk ramme, ikke en vitenskapelig (Andersson, 2018, s. 101). Andersson (2018) forklarer politisk betente forskningsfelt som magnetiske felt, og fører til at forskere og forskningsresultater blir trukket mot eller assosiert med ytterpolene og politisert i tråd med den allmenne samfunnsdebatten på feltet (s.10). Dette fører til at grensene mellom politikk, medier og vitenskap blir uklare (Andersson, 2018, s. 10).

Institutforskere ytrer oftere meninger og eksplisitte normative budskap, enn universitetsforskere som skyr normative vurderinger og legger vekt på nøytral formidling (Andersson, 2018, s. 134). Frykten for at forskning skal «fungere rasistisk» har preget fagmiljøet.

Potensialet for stigmatisering kan bli et hinder for å fremme kunnskap, hvor digitalisering bidrar til overoppheting og overdimensjonering av utsagn og ytringer (Brochmann, 2019, s. 82). Brochmann (2019) peker derimot på at nyere forskning og fagmiljøet har blitt mindre polarisert med tiden, og at det vitenskapelige albuerommet er større. De normative dilemmaene vil følge oss videre, men forskeransvaret må i fortsettelsen stadig være etterrettelighet, grundighet og sammensatt kildebruk (Brochmann, 2019, s. 83).

Forskningsfeltet som gjerne benevnes som innvandrings- og integreringsstudier har vokst kraftig i løpet av de siste tiårene, og som derfor har blitt mer differensiert (Gullikstad et al., 2021, s. 18). Gullikstad et al. (2021) oppsummerer kritikk av forskningsfeltet som; at det bygger på vellykket integrering målt ut ifra majoritetssamfunnets normer; at integrering er en enveisprosess som ligner assimilering; at integrering problematiserer etnisitet og kultur hvor de som må integreres hører til en bestemt «rase»; at forskning knyttet til integrering ikke fokuserer nok på hva en skal integreres inn i; samt at forskning knyttet til integrering er med på å konstruerer innvandrere som «de andre» og opprettholder «rase», sosial klasse og kjønn som maktstrukturer for ulikhet (s.18-22).

Bosatte flyktninger i forskning

Kunnskapsoppsummering om bosetting av flyktninger er en rapport som viser at det foreligger relativt mye forskning om bosettingsrelaterte problemstillinger, men at det en konsentrasjon rundt enkelte tema (Svendsen, 2018, vii). Dette er forskning som ofte er oppdragsbasert og har en form for evaluerende karakter av gjeldende politikk og forvaltning (Svendsen, 2018, s. ix). Samtidig utsettes forvaltningsområdet for reformer og omorganisering med jevne mellomrom, som gir den evaluerende oppdragsforskningen en «best før» dato stempling. Rapporten (2018) peker på at det finnes mye forskning om boliger og kommunenes bosettingsarbeid, men at det er behov for forskning som også inkluderer flyktningenes egne erfaringer og vurderinger rundt disse temaene (s. viii). Det er særlig manglende kunnskap om bosetting fra familieorientert vinkling (Svendsen, 2018, s. 67). Videre finner rapporten at flyttestrømmen går mot sentrale strøk, noe som forklares med godt utdanningstilbud, variert arbeidsmarked og nettverk (Svendsen, 2018, viii). Innvandrere i distrikts Norge opplever lokalsamfunnene som gode steder å bo, lav grad av rasisme og diskriminering, samtidig som en del lokale sosiale nettverk oppleves som tette og ekskluderende (Svendsen, 2018, viii). Institusjoner som har det som primæroppgave å finansiere forskning på feltet er mindre framtrедende; en mulig forklaring kan være at flyktning feltet endrer seg raskt og at behovet for svar på mer akutte problemstillinger vanskelig kan ivaretas innenfor slike systemer (Svendsen, 2018, ix). Vi finner også at en del av forskningen stiller relativt like spørsmål, og at sentrale anbefalinger blir gjentatt (Svendsen, 2018, ix). Dette gjør at vi etterlyser mer kumulativ forskning for å kunne bringe kunnskapsfeltet framover (Svendsen, 2018, ix).

Migrasjon og integrering

Tittelen til den nye integreringsloven (2020) forteller oss at integrering er den foretrukne strategien for mottakelse av nyankomne innvandrere. Integrering er et mangesidig begrep, men fellesnevneren for integrering er imidlertid at det viser til relasjonen mellom en såkalt majoritetsbefolkning og minoriteter (Gullikstad et al., 2021, s. 12). Myndighetenes målsetting om integrering er først og fremst et mål for tilpasning av minoriteten og viser til en tanke om at noen er utenfor. Integrering er betegnelsen på en sosial prosess som, på et eller annet nivå, føyer sammen ulike minoriteter og majoriteten til «det norske samfunnet» (Døving, 2009, s. 9). Rytter (2019) argumenterer for at begrepet integrering har hatt mange uforutsette konsekvenser og effekter (s. 692). *Integrering* er ikke løsningen, det er en stor del av problemet, og derfor trengs det mer kritisk diskusjon knyttet til bruken og innholdet både som begrep, konsept og prosess (Rytter, 2019, s. 692). Integrering blir koblet til et krav om tilslutning til verdier som anses som «norske», selv om flere omganger med debatter i det offentlige ordskiftet har illustrert at det er vanskelig å si noe presist om hvilke verdier dette faktisk er (Gullikstad et al., 2021, s. 18). Integrering kan fremstå som løsningen på ethvert samfunnsproblem der immigranter er involvert, hvor integrering fremstår som forening av en felles moralsk sfære i en retning som kan anses moralsk assimilerende (Døving, 2009, s. 11). Samtidig som storsamfunnet vektlegger integrering og mulighetene i tilflyttingslandet, opplever mange flyktninger at migrasjonen er smertefulle oppbrudd med hjemlandene knyttet til redsel og uforutsigbarhet (Christensen, 2019, s. 21).

Ansvarer blir lagt på den som integreres. «Den enkelte innvandrer skal møtes med krav om å bidra og delta, og det forventes stor innsats fra den enkelte. Samfunnet må samtidig legge til rette slik at alle skal bruke sine ressurser i arbeids- og samfunnsliv» (Meld. St. 30, 2015-2016, s. 9). Integreringsloven (2020) stiller krav om integreringskontrakt, hvor deltakere i introduksjonsprogrammet forplikter seg til å oppnå individuelt tilpassede mål. Dette illustrerer ifølge Gullikstad et al. (2021) en pågående utvikling der ansvaret for integrering blir i større grad lagt på deltakerne. Når ansvaret for integrering legges på enkelt innvandrere, skyves ansvaret bort fra majoritetssamfunnet og fra politiske myndigheter (s.17). Samtidig med at individets ansvar understrekes i dominerende politisk retorikk, nedtones betydningen av diskriminering, strukturell ekskludering og annengjøring (Gullikstad et al., 2021, s. 17).

Dagens stadig mer kulturelt sammensatte Norge, beskrives som et *flerkulturelt samfunn*; der vi tenker på at vi har mange innbyggere med ulik bakgrunn, språk og religion; og der mennesker blir representanter for en bestemt kultur (Dahl, 2013, s. 39). Dahl (2013) peker på mennesker i flerkulturelle samfunn som på den ene siden følger livsmønstre der kulturen forandres lite og på den andre siden opplever stor endring; og kanskje kultur og identitet i stress, fordi de dras mellom ulike idealer (s.46). «Etniske nordmenn» er blitt til fordi vi etter hvert har fått flere «etniske minoriteter», selv om et norsk statsborgerskap likestiller alle nordmenn (Dahl, 2013, s. 49). I noen land anses statsborgerskapet som det endelige målet i integreringsprosessen, i andre land anses det som et middel for å oppnå deltakelse (Meld. St. 30, 2015-2016, s. 102). Regjeringen vil at norsk statsborgerskap skal henge høyt, og vil at ønsket om å bli norsk skal være et incentiv til å oppfylle vilkårene i statsborgerloven (Meld. St. 30, 2015-2016, s. 102).

Begrepet multikulturalisme viser ikke til en entydig integreringsteori, men til en politisk strategi for bevaring av ulike kulturelle særtrekk (Døving, 2009). Et flerkulturelt samfunn kan ikke beskrives som multikulturalistisk før det innfører politikk for å ivareta mangfoldet (Døving, 2009, s. 10). Integrering starter en eksistensiell debatt om hvem vi er. *Essensialistisk* kulturforståelse innebærer et syn på kultur som en fast avgrenset og stabil enhet bestående av tradisjonelle forestillinger og verdier (Døving, 2009, s. 13)

Integrering kan referere til alt fra *sosial integrering* i nabolag eller utdanningsinstitusjoner til *økonomisk integrering* forstått som deltakelse i arbeidsmarkedet; *politisk integrering* sett på som deltakelse i stortingsvalg og lokale foreninger; og *kulturell integrering* målt ved i hvilken grad innvandrere og flyktninger har opprettholdt tradisjoner, identitet eller forestillinger om tilhørighet knyttet til deres første hjemland (Rytter, 2019, s. 681). Integreringspolitikken føres på nasjonalt nivå, men det er i hverdagslivet som integrering faktisk skjer i praksis der folk bor og lever livene sine. Politikken setter likhetstegn mellom integrering, tilpasning og disiplinering, mens hverdagsintegrering peker mot en forståelse som også inkluderer andre, mindre institusjonaliserte deler av livet, som frivillighet, naboskap og vennskap, og det assosieres da mer mot deltakelse, tilknytning og tilhørighet (Gullikstad et al., 2021, s. 15).

John Berry (1997) beskriver akkulturasjon som den generelle prosessen og konsekvensene av interkulturell kontakt. Det vil si, hvilke prosesser og konsekvenser som ligger til grunn når mennesker med ulik kulturell bakgrunn møtes. Akkulturasjons teorien (1997) anses å være en av de klassiske teoriene for integreringsfeltet. Berry (1997) peker på fire strategiene for møter med nye kulturer nemlig integrering, segregering, assimilering og marginalisering. Begrepene kan både anvendes fra majoritets- og minoritetsperspektivet. Fra ståstedet til de ikke dominante gruppene, bli assimilering definert der de ikke ønsker å beholde sin egen kulturelle identitet, men søker daglig kontakt med andre kulturer (Berry, 1997, s. 9). Som kontrast er strategien segregering, som er individer som ønsker å beholde egen kulturell identitet og ønsker å unngå kontakt med andre kulturer (Berry, 1997, s. 9). Når det er interesse for å beholde egen kulturell identitet, samtidig som en har daglig kontakt med andre kulturer vil integrering være alternativet (Berry, 1997, s. 9). Til slutt er marginalisering et alternativ når det er liten interesse eller mulighet til å opprettholde egen kulturell identitet, samtidig som det ikke er ønskelig med kontakt med andre kulturer (Berry, 1997, s. 9). I Norge har integrering etter hvert blitt et alminnelig begrep både i politikk og forskning, og ideen om integrering som den ønskelige relasjonen mellom minoritet og majoritet har vært lite utfordret (Gullikstad et al., 2021).

Push og pull teorien er en klassisk migrasjons teori. Det er en funksjonalistisk teori med formål om å indentifisere motivene ved migrasjon (Castles et al., 2014, s. 28). Der migrasjon ofte, men ikke alltid, har et element som dytter og et som drar. Eksempelvis vil dårlige levekår være push faktorene for å forlate sitt hjemland, og gode levekår vil være pull faktorene som tiltrekker til tilflytningslandet. Migrasjonsfeltet skiller ofte mellom frivillig og tvungen migrasjon. Kriteriene for tvungen migrasjon kan diskuteres, men flyktninger er iallfall utsatt for en tvungen migrasjon. Push og pull modellen har en svakhet, den er beskrivende men tar ikke høyde for at migrasjon krever ressurser. Mennesker med de dårligste levekårene i verden, de som kan tenkes å ha størst motivasjon til å migrere, er de som ikke migrere på grunn av manglende mulighet til forflytning (Castles et al., 2014, s. 29). Push og Pull teorien er oftest brukt om transnasjonal migrasjon, men kan også anvendes i en nasjonal og lokal sammenheng.

2.2 Integrering i lokalsamfunn

I innledningen la jeg vekt på de nasjonale rammene, men presenterte også Bakkebyen som de lokale rammene. Å forstå lokalsamfunn er viktig, fordi det setter rammene for menneskelig aktivitet og samhandling. Lokalsamfunnet er et produkt av aktørene som samhandler og stedets effekt på de samme aktørene (Villa & Haugen, 2016, s. 21). Lokalsamfunn fremstår som samlende og identitetsskapende; hvorvidt integrering «lykkes» eller ikke, skapes i en spenningsfylt relasjon mellom nasjonale forventninger og stedlige forutsetninger og forhåpninger (Gullikstad et al., 2021, s. 22).

«Alle kjenner alle» karakteriserer et lokalsamfunn. Lokalsamfunn viser til små samfunn, ofte under kommune nivå, som karakteriseres som der samhandling mellom aktører som føler tilhørighet til området og som har felles problemforståelse og felles forpliktelse til området (Villa & Haugen, 2016, s. 18). Dette kan vise seg i eksempel bydeler, bygder, nabolag eller grender. Med andre ord kan lokalsamfunn defineres som et område der aktørene har en viss oversikt over hverandre fordi «alle kjenner alle» (Villa & Haugen, 2016, s. 18).

Integreringsstudier er et omfattende og komplekst forskningsfelt; å utforske integrering i en lokalsamfunnskontekst er fruktbart fordi det er der integreringsprosessene finner sted (Gullikstad et al., 2021, s. 11). Det betyr at enten en studerer integrering i urbane eller rurale strøk, skal en være bevisst de ulike nivåene i samfunnet der menneskelig samhandling finner sted. Lokalsamfunnet, med sin bebyggelse, sammensetning av befolkning, industri, arbeidsliv, infrastruktur, fysiske møteplasser, frivillighet og så videre setter noen rammer både for hvordan integrering som fenomen forstås, og hvilke muligheter den enkelte innflytter har for å «bli integrert» (Gullikstad et al., 2021, s. 24).

Studien til Grue et al. (2019) er en kvalitativ studie av omstillingsprosessen for flyktninger i Norge. Den viser kompleksitet i omstillingsprosessen, der både hvem man er, hva man gjør, måten man blir sett på og mulighetene man får til å delta i samfunnet, har stor betydning for opplevelsen av omstillingen til et nytt land (Grue et al., 2019, s. 145). Grue et al. (2019) fant at deltakerne i studien følte et stort ansvar for hvordan de fikk det i Norge, og at de hadde et sterkt ønske om å bli integrert. Videre finner studien at sosial støtte er avgjørende for opplevelsen av tilhørighet, og erfaringer med negative og mangelfulle interaksjoner kan i

verste fall vanskeliggjorde prosessen (Grue et al., 2019, s. 141). Dette gjaldt også ved opplevd mangel på meningsfulle aktiviteter (s.142). Studien peker på at det er viktig å bli møtt med rimelige forventninger og likeverd, og at dette tilslutt bidrar til opplevelsen av tilhørighet og at den større samfunnsdiskursen kan virke negativt til omstilling gjennom urimelige forventninger og holdninger til gruppen (Grue et al., 2019, s. 144). Christensen (2019) peker på at det er viktig å se omstilling i forhold til familiesituasjon. De som kommer sammen med familiene sine må gjennomgå store tilpasninger innad i familien (Christensen, 2019, s. 27).

I diskusjonen om innvandring i Norge settes det gjerne likhetstegn mellom norskkunnskaper og integrering (Lexander, 2020, s. 7). Studien til Lexander (2020) bygger på hvordan digitalisering former språk, og vice versa, gjennom teori om digitalt mediert interaksjon. Lexander (2020) peker på hvordan det nye digitale samhandlingsspråket kan holde tettere kontakt med familie og venner i hjemlandet, samtidig som de kan bruke denne typen kommunikasjon til å bygge nettverk i landet de bor i, og til å utvikle sine språkkunnskaper, både i språkene de har med seg og språkene som brukes i den nye konteksten (s.17). Studien viser at familiens digitale kommunikasjon er en læringsarena for norsk språk der deltakerne utforsker språket i felleskap og bygger en felles identitet (Lexander, 2020, s. 17). I følge Lexander (2020) så gjenspeiler fokuset på norskkunnskaper den dominerende diskursen av integrering der språk er billetten til økonomisk, sosial og kulturell kapital. Samtidig finner studien at deltakeren opplever at tilnærming til det norske språket oppleves som utfordrende for å utvikle og opprettholde morsmålet, særlig i foreldre – barn relasjonen (Lexander, 2020, s. 18). På den andre siden hjelper digitalisering til at barna kommuniserer med slekt og venner i hjemlandet og at de der får bruk for flerspråklighet (Lexander, 2020, s. 18). Familiene som deltar i undersøkelsen til Lexander (2020) bruker flere språk til ulike formål, for å konstruere familiens identitet innad og utad (s.18).

Å vokse opp i et nabolag og lokalsamfunn preget av fellesskap, sosial samhandling og varierte fritidsaktiviteter fremmer trivsel og helse blant barn og unge (FHI, 2019). Et godt oppvekstmiljø er viktig for at barn og unge skal kjenne seg trygge og oppleve mestring (FHI, 2019). Da det er mye forskning på hvordan nabolaget påvirker barn og unge, og hvordan kontakten med nabolaget går via foreldrene, har Brattbakk (2022) underforsøkt hvordan foreldre er oppmerksomme på hvordan nabolaget påvirker barna noe han kaller for

foreldremediering (s. 102). Brattbakk (2022) har utviklet en typologi over foreldrenes nabolagsstrategier; *å danne, styrke og skjerme* (s.116). Dette er strategier foreldre tar i bruk for å sikre barna en god oppvekst ved å beskytte dem fra negativ påvirkning fra nærmiljøet, og å fremme positive nabolagseffekter (Brattbakk, 2022, s. 116). Foreldres ønsker om sosial og kulturell reproduksjon, og hvordan dette kan realiseres i ulike nabolagskontekster, ser ut til å spille en avgjørende rolle for nabolagsstrategiene (Brattbakk, 2022, s. 104).

Nikielska-Sekula (2021) har undersøkt andre og tredje generasjons innvandreres fortellinger om *homemaking*. Nikielska-Sekula (2021) har utviklet begrepet transdimensjonale hjem som der mennesker balanserer det emosjonelle og praktiske mellom forfedres opprinnelsesland og stedet de bor i dag (Nikielska-Sekula, 2021, s. 1483). Studien beskriver dynamikken mellom stedene de opplever tilhørighet, og finner at hjemmet er i skjæringspunktet mellom de (s.1483). Nikielska-Sekula (2021) beskriver derfor hjem som en prosess der hjemmet blir formet av omstendighetene, fremfor en fast enhet. Innvandrere som slår seg ned i nye hjemland blir ofte fremstilt som «mellom to kulturer»; en slik tilnærming mister spartale dimensjonen av aktørers liv og deres evne til å mestre forhandlinger mellom de "to kulturer" som gjør dem lokalisert (Nikielska-Sekula, 2021, s. 1496).

NOVA Rapport (2020) peker på at bosettings arbeidet kan følge to spor; et flyktningsolidarisk spor der vekten legges på enten preferanser hos flyktingene som skal bosettes; eller et kommunesolidarisk spor der man i større grad tar hensyn til preferanser, kompetanse, ressurser og institusjoner i den enkelte kommunen eller rettferdig fordeling av belastning (Seeberg et al., 2020, s. 8). Når det i tillegg er slik at det skal tas hensyn til tidsaspekt, faktisk kapasitet i kommunen, boligmasse og endringer i eksempelvis lokale og regionale arbeidsmarkeder, krever en treffsikker bosetting omfattende vurderinger i hvert enkelt tilfelle (Seeberg et al., 2020, s. 8). Rapporten anbefaler en tidlig og helhetlig kartlegging slik at en kan treffe målrettet bosetting som gir bedre flyt og mer sammenheng i kvalifisering og integrering av den enkelte og av familien, slik at den minsker risiko for omfattende flytting senere (s. 9).

Integrering i Distrikts-Norge

Integrering i rurale kommuner er interessant, fordi det setter noen rammer som skiller de fra sentrale kommuner og *vice versa*. Bakkebyen er en kommune i distrikt Norge. De fleste som innvandrer til Norge er bosatt i større byer på Østlandet, men det også en høy andel av befolkningen i mindre kommuner (Gullikstad et al., 2021, s. 13). Bosatte flyktninger blir derimot fordelt til mange bosettingskommuner, også i mindre rurale kommuner, og blir fordelt mindre sentralt enn slik befolkningen generelt bor (ssb, 2020, s. 4).

Skal en tro politikere med en desentraliserende agenda, er fraflytting og befolkningsnedgang *spikeren i kista* for distriktskommuner. Mange av distriktskommunene har en omfattende lokalpolitikk med formål om å motvirke fraflytting og tiltrekke tilflytting. Grimsrud & Båtevik (2016) sin studie undersøker tilflyttingsarbeidet i rurale kommuner. Tilflyttingsarbeidet omfatter en lang rekke kampanjer, aktiviteter, praktisk hjelp og økonomiske lokketilbud fra kommunen for å oppnå mål om folketall (Grimsrud & Båtevik, 2016, s. 283). Det kan være grunn til å tro at kommunene som innfører slike tiltak er svært åpne for fremmede og for det mangfoldet som tilflyttingsarbeidet kan bringe med seg (Grimsrud & Båtevik, 2016, s. 283). Grimsrud & Båtevik (2016) mener at mye tyder på at dette ikke er tilfellet. Bofasthet pekes på som et viktig element i tilflyttingsarbeidet i kommunene; ifølge Grimsrud & Båtevik (2016) er det et ideal å bevare bygda som den er og stor gjennomtrekk er uønskelig (s.292). Studien viser at tilflyttingsarbeidet fortrinnsvis ønsker tilbakeflyttere, men også tilflyttere som «forelsker seg i stedet» og «lover evig troskap» til lokalsamfunnet, gjerne barnefamilier som setter familieverdier over karrierejag. Grimsrud & Båtevik (2016) finner samtidig at bygdene ikke har gitt opp «de rotløse», men at det finnes mønster som favoriserer de «bofaste». Studien til Kampevoll & Martinussen (2018) undersøker flere faktorer som har betydning for bosetting av innvandrere i rurale norske kommuner. De finner at geografisk spredning av innvandrerbefolkningen er en faktisk utvikling; men at mindre kommuner har generelt lavere andel innvandrere enn større kommuner (Kampevoll & Martinussen, 2018, s. 102). Dette peker Kampevoll & Martinussen (2018) på at kan bevare bosetting og styrke distriktene, i tråd med norsk distriktpolitikk (s.105). Eldrebølgen vil ramme distriktene hardest, og tilflytting av en langt yngre innvandringsbefolkning vil dermed gi en gunstig demografisk vridning for slike kommuner (Kampevoll & Martinussen, 2018, s. 105).

Mens fortellingen om det truede lokalsamfunnet dominerer, peker Lysgård & Cruickshank (2016) på at økt mobilitet, endringer i flyttebalansen og det moderne kunnskapsbaserte arbeidslivet har ført til store endringer for små, rurale lokalsamfunn. At et lokalsamfunn oppleves som attraktivt er tradisjonelt koblet til mulighetene i arbeidsmarkedet (Lysgård & Cruickshank, 2016, s. 95). Lysgård & Cruickshank (2016) argumenterer for to diskurser, som lever side om side i rurale lokalsamfunn. På den ene siden ser vi utviklingen av bo- og rekreasjonssteder som fremhever bildet av den rurale idyllen og der verdiskapning skjer i form av utpendling eller offentlige arbeidsplasser; På den andre siden vedlikeholdes ideen om disse stedene som moderne steder som hører til det folket som har vokst opp der eller bodd der lenge (Lysgård & Cruickshank, 2016, s. 111).

Haaland, Magnussen & Wallevik (2021) fant at erfaringer blant nyankomne mannlige syriske flyktninger i en liten norsk sørlandsby, er preget av mottakelse og tenkemåter i samfunnet. Studien utfordrer den norske integreringsdebatten og antakelser om hvorvidt flyktninger «virkelig vil integrere seg» (Haaland, Magnussen & Wallevik, 2021, s. 104). Forfatterne peker på at informanten som tilsynelatende fremstår som mest «vellykket» i integreringen, kan bli sett på som like *flink* som han var *heldig*, siden han kan bruke mange av de ressursene han tok med seg fra hjemlandet (Haaland, Magnussen & Wallevik, 2021, s. 102). Mye tyder på at informantene ser lønnet arbeid som en måte å kunne føle seg som en god syrisk mann på (Haaland, Magnussen & Wallevik, 2021, s. 103). Informantene peker på sterk arbeidsmoral som en del av å være syrisk, og at lønnet arbeid gir avstand fra flyktningstatusen. De utfordrer diskusjonen om at det er kvinner med flyktningbakgrunn som har verdige grunner til å ha det vanskelig i Norge, studien viser at informantene har gode grunner til å synes livet i Norge er vanskelig nettopp fordi de er menn og at å motta for mye hjelp strider mot deres kultur (Haaland, Magnussen & Wallevik, 2021, s. 103).

Studien til Haaland, Magnussen, Wallevik og Frykman (2021) viser hvordan transnasjonale bånd gir noen kulturell anerkjennelse og er til hjelp i integreringen – og for andre gir det motsatt effekt (s. 200). Derfor blir å «sikre sted» at innvandrere tar rommet de trenger for å oppleve tilhørighet, og at dette er forhandlingsprosesser mellom alle som bor i lokalsamfunnet (Haaland, Magnussen, Wallevik, et al., 2021, s. 200). Både i relasjonen med de innfødte, og andre innvandrere.

Stachowski & Rasmussen (2021) fant at «vellykket» integrering i lokalsamfunnet er et resultat av komplekse forhandlingsprosesser som foregår både lokalt og translokalt (s.156). Studien undersøker arbeidsinnvandreres migrasjonshistorier til en rural liten kystkommune. Å høre hjemme forutsetter engasjement både fra de som kommer, og de som allerede bor der. Samtidig er det avgjørende at innvandrerne opprettholder forbindelsene med familien i hjemlandet (Stachowski & Rasmussen, 2021, s. 156). Sosial integrering er koblet til arbeidsplassen som den primære arenaen for sosial handling og samhandling (Stachowski & Rasmussen, 2021, s. 173). Studien peker samtidig på at innvandrerne blir sett på som mer verdifulle i lokalsamfunnet fremfor personer som benytter kystkommunen som et feriested, hvor den lokale tilhørigheten og bidraget til lokalsamfunnet blir verdsatt av ikke innvandrere (Stachowski & Rasmussen, 2021, s. 174).

Aasland & Sørholt (2019) har studert boforhold og boligtilfredshet blant innvandrere i distrikts Norge. Studien viser at hvor fornøyde de er, har først og fremst en sammenheng med hvordan de vurderer nabolaget de bor i (Aasland & Sørholt, 2019, s. 112). Samtidig finner de at kvaliteter ved boligen, eierform, egen økonomi og tillit til lokale institusjoner er faktorer som bidrar til å forklare bo tilfredshet (Aasland & Sørholt, 2019, s. 112). Undersøkelsen viser at innvandrere har større institusjonell tillit enn befolkningen for øvrig. Dette forklarer Aasland & Sørholt (2019) med at flyktninger utgjør en større del av gruppen innvandrere; hvor mye tyder på at flyktningene som har større grad av oppfølging og positive erfaringer med lokale velferdstilbud gir utslag i høyere institusjonell tillit og bo tilfredshet (s. 124). Det er noe ulik bosettings praksis, men felles for de tre kommunene som deltok i studien til Aasland & Sørholt (2019) viser at flyktningetjenestene ikke ønsker å tilby dårlige boliger til førstegangsbosetting og målsettingen er derfor nøkterne boliger (s. 124). Flyktningene mangler ofte de økonomiske ressursene som skal til for å kjøpe sin egen bolig, er usikre på om de ønsker å slå seg ned i bosettingskommunen permanent, men har større tilgang til boligvirkemidler fra det offentlige (Aasland & Sørholt, 2019, s. 127). Aasland & Sørholt (2019) finner også at innvandrere i distriktskommuner ikke bor adskilt fra den øvrige befolkningen; de bor romsligere og er godt fornøyd med boligen sin; de er derimot ikke mer tilfredse en oslo-bydelen (Aasland & Sørholt, 2019, s. 128). Oppsummert betyr nabolaget mest for boligtilfredsheten, økt botid fører til gradvis forbedring av boforhold, økonomisk trygghet er avgjørende og av dem som ønsker å bli boende i distriktskommuner ønsker de å kjøpe egen bolig (Aasland & Sørholt, 2019, s. 128).

2.3 Stedsopplevelse og stedstilknytning

Å være flyktning er ikke definerende for individer, men det har mye å si for hvordan en lever. Castels (2014) peker på at mye av identiteten er tilknyttet det samfunnet vi lever i og der vi opplever tilhørighet til et sted eller en gruppe. For kulturelle minoriteter er tilknytningen til røttene sine en måte å holde på selv følelsen i en situasjon der de kan bli undervurdert og tilsidesatt (Castles et al., 2014, s. 63). Samtidig er det en klar forventning fra myndighetene at innvandrere tilpasser seg storsamfunnet og knytter røtter, også til det nye stedet. Fokuset på ulikhet og tilhørighet har blitt knyttet til den såkalte «migrant krisen», som også impliserer flyktninger og hvordan myndigheter forvalter ulikhetene i samfunnet (Anthias, 2021, s. 21). Diskurser om nasjonalisme (og «innfødte») fører til regulering av grenser der samfunnet skiller mellom «de ønsket» og «de uønskede andre» (Anthias, 2021, s. 22). Anthias (2021) argumenterer for at tilhørigheter, manglende tilhørighet og flerdimensjonal tilhørighet er prosesser og utfall fra grenser og grensesetting, samt hvordan det forholder seg til menneskelig aktivitet og opplevelse, lokalitet og identifisering (s.24). Tilhørighet kan være «fixed» eller «fluid» under ulike forhold, men det bør anses som en skala med grader i den ene eller andre retningen, fremfor en binær relasjon (s. 25).

Denne oppgaven forklarer stedsopplevelse og stedstilknytning blant bosatte flyktninger. Rammene for studien legger ikke til rette for en dypere undersøkelse av tilhørighet. I studie av stedsforskning dukker stedsteorier som er opptatt av menneske – sted relasjonen og hvordan de fokuserer på stedsopplevelser/stedsfølelser (*sense of place*), stedsidentitet, stedstilknytning og stedstilhørighet (Berg, 2016, s. 35). Ifølge Berg (2016) er stedstilknytning et mer overordnet eller bredere begrep enn stedstilhørighet, og definerer stedstilknytning som den tilknytningen en har til et sted (s. 35). Videre peker Berg (2016) på at stedstilknytning kan forstås som dimensjoner av sosiale relasjoner, materialitet, fortid og minner samt følelse og affekt. Et sted som er viktig for de fleste – enten man har en overveiende positiv eller negativ oppfatning av det – er lokalsamfunnet man er en del av (Berg, 2016).

Når en søker etter forståelsen av et sted er teorien til Massey (2005) om steder som sosiale relasjoner sentralt. Doreen Massey (2005) argumenterer for *space* som prosesser for interaksjon og kritiserer den tradisjonelle forståelse av *space* som legger vekt på indre

sammenheng og ytre grenser. *Space* er et produkt av interaksjon, og kan foregå på en global arena like mye som i en liten intim sfære (Massey, 2005, s. 9). Videre argumenterer Massey (2005) for at *space* bør forstås som; muligheter i lys av samtidens pluralitet; alltid under utvikling og et produkt av samtiden (Massey, 2005, s. 9). For Massey (2005) er ikke *space* avgrensede eller konstante steder, men i stor grad åpne, dynamiske og gjensidig avhengige av andre steder som arena for sosial samhandling.

Videre er Anthias (2002) teori om translokal posisjonering sentralt for forståelsen av stedstilknytning. Translokal posisjonering peker på maktstrukturer, noe som er spesielt anvendelig i studie av migrasjon (Anthias, 2012, s. 104). Der teorien viser til minoritet – majoritet relasjonen, hvor migranten ofte blir en representant for en spesiell gruppe (s. 22). Anthias (2002) kritiserer konseptet identitet, men understreker at det ikke er uten verdi. Identitet har mistet sinn heuristiske verdi, ved at det er overbrukt, og mangler evnen til å forklare det identitet ønsker å forklare (Anthias, 2002, s. 494). Anthias (2002) argumenterer for at lokalitet og posisjonering kan bedre forklare identitet. Identitet er ikke noe individer har, det er en prosess der translokal posisjonering tar høyde for slike dimensjoner (s. 494). Floya Anthias (2002) har utviklet det teoretiske begrepet translokal posisjonering for å forstå en mer kompleks og dimensjonert tilhørighet og identitet. Begrepet referer til sosial posisjon som en effekt eller utfall, og sosial posisjonering som en prosess (s. 502). Translokal posisjonering sikter videre til relasjonen mellom menneskelig bevissthet og ubevissthet (gjennom objektivitet og subjektivitet), der samhandling er sosialt konstruert og forholder seg til de kontekstuelle rammene. Begrepet translokal posisjonering anerkjenner at spørsmål om eksklusjon, politisk mobilisering på grunnlag av kollektiv identitet og fortellinger om tilhørighet og annengjøring kan ikke være adressert tilstrekkelig med mindre de er plassert innenfor andre konstruksjoner av forskjell og identitet som viser seg i maktstrukturer (Anthias, 2002, s. 502). Det vil si at identitet ikke kan analyseres med mindre en tar høyde for hvordan det som undersøkes posisjonerer seg i forhold til andre, og hvordan andre posisjonerer seg i forhold til det du undersøker og hvordan lokalitet forholder seg til posisjon.

Translokalitet slik Anthias (2002) forstår begrepet handler om at menneskelig aktivitet sjeldent eller aldri er begrenset til en lokalitet av gangen, og hvordan flere lokaliteter forholder seg til hverandre. Translokalitet er sentralt i undersøkelsen av migranter, og kan

bidra til å forstå sammenheng mellom tilhørighet og aktivitet på tvers av lokaliteter (Anthias, 2012, s. 24). Hun argumenterer for grensen mellom hjemme og borte er utydelige i undersøkelsen av ulike former for mobilitet (Anthias, 2012, s. 24). Translokalt dukker opp i flere av kildene som denne oppgaven legger til grunn. Haaland, Magnussen, Wallevik, et al. (2021) argumenterer for at; i tråd med Masseys relasjonelle stedsforståelse blir det viktig å inkludere transnasjonale forbindelser, mellom aktørene som deler stedet; og hvordan slike relasjoner kan oppfattes som både å fremme og hemme prosessen med å «sikre sted» for seg selv (Haaland, Magnussen, Wallevik, et al., 2021, s. 200).

I utvidelsen av et translokalt perspektiv og undersøkelsen av tilknytning for migranter; er begrepet *homemaking* aktuelt. Boccagni & Hondagneu-Sotelo (2023) argumenterer for at *homemaking* kan utvikles som et utgangspunkt for analyse, som ser forbi forhånds oppfatninger som ligger til grunn for andre analyse metoder. De mener at *homemaking* har potensialet både som, *space og place*, der en tar høyde for at å bygge et hjem er både relasjonene og materialiteten. Særlig for migranten, er dette et spennende perspektiv. *Homemaking* åpner opp for lovende forskning på grupperelasjoner, slik det er innebygd i hverdagens materialiteter (Boccagni & Hondagneu-Sotelo, 2023, s. 154). I dette legger de at *Homemaking* handler like mye om hva du har, som hva du ønsker å oppnå, og at tilhørighet til et hjem er noe mennesker kontinuerlig jobber for. Boccagni & Hondagneu-Sotelo (2023) fremmer *homemaking* som en aktiv prosess der aktører har en bevisst rolle til hvor de mener selv de hører til og hvor de ønsker å høre til.

3 Metode: valg og utfordringer

I dette kapitlet redegjør jeg for de metodiske valgene som denne masteroppgaven er bygget på og de utfordringene jeg møtte underveis. Jeg skal diskutere min rolle som forsker, redegjøre for mitt vitenskapelige ståsted og teoretiske rammeverk, samt legge frem hvordan det empiriske datamaterialet ble samlet inn og bearbeidet.

3.1 Å undersøke det komplekse

Når en skal velge metode og forskningsdesign er det viktig å vite hva en faktisk skal undersøke og hvilke svar en kan forvente seg. Hensikten er at innsamlingen av data, behandlingen og presentasjonen av informasjon er systematisk slik at kunnskapen som akkumuleres kan sikre gyldighet og troverdighet (Jacobsen, 2015, s. 16). Denne oppgaven søker etter kunnskap om hvilke fortellinger flyktninger har om bosetting og hvilke tanker bosatte flyktninger har om hjem, sted og fremtid. Fra et ontologisk perspektiv befinner vi oss derfor i den komplekse menneskeskapte virkeligheten, som best kan undersøkes med en kvalitativ metode (Jacobsen, 2015, s. 31-32). Kvalitativ metode kjennetegnes som intensiv med få enheter der data samles inn som ord (Jacobsen, 2015, s. 145). Det er flere fremgangsmåter dette kan oppnås på, og i denne oppgaven har studien benyttet semistrukturerte individuelle åpne intervjuer. Kvalitative studier er på jakt etter det unike, der avvikende tilfeller viser kompleksitet og nyanser i det som undersøkes (Grønmo, 2016, s. 391). Kvalitative studier blir kalt for forstående eller fortolkende studier; som utvikler en helhetlig forståelse av de forholdene som studeres gjennom fortolkning av hvilken mening eller betydning som knytter seg til handlinger og hendelser i samfunnet (Grønmo, 2016, s. 391). Der vitenskap er opptatt av å skaffe til rette kunnskap om verden, reflekterer vitenskapsteori over de fremgangsmåtene en kan anvende for å skaffe seg denne kunnskapen om verden, og ikke minst de forutsetningene som denne kunnskapen baserer seg på (Kvarv, 2014, s. 14). Dette er en fortolkende studie som bygger på et vitenskapsteoretisk rammeverk med utgangspunkt i en hermeneutisk innholdsanalyse sett fra det fenomenologiske perspektivet og den subjektive sosiale virkeligheten.

Fenomenologi bygger på studieobjektets egen bevissthet og måten den struktureres på og hvordan denne bevisstheten forholder seg til dagligdagse situasjoner både direkte og indirekte (Kvarv, 2014, s. 87-93). Hermeneutikk søker en dypere sannhet av menneskelig aktivitet gjennom fortolkning og forståelse av studie-objektets bevissthet; gjennom en kontekstuell fortolkning og helhetsforståelse (Kvarv, 2014, s. 71-86). Dette innebærer at hermeneutiske analyser gjennomføres som en pendling mellom forståelse og for-forståelse, og mellom delforståelse og helhetsforståelse (Grønmo, 2016, s. 391-395). De fortolkningsbaserte tilnærmingene er en motvekt til positivismen og anerkjenner den sosiale virkeligheten som subjektiv og i kontinuerlig endring (Jacobsen, 2015, s. 27-30). Enklere sagt legger jeg til grunn informantenes egne meninger, oppfatninger og intensjoner knyttet til handlinger og tanker om hjem, sted og fremtid. Dette perspektivet blir fortolket gjennom en hermeneutisk analyse basert på fortolkning og forståelse av de samme meningene, oppfatningene og intensjonene i lys av en større kontekstuell ramme.

Det er en styrke at hermeneutisk analyse er åpen og fleksibel, men forutsetter en bevist rolle som forsker; fordi tolkning utføres ved en bestemt tid og på et bestemt sted (Kvarv, 2014, s. 71-86). Nær relasjon mellom forsker og informant er nødvendig for å forstå motiver, tanker og følelser; det er ikke et mål å oppnå objektivitet i seg selv; som forsker bør en innta en subjektiv rolle med åpent sinn preget av læring og utvikling gjennom undersøkelsen (Kvarv, 2014, s. 141). Som det kommer frem i litteraturgjennomgangen er fagfeltet for innvandring og integrering preget av den politiske virkeligheten. For det første er jeg ikke politisk aktiv, jeg holder meg opplyst, men det interesserer meg ikke nok til å forme en konsensus. For det andre har jeg vært reflektert og innstilt på åpent sinn. Da jeg begynte å lese om rammene for bosatte flyktninger opplevde jeg at manglende medvirkning engasjerte meg mest. Da har det vært viktig å innstille meg på et åpent sinn, hvor det er mulig at informantene ikke bryr seg eller foretrekker rammene de forholder seg til. Jeg har ingen naturlig nær relasjon til gruppen, og er ikke medlem av en minoritet. Derfor brukte jeg mye tid til å sette meg godt inn i tematikken i forkant av intervjuene, samtidig som jeg forholdt meg ydmyk og åpen for å lære gjennom hele prosjektet. Dette for å bygge nærhet til målgruppen. For-forståelse er kun en ressurs om en er bevisst sine oppfatninger på forhånd og åpen for å utforske og endre sine oppfatninger i løpet av og i etterkant av undersøkelsen (Kvarv, 2014, s. 141).

3.2 Etisk forskning

Samfunnsvitenskapelig forskning søker ofte etter en nytte for samfunnet det undersøker. Den er aktuell for problemløsning i ulike samfunnslag, samtidig som all kunnskap har en egen nytteverdi fra et erkjennelseperspektiv (Kvarv, 2014, s. 30). Kildene til erkjennelse er derimot ikke nøytrale; de er kulturelt betinget og påvirkes av grunnleggende disposisjoner hos aktørene som studeres og studerer (Kvarv, 2014, s. 15). Det eksisterer ikke en objektiv sosiale virkelighet, derfor skal en være bevisst hvordan en som forsker påvirker studien, og hvordan studien påvirker virkeligheten. For å motvirke negative effekter, regulerer forskningsetikk hvordan en skal opptre som forsker gjennom normer (Grønmo, 2016, s. 32-35). Normene inkluderer at forskning skal være offentlig og foregår i full åpenhet og publiseres i sin helhet; forskning skal være organisert skepsis som forplikter seg til å revurdere eksisterende sannheter; forskning skal være uavhengig og skal ikke styres av spesielle interesser; forskning skal vurderes ut ifra faglige kriterier; forskning skal være original og bidra med ny kunnskap, innsikt og forståelse; forskning skal være ydmyk som vil si at forskere skal være bevisst og eksplisitt klargjøre begrensningene for sin faglige kompetanse og for sine studier; til slutt skal forskning være redelig som et generelt moralsk krav der sannhetsforpliktelsen tillegges avgjørende betydning av forholdet mellom fakta og verdi (Grønmo, 2016, s. 32-35).

Forskeren har generelt plikt til å tenke nøye gjennom hvordan forskning kan påvirke dem det forskes på, og hvordan forskningen vil oppfattes og bli brukt (Jacobsen, 2015, s. 45). Dette innebærer en vurdering av nytteverdien opp mot konsekvensene. Jeg har vært nøye på å overholde de etiske normene (Grønmo, 2016, s. 32-35) og reflektert over valgene denne oppgaven er bygget på gjennom hele forskningsprosessen (Jacobsen, 2015, s. 58). Jeg har reflektert mye rundt tillitten informantene har gitt meg, ved å dele sine fortellinger, og forsøker å gjengi disse så fullstendig og riktig som overhodet mulig. Samtidig som jeg overholder anonymitet og begrenser sensitiv informasjon. Kravene til etisk forskning kan vise seg vanskelig gjennomførbart i overveielser mot nytte og formålet med forskningen. Brudd med ulike etiske idealene må vurderes opp imot den nytten vi vil ha å bryte med dem, samt at en skal vurdere konsekvensene av disse (Jacobsen, 2015, s. 53). Det ble samlet inn noe sensitiv informasjon, og overveielser nyttet til anonymisering presenterer jeg senere i kapitlet.

Studien har søkt Norsk senter for forskningsdata (NSD) for godkjenning av behandling av personopplysninger og benytter informert samtykke.³ Alle informantene som deltar i denne studien har signert samtykke. Den grunnleggende forutsetningen for informert samtykke er at den som undersøkes, skal delta frivillig i undersøkelsen, og at den frivillige deltakelsen skal være basert på at den som undersøkes, vet om hvilke farer og gevinster som en slik deltakelse kan medføre (Grønmo, 2016). Jeg jobbet mye med informasjonsskrivet slik at det var tilpasset og lettlest for bosatte flyktninger, og søkte godkjenning for endringene hver gang.

Informasjonsskrivet ble delt ut til potensielle informanter i samarbeid med flyktning tjenesten i bosettingskommunen og i den forbindelse ble det oversatt muntlig. Jeg startet også alle intervjuene med å minne informantene om formål, frivillig deltakelse, retten til å trekke seg, anonymitet, taushetsplikt og presenterte meg selv. Jeg begrenset innsamling av sensitiv informasjon ved å lede intervjuene og nøye gjennomtenkte spørsmål som hadde en nytteverdi for oppgaven. Jeg åpnet også intervjuene med å ivareta tredjepersoner og ba informantene bruke betegnelser som «mannen min» eller «datteren min» fremfor å bruke de faktiske navnene.

3.3 Avgrensning og begrensning

Å avgrense oppgaven har handlet om å avgrense et stort forskningsfelt, som har vist seg utfordrende. Denne masteroppgaven er det første større vitenskapelige arbeidet jeg har gjennomført. I følge Erikson & Gröhn (2010) er formålet med referanser å kunne forankre oppgaven i tidligere forskning og en historisk kontekst; god vitenskapelig oppførsel; identifisere arbeidet; tilføre retorikk; styrke etiske overveielser; verktøy for ny forskning; også er referanser belønning for forskere (s.17-27). Det er viktig å innhente riktige og aktuelle kilder, hva dette innebærer varierer fra område til område (Erikson & Gröhn, 2010, s. 31-42). Jeg har vært opptatt av variasjon og aktualitet når jeg har samlet inn litteratur. Jeg har latt meg inspirere av og sammenlignet meg med tre andre masteroppgaver (Bastola, 2022; Granberg, 2015; Harnes, 2022). Disse har hatt betydning for oppbygning, kilder og størrelsesforhold i kapitlene.

---

³ Se vedlegg 1: Informasjonsskriv brukt i undersøkelsen, vedlegg 2: Samtykke skjema brukt i undersøkelsen og vedlegg 4: NSD vurdering av undersøkelsen.

Dette er en fortolkende studie fra perspektivet til bosatte flyktninger. Dette er ikke en oppgave om forvaltning av flyktninger, men politikk og forvaltning forteller noe om krav, rettigheter og forventninger. De kontekstuelle rammene omhandler tiden fra innvilget oppholdstillatelse t.o.m. innvilget statsborgerskap. Innholdsanalysen vurderer ikke de kontekstuelle rammene, men benytter de som verktøy for forståelse og tolkning. Teoretiske perspektiver og litteratur konsentrerer seg om tiden etter bosetting. Dette gjør at jeg har ikke inkludert asylsøkere, noe som kan være en svakhet fordi slike kilder kan vise forhold som kan påvirke den senere bosettingen. Det er derimot ingen av informantene som er tidligere asylsøkere. Studien ekskluderer enslige mindreårige flyktninger, fordi jeg har eksempelvis vurdert at voksne arbeidsinnvandrere har mer tilfelles med informantene gjennom familie situasjonen. Oppgaven belyser ikke hvorfor flyktningene har flyktet fra hjemlandet sitt, fordi det er tilværelsen som bosatt i Norge som er det sentrale.

Alle informantene er bosatt i Bakkebyen, altså en distrikts kommune. Derfor har litteratur som særlig legger vekt på forhold i distriktene vært relevante. Dette har ført til at jeg har hentet flere av tekstene fra de samme antologiene med perspektiver som har vært svært treffende. Samtidig har undersøkelsen av hjem, sted og fremtid lagt vekt på stedsopplevelser, stedstilknytning og tilhørighet. Dette har gjort at andre relevante områder av forskning blir begrenset, slik som evaluerende studier knyttet til introduksjonsprogrammet. Jeg har lagt vekt på forskning i Norge, siden jeg legger vekt på de nasjonale rammene for bosetting og integrering som verktøy for analysen. Jeg har begrenset oppdragsforskning, og konsentrert meg om fagfelleverderte tekster og nyere litteratur. Hovedvekten har jeg funnet i tidsskrifter og fra instituttforskere. Dette gjør at kildene kan fremstå ensidige og preget av kulturen i fagmiljøet. Jeg har inkludert forskning fra andre fagmiljøer, fordi i tillegg til å være innvandrere er de innbyggere i et lokalsamfunn. Jeg vet at dette i seg selv virker normativt, men jeg antar informantenes fortellinger kommer bedre frem når jeg ikke begrenser de som gruppe. Jeg utelukker ikke at det er mye relevant jeg kunne, og kanskje burde inkludert, men tid og rom er begrensende.

3.4 På leting etter informanter

Forskningsspørsmålene var ikke konkretisert før intervjuene var gjennomført. Jeg valgte derimot tidlig at målgruppen skulle være bosatte flyktninger, fordi jeg var spesielt nysgjerrig hvordan forholdet til et sted du ikke har valgt selv oppleves. Jeg ble også interessert i hvordan rammene rundt bosatte flyktninger forholder seg til opplevelsen av hjem, sted og fremtid.

Når jeg skulle finne informantene konkretiserte jeg målgruppen som flyktninger som er bosatt med offentlig hjelp, ikke sekundærbosatt, botid mellom 2-5 år og de må ha tilstrekkelig norsk eller engelsk kunnskaper til å kunne delta på enkle intervju. Videre var det naturlig å kontakte bosettingskommuner for å få hjelp til å komme i kontakt med målgruppen. Målet var å intervju informanter i ulike kommuner, både sentrale og rurale for å kunne sammenligne faktorer knyttet til lokalsamfunnet. Det viste seg derimot vanskelig, fordi mange av de jeg kontaktet ikke hadde kapasitet til å hjelpe grunnet flyktningestrømmen fra Ukraina. Jeg endte med å kontakte totalt 16 kommuner på telefon og e-post, av disse fikk jeg hjelp av 3 stykker. To av kommunene sendte ut informasjonsskrivet på e-post og en kommune lot meg komme på besøk for å levere ut. Alt i alt, sendte jeg ut rundt 150 informasjonsskriv. Jeg fikk ikke respons fra informasjonsskrivene som ble sendt ut på e-post, men var heldig med at åtte informanter fra Bakkebyen ville delta. Dette tror jeg skyldes at jeg kunne nå ut direkte og med hjelp fra flyktninger tjenesten i Bakkebyen sånn som at informasjonsskrivet ble forklart og oversatt muntlig. Erfaringen lærte meg at det ikke nyttet å sende e-post eller brev i posten, dette var en gruppe som en måtte møte ansikt til ansikt.

Alle informantene er deltakere i introduksjonsprogrammet, men oppgaven kjenner ikke til detaljene vedrørende hvilke bestemmelser som gir de rett og plikt til deltakelse eller om bosettingskommunen har gjort unntak fra bestemmelsene. Oppgaven kjenner heller ikke til detaljer om den individuelle tilpassingen i introduksjonsprogrammet utenom det som forekommer i intervjuene. Gruppen utgjør mennesker med ulik bakgrunn, og grunnlag for tilhørighet til gruppen er at de forholder seg til de samme rammene så lenge de er bosatt og deltakere i introduksjonsprogrammet. Oppgaven kjenner ikke til detaljer knyttet til oppholdstillatelse. Oppgaven kjenner nasjonaliteten til alle informantene.

3.5 Innsamling og bearbeiding

Informantene i denne studien deltok på semistrukturerte individuelle intervju. Det vil si at intervjuene ble gjennomført en til en. Intervjuguiden var retningsledende og strukturert ved behov, men ble ikke fulgt regelrett da jeg stilte åpne spørsmål og oppfølgingsspørsmål knyttet til svarene jeg fikk.⁴ Selv om dette er en utforskende studie, var det behov for å strukturere innholdet, særlig for å begrense sensitiv informasjon. Det ble tatt opptak av intervjuene og jeg noterte underveis. Jeg noterte også etter hvert intervju, der jeg la vekt på helhetsinntrykket.

Intervjuene ble gjennomført på skolen der informantene deltar i introduksjonsprogrammet. Dette har både positive og negative sider. For det første kan dette føre til at informantene ikke skiller mellom denne studien og de kommunale tjenestene stedet representerer. Det var et ønske fra informantene om de kunne delta i skoletiden, derfor endte jeg opp med å låne et grupperom. Jeg var nøye med å presisere at jeg er student og hvilket universitet jeg hører til når jeg presenterte meg selv i intervjuene. Dette ble også viderefremidlet med tolk når informasjonsskrivene ble delt ut. For det andre kan det være en fordel, fordi jeg fikk møte informantene på en hverdagslig arena og et sted de føler seg kjent og komfortabel med.

Når jeg gjennomførte intervjuene måtte jeg tilpasse intervjuguiden fortløpende på grunn av språket. Dette ble jeg bedre på etter hvert, og måtte prøve meg frem med hver enkelt informant. Informantene deltar på norsk opplæring, og det var varierende språkferdigheter. Ingen av intervjuene ble gjennomført på engelsk. Det jeg opplevde var at særlig noen av spørsmålene jeg hadde forberedt var for vanskelige, og måtte forenkle disse. Som en kan se i intervju guiden hadde jeg forberedt åpne hovedspørsmål og oppfølgingsspørsmål som notater til meg selv. Oppfølgingsspørsmålene i intervjuguiden ble lite brukt, og jeg brukte for det meste hvorfor og hvordan og gjentok det de akkurat hadde sagt. Dette gjorde jeg også for å bekrefte det jeg forsto, for å sikre at innholdet ikke ble misforstått av meg eller skyltes språk utfordringer. Utenom innledende presentasjon av meg, studien og rettighetene varte intervjuene alt fra 40 minutter til over 1 time.

---

⁴ Se vedlegg 3: Intervjuguiden som ble brukt i intervjuene.

Det var også vanskelig å skille nåtid og fortid. For å kunne snakke om ønsker, forventninger og inntrykk før bosetting måtte jeg ha litt informasjon om hvor de søkte om å komme til Norge og hvor de fikk innvilget oppholdstillatelse. Dette var informasjonen jeg i utgangspunktet ønsket å begrense av hensyn til sensitivitet og relevans, derfor ledet jeg disse spørsmålene i høy grad. Eksempelvis «du kom fra hjemlandet ditt rett til Norge, eller?» da rettet informantene opp mine antakelser, også kunne jeg bruke dette til å spørre «Når du var i Jordan og du fikk vite at du skulle flytte til Norge, hva viste du om Norge da?».

Intervjuene ble det gjennomført med lydopptak, som senere ble transkribert. I en kvalitativ analyse kan nølinger og andre observasjoner være viktige. Jeg ser vekk fra dette, fordi det er vanskelig å bedømme om dette handler om språk eller noe annet. Flere av informantene forsto spørsmålene, men forklarte at de ikke klarte helt å svare fordi de ikke hadde språket til det. I transkriberingsfasen var spesielt komma svært aktuell problemstilling. Komma kan forandre helt meningen med en setning. Når jeg transkriberte endret jeg enkle grammatiske feil som pronomen, da/når, flertall/entall, bestemt/ubestemt form osv. Dette gjorde jeg for at sitatene skulle egne seg mer til sitering og leseflyt. Jeg var oppmerksom på at jeg gjorde de samme rettelsene i alle intervjuene, og at jeg ikke skulle bruke flere ord eller andre ord enn det deltakerne selv brukte. Samtidig er det viktig å merke seg at de språklige utfordringene tilslutt krever mer intuitiv medvirkning fra meg både i intervjuene og i transkriberingen.

Jeg hadde en tanke om at jeg skulle gjennomføre en narrativanalyse, men endte opp med en innholdsanalyse. Jeg opplevde at en narrativanalyse ville lagt for mye vekt på språk og de informantene som hadde mest å fortelle. Denne oppgaven ønsker å se forbi disse språklige barrierene og finne essensen i det som ble kommunisert. En innholdsanalyse er basert på en antakelse om at det en person sier i et intervju, kan reduseres til et sett færre meningsfylte og overordnede kategorier (Jacobsen, 2015, s. 207). Dette gjorde jeg ved å lagre kopier av de transkriberte intervjuene der jeg reduserte innholdet og tok vekk sensitiv informasjon. Jeg lyttet til intervjuene samtidig for å sikre at jeg ikke hadde fjernet meningsfylt innhold. Jeg gjentok dette flere ganger. Til slutt førte jeg innholdet inn i oppgaven og sorterte de ut ifra kategori. Jeg brukte mye tid på denne sorteringen, og reduserte materialet enda mer. Jeg noterte samtidig enkelte utsagn og fortolkninger, der jeg noterte hvor mange av informantene som delte disse betraktningene.

3.6 Validitet og reliabilitet

Jeg er masterstudent, min begrensning er manglende erfaring med forskning og fagfeltet. Dette gjør at jeg ikke har de samme erfaringene med politisering av forskning slik andre rutinert forskere har. Jeg kan ikke påberope meg å være upåvirket av normative konnotasjoner fra samfunnsdebatten og har et engasjement for inkludering. «Forskere som er medlem av majoriteten har en avstanden i erfaringsgrunnlaget; i kombinasjon med språkbarrierer og potensielt manglende tillit; øker risikoen for at vi som forskere ikke klarer å fange opp informantens forståelser og erfaringer godt nok; og ender opp med å bruke det vi potensielt feilaktig tror vi blir fortalt til å lage nye fortellinger som informantene ikke kjenner seg igjen i» (Gullikstad et al., 2021, s. 27). Derfor har denne studien lagt vekt på det fenomenologiske perspektivet der informantenes mening og intensjon er vektlagt i vinklingen av oppgaven, gjennom fortellingene om hjem, sted og fremtid.

Jeg anser kunnskap som situert, der kunnskap er noe forsker og informanter skaper sammen. All vitenskapelig praksis er preget av situasjon, og kunnskapsproduksjon er med på å prege situasjonen (Haukedal, 2023). Dette gjør at kunnskapen denne oppgaven har samlet inn, ikke bare er preget av de kontekstuelle rammene, men også av min tilstedeværelse i miljøet. Det er grunn til å si at midlertidig oppholdstillatelse, konsumering av velferdstjenester og forventninger fra storsamfunnet kan påvirke responsen fra informantene – mest *sannsynlig* i en respons positiv retning ovenfor bosettingskommunen og Norge. Jeg (som en del av majoriteten) kan fremstå for informantene som en representant for slike forventninger og at intervjuene ble gjennomført på voksenopplæringen. Samtidig kan min tilstedeværelse påvirke refleksjon blant informantene, både i forkant og etterkant av intervjuene. Jeg observerte at flere av informantene snakket seg i mellom de dagene jeg var der for å intervju, både før og etter intervjuene, noe som setter gyldigheten til kunnskapen på prøve.

Det var språklige utfordringer i intervjuene, der informantene ønsket å svare, men fortalte at de ikke klarte å forklare det de ønsket å si. Dette gjør at mye av kunnskapen ikke lot seg samle inn med rammene til denne studien. Jeg vurderte tolk i forkant av intervjuene, men dette ville skapt en annen form for utfordring. Jeg oppdaget i ettertid av intervjuene (i lydopptakene) at jeg hadde misforstått noen av svarene til informantene underveis i intervjuet. Dette førte

først og fremst til at jeg formulerte feil oppfølgingsspørsmål, men samtidig var jeg opptatt av å formulere åpne spørsmål. Derfor legger denne oppgaven vekt på det som faktisk ble formidlet, også må man ta høyde for at de språklige utfordringene gjorde at det er mer kunnskap som ikke ble samlet inn. Valg av analyse metode ble viktig, for at ikke de språklige utfordringene ble førende for behandlingen av kunnskapen. Derfor egnet innholdsanalyse seg for å konsentrere seg om essensen i svarene, ikke formuleringen av dem.

Studien var utforskende, og oppgaven trengte en vinkling. Jeg valgte å se nærmere på familie vinklingen, siden dette var noe som kunne undersøkes felles for alle informantene og at det mangler familieorientert kunnskap om flyktninger (Svendsen, 2018, s. 67). I kombinasjon med familie vinklingen ble perspektivet på Bakkebyen som en distrikt kommune sentralt. Jeg er oppvokst i en kommune, ikke helt ulik Bakkebyen. Samtidig har jeg jobbet som miljøveileder for bosatte flyktninger i en tilvarende kommune. Dette gir meg en nærhet til gruppen, men en bør også være bevisst hvordan min egen erfaring kan påvirke behandling og presentasjon av kunnskapen. Derfor har jeg vært opptatt av å begrunne mine observasjoner og tolkninger i andre forskningsprosjekter for å sikre gyldighet. Vinklingen av oppgaven, gjør at mye av data materialet ikke har blitt utforsket.

Det ontologiske perspektivet *sannsynlighet* er inspirert av Karl Popper som avviste at forskere kan uttale seg om sikker kunnskap (Jacobsen, 2015, s. 31-32). Refleksjoner rundt dette gjør at jeg med *sannsynlighet* kan si at responsen fra informantene er påvirket av de kontekstuelle rammene og rammene for denne studien. Samtidig kan jeg ikke peke på hvordan dette har påvirket responsen. Som en vil lese er responsen fra informantene gjennomgående i positiv retning ovenfor bosetting, bosettingskommunen, lokalsamfunnet og Norge for øvrig. Det er grunn til å argumentere for at tid og rom, fører til at fortellingene ikke viser eventuelle negative sider ved bosettingen. Med dette i tankene, og fokus på innhold og nyanser av responsen, jeg uansett si at oppgaven bidrar *sannsynligvis* med verdifull kunnskap om bosatte flyktninger fra perspektivet til flyktningene.

4 Presentasjon av empiri og innholdsanalyse

I dette kapittelet skal jeg starte med å presentere informantene som er et sammendrag av helhetsinntrykket mitt og et utdrag av det som ble snakket mest om, etterfulgt følger innholdsanalysen. I kapittel 5 blir resultatene oppsummert og drøftet. Intervjuene ble gjennomført vinter 2023.

4.1 Presentasjon av informantene

Aisha, kvinne i 30 årene, fem barn.

Aisha kom til Norge for mer enn fire år siden sammen med familien sin. Hun kom til Norge og ble bosatt i Bakkebyen, fordi broren og familien hans allerede bodde der. Broren hjalp Aisha slik at familien hennes også kunne bli bosatt i Bakkebyen. Hun har mange barn, og hverdagen er svært travel. Aisha er opptatt av familien, og lærer mye om Norge fra barna sine. Hun var hjemmeværende i hjemlandet, og er veldig glad for å kunne gå på skole i Norge. Nabolaget hennes er sosialt og hjelper hverandre. Aisha drømmer om et stort hus hvor hun og barna kan bo sammen så lenge som mulig, gjerne med svigersønner, svigerdøtre og barnebarn i fremtiden. Aisha har mange søsken i hjemlandet hun ønsker å besøke snart. Hun ønsker å kjøpe bil og ta førerkort. Aisha kan tenke seg jobb senere, men føler at hun har nok med fem små barn, samtidig som hun lærer norsk og går på skole.

Zahra, kvinne i 30 årene, to barn.

Zahra kom til Norge for fire år siden sammen med familien sin. Zahra er omsorgsfull og ønsker å jobbe innenfor helse i fremtiden. Hun er opptatt av å lære norsk og snakker språket i hverdagen sammen med venner og familie. Zahra savner familien sin i hjemlandet og holder kontakten med de på telefonen og internett. Hun håper at hun og familien kan besøke hjemlandet snart. Zahra er aktiv i lokalmiljøet og benytter seg ofte av biblioteket. De bor i nærheten av en skibakke og hun forteller at særlig et av barna er stadig der sammen med venner i nabolaget. Zahra på sin side synes vinter og ski er veldig annerledes og vanskelig. Hun foretrekker sommer, og synes norsk sommer er veldig fint. Da går hun ofte tur, spesielt der det er vann. Zahra synes det er vakkert i Bakkebyen og et godt sted for barna å vokse opp.

Ibrahim, mann i 30 årene, fire barn.

Ibrahim kom til Norge for to år siden sammen med familien sin. Han er svært aktiv og sosial med et stort nettverk av venner og familie. Han og familien reiser på biltur rundt omkring i Norge, men også til Sverige, Danmark og Tyskland. Ibrahim drømmer om å åpne butikk, slik han drev flere butikker i hjemlandet sitt. Han synes det går fint å lære norsk, men at det er mest utfordrende at så mye er digitalisert på internett. Han synes det er nyttig, men at det er vanskelig å lære siden han ikke er vant til dette. Ibrahim ønsker å bo i Bakkebyen i fremtiden, fordi han «kjenner alle». Han vil åpne butikk i en større by, men liker å kjøre bil og kan tenke seg å pendle. Barna og kona har mange venner i Bakkebyen, og spesielt barna trives veldig på skolen. De bor i en enebolig som Ibrahim håper han kan kjøpe om han og kona får fast jobb. Hjemmet ligger rolig til ved siden av barneskolen. Ibrahim er svært fornøyd med at de ble bosatt i Norge, og at de ble bosatt i Bakkebyen. Han sier at Bakkebyen er akkurat passe, ikke for stor og ikke for liten. Han liker ikke storbyene like godt som de «passe store» tettstedene. Siden han har reist rundt i Norge har han besøkt mange steder. Han sier at han synes de aller fleste tettstedene er veldig like, med de samme butikkene og aktivitetene. Han liker også andre steder enn Bakkebyen, men at det er her familien har flest venner, og derfor vil de ikke flytte.

Naima, kvinne i 40 årene, tre barn.

Naima kom til Norge sammen med familien sin for fire og et halvt år siden. Hun liker å være sosial og har mange venner i Bakkebyen. Hennes svigerinne og familie bor i en by ikke langt fra Bakkebyen. Naima snakker svært entusiastisk om Bakkebyen, og det er tydelig stedet betyr mye for henne. Hun er glad i å gå tur og ta bilder. Hun promoterer Bakkebyen på sosiale medier på fritiden sin, og har veldig troa på fremtiden og vekst i lokalmiljøet. Hun viser meg innlegg av bilder og videoer som har mange visninger. Naima kjenner allerede flere som har flyttet fra større byer til Bakkebyen. Hun mener dette skyldes at det er så fint og rolig, og kanskje at hun og andre snakker veldig varmt om Bakkebyen. Hun bor fortsatt i leiligheten som familien først fikk tildelt når de ble bosatt. Der trives hun veldig godt, men drømmer om å flytte til en enebolig med hage. Naima ønsker ikke å flytte fra Bakkebyen. Hun ønsker å besøke hjemlandet og familie som fortsatt bor der når hun har fått pass og statsborgerskap. Humor er viktig for Naima og latteren sitter løst i intervjuet.

Faiza, kvinne i 30 årene, fire barn.

Faiza kom til Norge for fire år siden sammen med familien sin. Hun er en aktiv og hjelpsom mamma. Hun er svært sosial, spesielt i nabolaget sitt og beskriver et sterkt samhold preget av lav terskel for å hjelpe og å motta hjelp. Hun forklarer dette som en del av hennes kultur. Hun er fasinert av kultur og deler flere av sine refleksjoner rundt dette. I hjemlandet var hun for det meste hjemmeværende, men hadde også studert en periode der. Da hun kom til Norge var hun i svangerskapspermisjon, året etter var det korona restriksjoner, før hun igjen ble gravid. Dette beskriver Faiza som en utfordrende tid som hun var mye hjemme. Nå har hun gått på skolen i snart et år, men sier at hun lærte mye norsk hjemme i permisjon og under pandemien ved å se på barne-tv. Faiza er opptatt av at den norske kulturen og kulturen fra hjemlandet blir balansert i oppdragelsen av barna. Hun ønsker å studere for å få en god jobb, men samtidig at hun tilegner seg kunnskap slik at hun kan følge opp barna og hjelpe de med skole og videre studier. Hun drømmer om å reise sammen med familien, for at barna skal få god forståelse av kultur. Reisemål hun ser for seg er både hjemlandet og der hun kan snakke engelsk, særlig for at barna skal bli bedre og motivert for å lære språk. Faiza er opptatt av at barna skal gjøre det bra på skolen og at trivsel i Bakkebyen er viktig for at de skal lykkes.

Wassim, mann i 40 årene, to barn.

Wassim kom til Norge for fem år siden sammen med familien sin. Han er en nevenyttig arbeidskar og ønsker seg en yrkesfaglig jobb. Han drømmer om å kjøpe en enebolig med stor hage som han kan pusse opp til et godt hjem for familien. Han er glad i å fiske og liker hagearbeid. Han synes skolen er utfordrende. Han synes det er vanskelig og tar lang tid å lære det norske språket. Wassim mener han hadde trivdes bedre i en jobb. Men han forklarer flere ganger hvor viktig det er å lære norsk, særlig for å få jobb og for det sosiale. Han er svært sosial, og ønsker å flytte til en større by i Norge med flere mennesker slik han er vant til fra hjemlandet sitt. Han liker å gå tur på kvelden for å møte venner og bekjente, men i Bakkebyen er det stille og rolig i gatene på kvelden. Wassim synes Bakkebyen er et bra sted å vokse opp for barna. Kona og barna vil ikke flytte. Han tror det er fordi barna har mange venner her. Wassim er åpen for å bo i Bakkebyen i fremtiden hvis han hadde fått fast jobb. Å få jobb er det viktigste for Wassim nå og han savner jobben han hadde i hjemlandet sitt.

Latifa, kvinne i 30 årene, fire barn.

Latifa kom til Norge sammen med familien sin for nesten tre år siden. De bor i en enebolig, i nærheten av en fotballbane og skolen som barna går på. Latifa er svært fornøyd med å være bosatt i Bakkebyen, særlig med tanke på barna. Hun forklarer at hun kjenner hele Bakkebyen, både stedet og menneskene, så det føles trygt å sende barna ut og at de kan gå til aktiviteter, også på egenhånd. Hun er opptatt av at barna skal gjøre det bra på skolen, og er aktiv i lokalmiljøet. Familien liker å gå på kino, svømme, spille fotball og gå tur. Latifa liker best å se på svømming, fordi hun er litt redd for vannet. Familien er stadig på besøk til venner som bor ulike steder i Norge. Hun har også mange venner i lokalmiljøet i Bakkebyen. Hun liker å holde seg oppdatert på hva som skjer i Bakkebyen, særlig aktiviteter hun kan ta med barna på. Informasjon om dette får hun fra en lærer på skolen og gjennom barna som snakker med andre barn. Huset familien bor i ligger i et boligfelt, men det er sentrumsnært slik at hun kan gå til butikker og aktiviteter. Hun ønsker å studere i fremtiden innenfor helse og håper at hun kan få en fast jobb i Bakkebyen.

Jamal, mann i 40 årene, tre barn.

Jamal kom til Norge for snart tre år siden sammen med familien sin. Han er glad i å spille fotball og svømme, og bruker ofte å spille fotball på en bane i nærheten av rekkehuset som han og familien bor i. Familien bor i samme bolig som da de kom til Bakkebyen for første gang. Jamal har arbeids praksis og sommerjobb som han trives veldig godt med. Der utfører han diverse vedlikeholdsoppgaver. Han håper at han kan få mer jobb der fremover. Han er praktisk anlagt og har arbeids erfaring fra yrkesfag. Han jobbet flere år i nabolandet til hjemlandet sitt. Når familien måtte flykte kom de til Jamal i nabolandet. Der bodde familien flere år frem til det ble vanskelig å skaffe jobb grunnet flyktningestrømmen. Jamal drømmer om fast jobb slik at han kan kjøpe hus i Bakkebyen, og da ønsker han å kjøpe hus i et byggefelt i nærheten av skolen der barna går. Han liker å gå tur på kvelden og pleier å ta turen rundt en populær tursti. Han er blant annet med i en arbeidsgruppe som bygger en gapahuk langs den samme turstien. Jamal er veldig fornøyd med å bli bosatt i Bakkebyen og syns han har fått mye god hjelp fra bosettingskommunen. Han er veldig glad for at familien og han kunne komme til Norge. Han er svært begeistret for at han fikk muligheten til å kjøpe bil i Norge.

4.2 Å bli bosatt i Bakkebyen

Delkapittelet handler om bosetting og den første tiden som bosatt i Bakkebyen. Intervjuene var semistrukturerte og hovedsakelig konsentrert om tiden etter bosetting, men vi snakket også om ønsker og forventninger til bosettingen. Fordi intervjuene var semistrukturerte og det var en del språklige utfordringer dukker disse fortellingene opp på ulike tidspunkt og fra ulike spørsmål. Informantene ble spurt hvilket inntrykk de hadde av Norge og Bakkebyen, hvordan ventetiden før de ble bosatt hadde vært, om de hadde ønsker om hvor de skulle bosettes, om disse ønskene ble videreformidlet og innfridd, og hvordan den første perioden i Bakkebyen var.

Før bosetting: ønsker og inntrykk

Alle informantene ble bosatt i Bakkebyen fra 2018 til 2020. Bakkebyen bosatte 53 flyktninger i denne perioden (IMDi, 2023b). Personer eller familier som bosettes med offentlig hjelp kan ikke selv velge hvilken kommune de skal bosettes i (IMDi, 2022d). Det er IMDi som tildeler bosettingskommuner og tar hensyn til tjenestetilbud og proporsjonal fordeling. Dette er hensyn som anses å være kommunesolidarisk bosettingsstrategi (Seeberg et al., 2020, s. 8). Når det lar seg gjøre blir hensyn til informasjon om flyktingens nære familie, særlige oppfølgingsbehov, utdanning og karriereplaner veid inn ved tildelingen av kommune (IMDi, 2022d). Dette er hensyn som anses å være flyktningsolidarisk bosettingsstrategi (Seeberg et al., 2020, s. 8). Da jeg gjennomførte intervjuene spurte jeg alle informantene om de hadde ønsker før de ble bosatt, om de fikk videreformidlet disse ønskene og om de ble innfridd. Jeg spurte også om hvilket inntrykk de hadde av Norge og Bakkebyen før de kom hit. Flere av informantene svarte at de ikke hadde et spesielt ønske, eller at de ønsket seg til et sted i Europa. Når jeg spurte Latifa hva hun håpet på etter at hun søkte om beskyttelse svarte hun:

Jeg håpet ikke, hele Europa veldig bra. (Latifa)

Jeg tolker Latifa som at hun hadde blitt fornøyd uansett hvor i Europa familien hadde blitt bosatt. Hun forteller videre i intervjuet at det viktigste for familien var å kunne reiste fra situasjonen i hjemlandet. Jeg tolker samtalen og sitatet som et inntrykk av Europa som en homogen enhet, et inntrykk av at landene her er så like at det har liten betydning hvor på kontinentet en blir bosatt. Samtidig kommer det frem i intervjuet at Latifa hadde blitt glad

uansett hvor de kom på grunn av situasjonen i hjemlandet. Flere av informantene bodde flere år i transittland før de kom til Norge, ofte som overføringsflyktning fra en flyktningeleir tilknyttet FN. Faiza og familien bodde både i flyktningeleir i Midtøsten, og i Europa før hun kom til Norge. Hun forteller at familien søkte om beskyttelse en gang, det var i flyktningeleiren i Midtøsten. Jeg forstår resten av historien som at hun får innvilget internasjonal beskyttelse og blir overført til en flyktningeleir i Europa. I Europa måtte hun og familien vente på overføring til en av de europeiske statene som er tilknyttet UNHCR. Faiza sier at hun ikke bestemte hvor i Europa hun skulle bli bosatt, men at en dag så ringte det:

Hun sier, du pakker nå, du reiser til Norge. (Faiza)

Overføringen til Norge skjedde svært raskt og familien opplevde ingen medvirkning til hvilket land i Europa de skulle bosettes. Etter flyktningeleiren i Europa gikk reisen til Norge og familien bodde på et asylmottak på Østlandet. Der fikk de tilslutt beskjed om at de skulle flytte til Bakkebyen. De aller fleste informantene forteller at de ikke hadde ønsker om hvilken bosettingskommune de skulle bli bosatt i. Faiza kan på sin side fortelle at hun hadde et ønske om å flytte til Oslo, og at hun fikk hjelp til å videreformidle dette ønsket. Dette hadde hun fått hjelp til på asylmottaket når hun og familien ventet på bosetting i Norge. Nå er Faiza derimot glad for at ønsket ikke ble innfridd. Jeg forstår resten av fortellingen til Faiza som at hun egentlig ikke hadde så mye kunnskap om Norge eller Oslo, og at ønsket om å bli bosatt i Oslo ikke var så viktig for henne. Faiza og familien visste ingenting om Bakkebyen. Det var en ansatt ved asylmottaket som gav beskjed om at familien skulle bosettes i Bakkebyen:

Han jobber i asylmottak, han forteller at i Bakkebyen er bra, han snakker med arabisk. Han bor masse her. Forteller meg om Bakkebyen. (Faiza)

Andre kom til Norge og Bakkebyen rett fra transittlandet de først flyktet til, slik som familien til Zahra. Hun og familien hadde også søkt om å komme til Europa og medvirket ikke til prosessen. Når jeg spør om hun hadde ønsker om hvor hun skulle bli bosatt svarer hun:

Rett til Norge. Ringer til meg, du skal gå til Bakkebyen, det var bestemt.
(Zahra)

Sitatet viser at Zahra ikke bestemte hvor hun skulle bli bosatt. Hvorvidt hun hadde kommet med et ønske før hun ble bosatt kommer ikke frem i intervjuet. Jeg er også usikker på om Wassim hadde et ønske og fikk det videreformidlet før han ble bosatt. Han forteller:

Jeg kom rett til Bakkebyen, jeg leste på UDI at jeg skulle til Bakkebyen. Jeg valgte ikke Bakkebyen. (Wassim)

En av informanter hadde et spesielt ønske om å komme til Norge, fordi familie hadde anbefalt de det. Aisha og familien kom til Norge på oppfordring fra hennes bror. Broren hadde vært bosatt i Bakkebyen noen år før han hjalp Aisha med å bli bosatt i samme kommune. Jeg forstår det slik at Aisha synes samtalene med broren var betryggende og at hun egentlig var redd og nervøs for å flykte. Derfor hjalp det veldig på motivasjonen at broren kunne hjelpe familien og fortalte mye om Norge før Aisha ble bosatt. Hun forteller:

Broren min, kommer til Norge for seks år siden. Han snakker til meg «Norge bra, Aisha du må komme! Norge veldig bra til familien, til barn, studere her, skole, alt bra» sier han. «Ikke vær redd» sier han «bare kom» (Aisha)

De aller fleste informantene hadde lite kunnskap om Norge, eller Bakkebyen, før de ble bosatt. Når de fikk vite at de skulle til Norge, var det flere som ringte venner og bekjente. Dette var kontakter som de visste at bodde i Norge eller hadde kjennskap til landet. Ibrahim hadde en venn som bodde på Østlandet da han og familien bodde i et transittland og fikk vite at de skulle til Norge. Vennen kunne fortelle Ibrahim:

Jeg snakket med vennen min i Norge, han kom til Norge for åtte år siden. Han sa «Norge er veldig bra, veldig fint, for lese og skrive for barn på skole, for helse» (Ibrahim)

Ibrahim synes det var fint å kunne ringe noen han kjente som allerede bodde i Norge. Andre informanter forteller at de heller brukte internett for å tilegne seg et inntrykk av Norge når de fikk vite at de skulle komme. Wassim forteller at han oppsøkte informasjon om Norge og hvordan det var her på internett. Han fant ut at det var demokrati og bra i Norge, men at det var et problem. Han forteller humoristisk og ler:

På internett det står at Norge bare bra og demokrati. Det sto at Norge bare et problem.. Veldig kaldt. Ikke bra med kaldt, det blir veldig glatt. (Wassim)

Mange av informantene snakket om klima i Norge særlig med tanke på vinteren, slik vi ser i sitatet til Wassim. Dette skal jeg komme tilbake til når jeg skal presentere fortellingene fra den første tiden som bosatt i Bakkebyen. Selv om Wassim var opptatt av å tilegne seg informasjon om Norge tolker jeg at han har lest hva andre mente om Norge. De aller fleste informantene var opptatt av videoer og bilder på internett. Inntrykket mitt er at de fleste oppsøkte inntrykk fra mennesker de kjente eller hadde kjennskap til, men også fra sosiale medier som Youtube. Innhold på Youtube er produsert av blant annet privatpersoner, kommersielle og offentlige aktører. Det kom derimot ikke frem i intervjuene nærmere detaljer og hvilke aktører de oppsøkte. Jamal visste ingenting om Norge før han ble bosatt, men han kombinerte å søke opp på internett med å ringte til venner. Når jeg spør han om hvilket inntrykk han hadde før han ble bosatt forteller han:

Jeg, googlet Norge, sjekker Norge. Bra eller ikke bra. Bra, ja. Får papir, der står Bakkebyen. Og jeg sjekker Bakkebyen, googlet og ringer med venner i Norge. Bakkebyen bra? Ja, veldig bra. (Jamal)

De aller fleste informantene hadde ikke kjennskap til Norge eller Bakkebyen før de ble bosatt, og det var derfor de oppsøkte inntrykk når de visste at de skulle bosettes. Da jeg spurte om Latifa hadde kjennskap til Norge før hun ble bosatt svarte hun at det var veldig lite. Men kunne fortelle at hun hørte om en mann som hadde reist til Norge:

Jeg hørte om Norge i hjemlandet mitt, hørte litt, men jeg tenkte ikke å reise til Norge. Jeg hører en mann reiser til Norge. Jeg vet bare at Norge er veldig kaldt, og om sommer veldig fint, ja. Og når vi vet, når UN ringer til oss, sa til oss vi skal reise til Norge, jeg finner på Youtube og google om Norge. (Latifa)

Selv om mange av informantene hadde venner som bodde i Norge, virket det derimot ikke som de snakket med disse før de fikk vite at de skulle bosettes. Aisha på sin side kunne fortelle at hun visste mye om Norge og Bakkebyen før hun og familien ble bosatt. Hun hadde holdt kontakten med broren da han var bosatt i Norge, før Aisha og familien ble bosatt. Han fortalte om Norge og hvordan det var å bo i Bakkebyen:

Min bror snakket mye om Norge. Hva Norge er. Bra for familien. Ikke sitter mye hjemme. Han sier alle betaler med bankkort i Norge. Alle betaler med

kort, det er veldig rart! Veldig forskjellig. I hjemlandet bare cash. Ikke kort i hjemland, bare business menn. (Aisha)

Naima visste heller ingenting før hun skulle bosettes og var mest opptatt av å se bilder av naturen i Norge og Bakkebyen før hun kom hit. Dette er samtidig en hobby for henne. Hun liker å ta bilder og videoer av hverdagen og nærområdet og deler på blant annet Tiktok. Naima forteller entusiastisk at hun promoterer Bakkebyen på Tiktok:

Jeg snakker med folk og mennesker, Bakkebyen bra! Her rolig og stille. Og jeg har Tiktok og bare tar bilder, og sender. Folk spør «Hvor er byen?»
Bakkebyen, Bakkebyen, Bakkebyen! (roper Naima sprudlende og ler)
Her er folk bra, smiler og snakker. (Naima)

Naima viser meg og forteller om alle som har sett innholdet hennes og kommentert. Hun trekker blant annet frem at hun kjenner en dame som har flyttet til Bakkebyen fra Oslo. Naima har veldig troen på fremtiden og vekst i Bakkebyen, og kommuniserer dette til alle følerne hennes. Fortellingene viser hvordan alle informantene oppsøkte på en eller annen måte etter inntrykk av Norge og Bakkebyen før de ble bosatt. Fortellingene viser at internett og kommunikasjon med kjente var hovedkildene til informasjon og inntrykk. Selv om Naima forteller at de som ser videoene hennes allerede bor i Norge og vil flytte til Bakkebyen fra større byer; får dette meg til å tro at kanskje neste person som skal bosettes i Bakkebyen, kommer til å få sine inntrykk fra Naima. Med dagens digitale muligheter må en derfor ikke tenke at førsteinntrykket starter dagen de blir bosatt, men dagen de får vite at de skal bosettes. Derfor er sosiale medier og omdømme de første inntrykkene informantene får av Norge og Bakkebyen, allerede før de er på norsk jord.

Etter bosetting: nytt og annerledes

Flyktninger har få valgmuligheter. Fra et push og pull perspektiv, er hverken utvandringen eller innvandringen opp til den enkelte som migrerer. Flertallet av flyktninger i verden bor i nabolandene til der de flyktet fra (FN-Sambandet, 2022). De færreste blir overført som overføringsflyktninger til land som Norge, eller har ressursene til å reise til Norge på egenhånd for å søke asyl. Men det er også mange som kommer til Norge. Når man kommer til vertslandet må man omstille seg til en ny og ofte radikalt annerledes hverdag (Grue et al., 2019, s. 137). Den første tiden som bosatt har jeg valgt å kalle bosettingsfasen. En kunne kalt

denne perioden for etableringsfasen, men siden etablering ofte assosieres med mer permanente etableringer som jobb og hus, velger jeg å kalle det for bosettingsfasen. Grue et al. (2019) peker på omstillingsprosessen som en kontinuerlig prosess, og derfor blir bosettingsfasen kun den første tiden i en lengre omstillingsprosess. I intervjuene spurte jeg informantene hvordan den første tiden som bosatt i Bakkebyen var, og hvordan de opplevde overgangen fra hjemlandet til Bakkebyen. De fleste svarte med enkle ord og setninger at «det var bra». Flere opplevde det som en lettelse når de kom til Bakkebyen. Naima forteller at:

Første gang jeg glad. Jeg og familie, mannen min. Ikke redd, bare glad, smiler. Det var stille og rolig, ikke redd, ikke vanskelig. (Naima)

Mange av informantene trakk frem språk som nytt og vanskelig. I introduksjonslovens (2003) bestemmelser skal introduksjonsprogrammet minimum inneholde a. norskopplæring, b. samfunnsfunnskap, c. arbeids- eller utdanningsrettede tiltak (§ 4). Uten at en skal legge for mye inn i rekkefølgen, er norskopplæring det første kravet til innhold. Norskunnskaper er grunnleggende kvalifisering, «det er en selvfølge at det stilles krav til kunnskaper om norsk språk og det norske samfunnet for de som oppholder seg i Norge over tid» heter det i Meld. St. 30 (2015–2016, s.7). Når jeg spurte Zahra hvordan den første tiden var svarer hun at det første hun tenkte på var å lære norsk og forteller:

Jeg tenkte at jeg må lære norsk. Den er nøkkel, ikke sant, språk nøkkel. Veldig viktig. Til jobb eller til snakke til personer eller for eksempel jeg går til butikk. (Zahra)

Videre fortalte flere om familien i hjemlandet. Zahra kunne fortelle at det var vanskelig å flytte til Bakkebyen i starten, fordi det var mye nytt og annerledes, samtidig som hun hadde reist fra venner og familie som hun savnet. Hun fortsetter fortellingen:

Veldig vanskelig, jeg hadde ikke venner her. Jeg kjente ikke byen eller mennesker, jeg kjente ikke. Jeg hadde venner i hjemland eller naboland, og jeg savnet de veldig. Ja.. veldig vanskelig. Vi hadde en måned uten internett i gammelt hus. Vi bestilte, men veldig lenge å vente. Det var veldig vanskelig. Mamma ble veldig redd. Jeg fikk ikke snakket med henne. Men vi kjøpte telefon, så jeg kunne ringe. (Zahra)

Ut ifra intervjuet med Zahra virker kontakten med hjemlandet veldig viktig. Internett er avgjørende for å holde kontakten med hjemlandet, og når dette ble forsinket skapte det uro for henne og familien. Stachowski & Rasmussen (2021) viser hvor viktig det er å holde kontakten med hjemlandet for å opprettholde tradisjoner, kultur og skape ny tilhørighet til stedet de innvandret til. Uten at jeg spurte Zahra, så kan jeg tenke meg at telefon samtaler eller meldinger er svært kostbare fra Norge til hjemlandet. Derfor var det sikkert begrenset med kontakt den første tiden til de fikk internett. Jeg tolker at det var en gjensidig bekymring mellom Zahra og moren. Videre i intervjuet spør jeg Zahra hvordan overgangen fra hjemlandet til Bakkebyen har vært og hun svarer:

Jeg tenker språk er veldig vanskelig. Jeg tenker mye på familien min i hjemlandet. Bedre nå, ja.. men jeg savnet min familie. Når jeg kom til Norge, etter et år, så døde pappaen min. Det var veldig vanskelig. Og jeg ser ikke, jeg reiste ikke til hjemlandet, det var umulig. Men nå er det bedre.

(Zahra)

Zahra forteller om en vanskelig hendelse som skjer i hjemlandet, som hun ikke får vært en del av, noe som gjør opplevelsen enda vanskeligere. Fortellingen til Zahra viser et vondt oppbrudd med hjemlandet, samtidig med redsel for og faktiske erfaringer med å miste sine kjære (Christensen, 2019, s. 21). Studien til Stachowski & Rasmussen (2021) handler om arbeidsinnvandrere, som lever transnasjonale liv med regelmessige reiser til hjemlandet. Dette er ikke en mulighet bosatte flyktninger har. Først og fremst fordi hjemlandene er preget av krig og konflikt, men også fordi det kan vanskeliggjøre en eventuell søknad om permanent oppholdstillatelse og statsborgerskap senere. Det var flere av informantene som opplevde hendelser i hjemlandet som belastende, og trakk frem avstanden som vanskelig. Latifa deler tankene til Zahra om at det var vanskelig å ikke kunne det norske språket i starten. Selv om de fortsatt er under opplæring, var det spesielt vanskelig når de ikke kunne noen ting:

Når vi kom, da vi kom, det var ja litt vanskelig. Vi vet ikke hvordan vi snakker med andre, ja.. noen ganger i butikk, når vi går å kjøper klær, vi vet ikke hvordan vi snakker. (Latifa)

Å bli bosatt som flyktning er en omstilling. Det er utfordrende med et helt nytt språk, og det vil gjøre familien avhengig av hjelp for å forstå hva som sies (Christensen, 2019, s. 28). Klima

ble trukket frem som nytt og annerledes. Wassim forteller om inntrykket på internett «..det sto at Norge bare et problem.. Veldig kaldt. Ikke bra med kaldt, det blir veldig glatt..» og senere i intervjuet forteller han om en bratt bakke opp til huset sitt som gir han utfordringer på vinteren. For noen kan klima i forhold til hjemlandet være mer utfordrende enn for andre, det behøver ikke bety at vedkommende har vanskelighet med store endringer, men for noen kan kaldere klima være en helsemessig belastning (Christensen, 2019, s. 28). En av informantene forteller om klima som en helsemessig belastning. Samtidig har vi i Norge ordtak som «det finnes ikke dårlig vær, bare dårlig klær» noe som sikter til at været ikke er en utfordring så lenge en vet å kle seg. Å lære å kle seg blir derfor en del av tilpassingen til Norge. Latifa fortalte at det var vanskelig i starten, men at det ble bedre etter hvert. Hun forklarer:

[...] snø og kaldt, det var veldig vanskelig. Det er glatt. Jeg liker ikke snø hele tiden, jeg liker sommer her. Men vi er vant til det nå. Første året det var veldig vanskelig, andre året det var litt vanskelig, men nå litt bedre. Nå vi vet, jeg kler på meg ull og vintersko. (Latifa)

Latifa forklarer at klima tilpasningen var utfordrende i starten, den første vinteren, men at erfaringer gjør at det blir enklere å tilpasse seg. Ibrahim er enig med Latifa om at det var vanskelig i starten, men at det ble bedre og enklere etter hvert. Han forklarer at det er stor kontrast mellom klimaet i Norge og hjemlandet:

Når jeg kom til Bakkebyen, hele Norge kaldt. Første år det er vanskelig. Fordi i landet mitt, på sommer varmt, på vinteren ikke kaldt. Første år er det vanskelig, etterpå går det bra. (Ibrahim)

De fleste informantene opplevde at det var stor klima forskjell mellom hjemlandet og Norge, og at dette krevde erfaring og tilpassing. Aisha synes på sin side at Norge og hjemlandet har ganske likt klima. Hun forteller at det er varmere i hjemlandet, men at de har fire årstider. Aisha trekker dette frem uoppfordret i en annen sammenheng i intervjuet, noe som får meg til å tenke at dette er tema for diskusjon på skolen. Hun forteller:

Samme som hjemlandet, fire årstider. Klima er samme som hjemland, bare litt varmere. Fire årstider i Norge, og fire årstider i hjemland. (Aisha)

Mange av informantene ble bosatt før, under eller rett etter korona pandemien. Norge var under strenge restriksjoner i perioder og flere av informantene opplevde at blant annet bosettingen ble utsatt. Jamal opplevde at han og familiens bosetting ble utsatt fem måneder på grunn av pandemien og forteller:

Telefon ringer i naboland, fem måneder, så kommer til Norge. Skulle komme i mars, men korona.. fem måneder, så kommer til Norge. (Jamal)

Latifa og familien måtte også vente med å bli bosatt på grunn av korona pandemien. De ventet i seks måneder. Hun forteller at det var svært vanskelig og trangt i transittlandet, der hun og familien ventet på å komme til Norge. Latifa forteller:

Før vi kom hit, på grunn av korona vi.. seks måneder vi ventet, ja.. Jeg var stengt i huset mitt, seks måneder vi sitter med familien til mannen min, vi sitter der.. To familier i samme hus, ahh.. det var vanskelig! Fint og koselig for barna mine, men det var litt vanskelig, ja. (Latifa)

Latifa forteller videre at det gikk fint, men at det var utfordrende for de voksne å bo så trangt. Hun sier at barna storkoste seg med søskenbarna sine, men at det var godt for de voksne at det ikke varte lengre. Latifa forteller også at den første sommeren, som jeg antar er 2021, var veldig kjedelig på grunn av korona. Hun sier at det var vanskelig å forklare barna hva korona var og hvorfor de ikke kunne reise eller finne på ting:

Første sommer her, det var korona, sommer veldig kjedelig. Ikke aktiviteter, ikke mennesker.. Nå bra! Jeg håper at ikke korona kommer tilbake. (Latifa)

Fremtidsrettet

Migrasjonsfeltet skiller ofte mellom frivillig og tvungen migrasjon (Christensen, 2019, s. 19). Flyktninger som migrerer fra krig og konflikt er tvunget til å flykte. Selv om informantene var tvunget til å flykte opplever jeg at de har en positiv innstilling til livet sitt og fremtiden.

Ibrahim forteller om fremtiden:

Etterpå kanskje jeg får jobb i Norge, en bra jobb. Og konen min liker skole, etterpå min kone skal starte på videregående, fordi vi kom til Norge.
(Ibrahim)

Haaland, Magnussen & Wallevik (2021) peker på at den norske innvandringsdiskursen noen ganger er svært fordømmende der innvandrere blir sett på som «trygdemisbrukere» og «lykkejegere». Men virkeligheten var at mennene som deltok i studien opplevde det som svært belastende å være i en posisjon som først og fremst skal hjelpes (Haaland, Magnussen & Wallevik, 2021, s. 103). Grue et al. (2019) fant at de fleste deltakerne opplevde at fokuset på fremtidsplaner, håp og det de selv kunne gjøre var viktig i omstillingsprosessen (s. 140). Enkelte snakket om å ikke vente på at livet skulle begynne og ikke la seg prege av en følelse av midlertidighet, slik at man på den måten ikke kom i gang med livet i Norge (Grue et al., 2019, s. 140). Informantene i denne studien deler disse synene, de ønsker å bidra til samfunnet og de har mange planer for fremtiden. Selv om livet i Norge er forankret i en midlertidig oppholdstillatelse har informantene en fremtidsrettet holdning som ikke lar livet vente på seg. Informantene er opptatt av fremtiden, spesielt med tanke på barna og gjør det beste ut av situasjonen ved å ta ansvar for egen utvikling. Grue et al. (2019) fant at deltakerne følte et stort ansvar for hvordan de fikk det i Norge, og at de hadde et sterkt ønske om å bli integrert. Faiza forteller at hun ønsker å studere på universitet for å få en god jobb. Samtidig som hun blir motivert for å studere fordi det vil hjelpe henne å følge opp barna:

Første jeg tenker å lære norsk og engelsk bra, VELDIG! På grunn av hjelpe med barna. Noen ganger, opp, opp, opp og studere. Da vil gjerne mamma hjelpe masse. Hvis jeg ikke kan norsk og engelsk bra, da kan jeg ikke hjelpe barna. (Faiza)

Holdningene til fremtiden, slik Faiza forteller, viser at hun tar ansvar for å lære. Faiza har samtidig satt seg inn i hva det vil kreve av henne å oppnå målene sine, i likhet med deltakerne til Grue et al. (2019). Informantene i denne studien er familieorienterte og engasjerte foreldre som ønsker den beste fremtiden for barna sine. Ved å ta ansvar i omstillingsprosessen for å realisere drømmene deres, legger de grunnlaget for fremtiden. De konsentrerer seg om de positive effektene (pull faktoren), der fremtiden for familien er i fokus. Fremfor den negative effekten (push faktoren) som førte til at de måtte reise fra hjemlandet. Dette blir tydelig når de forteller om hjemlandet og vinkler det til hvordan det er bedre i Norge. Aisha forteller:

Alt er bra i Norge for barna og familie, og skole her bra. [...] Hjemlandet er ikke bra, mye redd. Barna mine sier til meg «politi, mama, ikke bra» jeg sier

«neinei, ikke her, bare i hjemlandet». Etter et år mine barn sier «politi, neinei, bare i hjemlandet». Forskjell, nå liker mine barn politi. (Aisha)

Videre forteller Aisha at sønnen hennes ønsker å bli politi når han vokser opp. Omstilling kan oppleves veldig ulikt for enslige og familier, der omstilling også har en betydning for familie dynamikken og praksiser (Christensen, 2019, s. 28).

4.3 Fortellinger om Bakkebyen

I dette delkapittelet skal jeg presentere flere av hverdagsfortellingene og beskrivelsene av Bakkebyen. Det bor i overkant av 10 000 innbyggere i Bakkebyen. Dette er det største tettsted i sitt distrikt og et handelssentrum for nærliggende bygder. Bakkebyen har naturskjønne omgivelser og et variert tilbud av aktiviteter. Bakkebyen har en strategisk plassering som trafikk knutepunkt og det er enkelt å reise til nærliggende større byer.

Hverdagen i Bakkebyen er preget av et aktivt og sosialt lokalsamfunn. Hverdagsfortellingene handler for det meste om skolen og oppfølging av barna. Informantene er sosiale på skolen, i lokalsamfunnet og nabolaget. De benytter seg ofte av lokale aktiviteter som fotballbaner, svømmehall, restauranter, biblioteket, turområder, kino osv. Noen er med på organiserte aktiviteter som bryting og fotball sammen med barna sine. For utenom organiserte aktiviteter er det mange fortellinger om samhandling på eget initiativ for å spille fotball, reise i svømmehallen, går turer, billiard, lekeplassen eller kaffe besøk på kjøkkenet. Informantene er også aktive gjennom frivillige arenaer i Bakkebyen. I tillegg til Bakkebyen er flere av informantene stadig på reisefot ut av kommunen. Da besøker de venner og handler i butikker som ikke er i Bakkebyen. De finner det meste de trenger i Bakkebyen, men de peker på at andre butikken ofte kan være billigere. Flere feirer høytider med familie og venner utenfor Bakkebyen og har et nettverk som strekker seg på tvers av Norge. Samtidig reiser de på turer med familien som turister i eksempelvis Oslo, eller til dyreparken i Kristiansand. Noen reiser regelmessig til sykehus i nærliggende byer. Alle informantene i denne studien kom med nærmeste familie; ektefeller og barn. Informantene er engasjerte foreldre som følger opp barna til mange aktiviteter i lokalmiljøet. De er stolte og forteller hvor flinke de er på skolen, blant annet hvor lett barna har lært språket og hvor mange venner de har i lokalmiljøet.

«Alle kjenner alle» i Bakkebyen

Bakkebyen er det største tettstedet og sentrum i et distrikt med lav befolkningstetthet. For utenom Aisha som ble bosatt i Bakkebyen fordi broren var bosatt der, ble informantene bosatt i Bakkebyen uten medvirkning slik en leser i *før bosetting: ønsker og forventninger*. Alle informantene er mer eller mindre fornøyd med at de ble bosatt i Bakkebyen, ingen er misfornøyd. Ibrahim forteller at han syns Bakkebyen er akkurat passe stor.

Bakkebyen veldig bra, fordi ikke stor og ikke liten. Noen ganger jeg og familien min, vi reiser til Oslo. Oslo stor, også dyrt. Bakkebyen er veldig bra, og veldig fint. Jeg vet hele Bakkebyen, folk fra andre land og norske. Jeg vet og kjenner alle, fordi ikke stor og ikke bitte liten. (Ibrahim)

Han sammenligner Bakkebyen med Oslo. Dette kan ha med at han har besøkt Oslo flere ganger, samtidig er det hovedstaden og den største byen i Norge. Jeg tolket at det er en blanding, men at han bruker sammenligningen for å illustrere kontrasten. Ibrahim synes at de fleste tettstedene i Norge er veldig like. Han og familien reiser ofte rundt på besøk til venner og har god kjennskap til store deler av Sør-Norge. Han sier at det ikke gjør noe hvor du bor i Norge, men at det var her han og familien kom først. Det er her familien kjenner flest folk, og derfor er det her han ønsker å bo i fremtiden. Han bodde i en veldig stor by i hjemlandet sitt, men er godt fornøyd med at han ble bosatt i en «..ikke stor, ikke liten..» tettsted. Han ville ikke bodd i en storby i Norge, men han ville heller ikke bodd i liten bygd. Bakkebyen er akkurat passe stor for Ibrahim som forteller:

Hele Norge samme, for fire-fem dager siden kjører jeg og konen min og familie til kystby. Kystby samme som Bakkebyen. Elvby samme som Bakkebyen. Hele, eller.. i Norge.. Stavanger, Kristiansand, Oslo, Tromsø, Trondheim er stor. Jeg liker ikke stor. Ikke stor, ikke liten. Kystby har matbutikk. Bakkebyen samme matbutikk. Og sentrum i kystby og sentrum i Bakkebyen.. Hele Norge fint. Samme. Buss.. I Bakkebyen har buss og har tog, i kystby har buss og har tog. Samme, samme. Hele Norge. Jeg liker ikke stor. Ikke stor og ikke bitte liten. (Ibrahim)

Når Ibrahim forteller «..jeg vet hele Bakkebyen, folk fra andre land og norske. Jeg vet og kjenner alle..» peker han på at Bakkebyen er et lokalsamfunn der «alle kjenner alle». Villa &

Haugen (2016) peker på at «alle kjenner alle» begrepet er en gjenganger som nærmest definerer hva et lokalsamfunn er. Dette innebærer at innbyggerne har en viss oversikt over hverandre og hva angår hverandre på forskjellig vis (Villa & Haugen, 2016, s. 18). Videre peker Villa & Haugen (2016) på at dette ikke bare gjelder rurale små steder, men at et lokalsamfunn er i mer urbane områder begrenset til et nabolag eller bygård. Denne forståelsen av et lokalsamfunn bygger på Massey (2005) sitt syn på *space* som sosiale relasjoner, der grensene for lokalsamfunnet stopper der oversikten og samhandling ikke lengre «kjenner alle». Jeg forstår at Ibrahim anser hele Bakkebyen som sitt lokalsamfunn, fordi han ikke begrenser det til mindre området. Han er ikke alene om å trekke dette frem. Faiza hadde et ønske om å bli bosatt i Oslo, men at dette ikke ble innvilget. Faiza forteller videre at hun er glad for at familien ikke ble bosatt i Oslo og sier «...Jeg elsker her, på grunn av jeg har barna. Det er veldig fint for barna..». Faiza legger vekt på at Bakkebyen er et godt sted for barna å vokse opp. Hun peker på at Bakkebyen er stille og rolig, særlig når det gjelder trafikk. Hun forteller:

Det her er bedre for meg. Noen ganger liker storbyen, men masse trafikk.
Jeg liker her, alle er snille. Det er rolig, ikke trafikk, ikke masse trafikk. Bedre.
Alle kjenner sammen. «**Alle kjenner alle**?» Ja, alle kjenner alle! (Faiza)

Ibrahim og Faiza sammenligner Oslo og Bakkebyen, der de trekker frem positive sider ved Bakkebyen og negative sider ved Oslo. I fortellingene peker de på et inntrykk av Oslo som et dårlig og potensielt farlig sted å vokse opp for barn. Jeg ser dette som deltakelsen i debatten mellom by og land slik Lysgård & Cruickshank (2016) beskriver som fortellingen om det truede lokalsamfunnet. Ibrahim, Faiza og flere av de andre informantene legger vekt på små by idyllen som et godt sted for barna å vokse opp. Hvis en ser nærmere på konseptet «alle kjenner alle» kobler informantene dette som en trygg og god kvalitet ved lokalsamfunnet som skaper gode oppvekstvilkår, fordi «alle kjenner alle». Latifa forteller:

Bakkebyen ikke stor, men bra. Bra til barna, bedre til barna. Fordi når vi reiser til Oslo, jeg ser veldig.. ungdom røyker og ja.. Kanskje Bakkebyen til barn bedre. Jeg vet når barna mine går til bibliotek, til svømmehall, jeg vet hvor barna mine er. (Latifa)

Latifa peker på en geografisk kvalitet ved Bakkebyen, der hun har oversikt over tettstedet. Dette opplever hun som betryggende. Hun peker på at oversikten over Bakkebyen er

betryggende slik at barna kan gå til og fra aktiviteter på egenhånd. Både Faiza, Ibrahim og Latifa trekker frem at Bakkebyen er bra for barna, og at storbyer ikke fremstår like attraktive for barnefamilier, noe vi kjenner igjen i studiene til (Grimsrud & Båtevik, 2016; Lysgård & Cruickshank, 2016). Der Grimsrud & Båtevik (2016) viser at strategien til rurale kommuner i tilflyttingsarbeidet er nettopp å markedsføre kommunen som attraktive for barnefamilier. Og Lysgård & Cruickshank (2016) finner at denne tankegangen er blitt en del av stoltheten og stedsidentiteten som «forsvarer» bosetting i rurale utkanter.

Bakkebyen er rolig og stille

Bakkebyen er stille og rolig i motsetningen til hjemlandet med krig. Flere forteller om Bakkebyen med å sammenligne Bakkebyen og hjemlandet. Dette trenger ikke bare ses som et inntrykk av gode oppvekstvilkår. Informantene brukte mange av de samme adjektivene når de beskrev Bakkebyen, gjengangerne var at Bakkebyen var *rolig* og *stille*. Når de beskrev hjemlandet var det *vanskelig* eller *ikke bra* som oftest ble brukt. Aisha forteller at..

Alt er bra i Norge for barna og familie, og skole her bra. Ikke krig, det er veldig bra, rolig her. Ingenting har vært ikke bra. Alt er bra til familie. (Aisha)

Sammenligningene og særlig vektleggingen på at det er stille og rolig får meg til å tenke på at dette er en stor kontrast til hjemlandet. Naima viser bilder fra hjemlandet av ødelagte hus. Hun avslutter beskrivelsen med å si «..nå bra, stille og rolig..». Jeg forstår dette som at kvaliteten stille og rolig blir verdsatt på grunn av kontrasten til situasjonen i hjemlandet. Der noen informanter virker svært fornøyd med at Bakkebyen er rolig og stille, savner Wassim bylarmen og menneske mylderet han er vant til fra hjemlandet. Wassim mener ikke sånn som det var da han reiste derfra, men at han drømmer tilbake til slik det var før krig:

Jeg vil bo på stort sted. Sted er viktig. Jeg bodde i stor by i hjemlandet. Bakkebyen er litt liten, ikke mange person. I hjemlandet mange person, mye snakke. I nabolandet mange person, mye snakke. I Bakkebyen.. jeg ferdig på skole, jeg reiser hjem. Om kvelden jeg reiser ut, ingen person. (Wassim)

Andre peker på at det er rolig og stille i Bakkebyen fordi det er lite trafikk, noe som de setter i sammenheng med et godt sted for barna.

Boforhold i Bakkebyen

Informantene er mer eller mindre fornøyd med boligen de ble bosatt i når de kom til Bakkebyen. Noen har flyttet fra den første boligen, andre bor fortsatt der. Boforhold og bo tilfredshet blant innvandrere i distrikts Norge viser at de bor romslig og er godt tilfreds med boligen sin (Aasland & Sørholt, 2019). Aasland & Sørholt (2019) viser at kommunene er opptatt av gode boliger, men at de skal være nøkterne. Samtidig er det utfordringer for kommunene å anskaffe nok kommunale boliger fordi det varierer fra år til år, hva det er behov for både i bosettingen av flyktninger og befolkningen forøvrig (Seeberg et al., 2020). Informantene i denne studien er fornøyd med boligene de bor i. Årsakene til at de har flyttet kan variere. En informant flyttet blant annet fordi det var utforende med trapper i huset. Noen har flyttet fordi de fant et bedre sted å bo, der alle barna fikk sitt eget soverom. Boligen er viktig for informantene, og flere drømmer om å kjøpe egen bolig. Latifa forteller om hjemmet:

Slappe av med barna mine. Når vi reiser til andre familier, og vi kommer hjem, jeg ååå.. hjem ååå.. (Latifa smiler og vugger til sidene mens hun holder rundt seg selv) Bra hjem er godt sted å slappe av, det er viktig til alle mennesker (Latifa)

Nabolag og nærmiljø

Flere av informantene er svært bevisst hvordan lokalsamfunnet påvirker barna. Informantene i denne studien er aktive og sosiale i lokalsamfunnet. Brattbakk (2022) peker på hvordan foreldre er oppmerksomme på hvordan nabolaget påvirker barna, og hvordan de tar i bruk ulike strategier (s. 102). Dette er strategier foreldre tar i bruk for å sikre barna en god oppvekst ved å beskytte dem fra negativ påvirkning fra nærmiljøet, og å fremme positive nabolagseffekter (Brattbakk, 2022, s. 116). I forlengelsen av dette kan foreldrenes beviste holdning strekke seg utover nabolaget til lokalsamfunnet mer overordnet. Som en har lest tidligere i analysen har flere av informantene et inntrykk av at Bakkebyen er et godt oppvekstmiljø, eksempelvis sammenlignet med storbyer som Oslo. Faiza forteller:

Sønnen min han går skole i andre klasse. Jeg kjenner sønnen min, hva han gjerne vil etterpå. Han vil studere lege. De andre barna, de er for små. Jeg tenker å lære fint. Etterpå hva liker barna mine å studere, og hva liker bor.

Hva liker bor, her eller nei. Det er veldig viktig for meg at barna liker her, kanskje mye bedre på skole og aktiviteter og alt. Kanskje ikke liker her, og jeg liker her og barna ikke liker her, kanskje ikke går på skole bra. (Faiza)

Faiza er opptatt av at barna skal trives i Bakkebyen, fordi hun mener dette fører til at de gjør det bedre på skolen, noe som er viktig for henne. Aasland & Sørholt (2019) peker på at bo tilfredshet har først og fremst en sammenheng med hvordan innvandrere vurderer nabolaget de bor i (Aasland & Sørholt, 2019, s. 112). Faiza forteller om nabolaget som består av flere familier fra sitt egent hjemland, andre familier som kom til Bakkebyen som flyktninger og norske. Hun forteller om nabolaget med lav terskel for å hjelpe hverandre og å motta hjelp. Jeg spør Faiza hva hun tenker er en god plass å vokse opp, da forteller hun om den lekeplassen i nabolaget som alle barna bruker. Hun forteller også at de voksne hjelper hverandre med tilsyn av barna:

Veldig fin for barna mine. Jeg har huset mitt, jeg ser på vindu, der er barna mine. Og alle kjenner barna mine, veldig fint. Noen passer alltid på. (Faiza)

Jeg spurte Faiza hva hun tenker kunne vært bedre i Bakkebyen, eller hva hun mangler i Bakkebyen. Da forteller hun at «.. alt til barna..» og fortsetter med at hun kunne tenke seg innendørs lekeland og fornøylespark. Hun ønsker så mange aktiviteter og tilbud til barna som mulig. Hun forteller at de noen ganger reiser til nærliggende større byer med barna, men at det hadde vært kjekt om disse aktivitetene var i Bakkebyen. Hun kjører ikke bil, og mannen jobber, derfor har hun kun muligheten til kollektivtransport på egenhånd noe hun synes er veldig dyrt. Samtidig bruker hun aktivitetene i Bakkebyen flittig:

I sommer hver dag jeg går til restaurant i svømmehall, barna svømmer, jeg og naboen min og alle barna. Kanskje sitter til klokka åtte på kvelden. Veldig sosialt. **Du er ikke mye hjemme alene?** Nei, nei ikke alene. Besøk hjemme eller ut. Noen ganger hjemme, sitter å drikke kaffe, snakke om kultur her, forskjellig med her og hjemlandet mitt. (Faiza)

Fortellingen til Faiza skiller seg ikke ut, men er illustrerer mange av de andre fortellingene i denne studien. Stachowski & Rasmussen (2021) viser hvordan inkludering i lokalsamfunnet skjer gjennom naborelasjoner som hjelper hverandre i hverdagen, slik informantene i Bakkebyen også forteller. Aisha forteller om nabolaget som svært sosialt:

Jeg er veldig sosial og venninne kommer på besøk og jeg besøker venninne. Vi snakker og barna er sammen. Naboen er norsk. Jeg har venninne som er norsk, ikke arabisk. Veldig bra. Hun er snill, nabo er viktig. Hjemme her og hjemme der, snakker til meg, kommer til meg. Kommer med barna, barna spiller. Vi lager mat. Masse besøk, det er bra. (Aisha)

Aisha forteller om naboen sin som kommer på besøk slik at de kan snakke og barna kan leke. Dette er viktig for Aisha, hun peker på at hun får språktrening, samtidig som hun og barna får gode venner. Hverdagen for de fleste informantene går bort til å være på skolen og følge opp barna på fritiden. Ibrahim forteller:

Hverdag er jeg på skolen, eller hjelper barna mine til svømme, til kino, til avtale med tannlege, avtale med bursdag. Ja, og fotball, ja. På ferie jeg, familien min, reiser til innsjø i sommer. Vi venter på sommer, nå er mye kaldt. Vi besøker vennen min. (Ibrahim)

4.4 På veien til arbeidslivet

I denne delen av analysen skal jeg gå gjennom ulike tanker og erfaringer de har som deltakere i introduksjonsprogrammet på veien til arbeidslivet. «Introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap er de viktigste virkemidlene for å bidra til at innvandrere med fluktbakgrunn kommer inn og forblir i arbeidslivet. Den enkelte må gjøre en stor innsats for å lære norsk, sette seg inn i grunnleggende forhold ved det norske samfunnet og kvalifisere seg til det norske arbeidsmarkedet.» (Meld. St. 30, 2015-2016, s. 51). Introduksjonsprogrammet legger opp til at gjennom deltakelse og egeninnsats vil deltakere kvalifisere og knytte varig tilhørighet til arbeidslivet. Jeg tolker at informantene adoptere innholdet og formålet til programmet. De fleste er svært motiverte, men dette krever at informantene opplever deltakelsen som meningsfylt og fremdrift i programmet. Den fremtidsrettede innstillingen som Grue et al. (2019) peker på er viktig for motivasjon for deltakelsen i introduksjonsprogrammet slik jeg forstår informantene i denne studien. Der noen opplever manglende fremdrift, kan dette svekke motivasjon og vanskeliggjøre omstillingen. Grue et al. (2019) peker på at opplevelsen av meningsfylte aktiviteter er en individuell opplevelse (s. 142).

«Det er store variasjoner i nyankomne innvandreres arbeidserfaring og utdanning. Individuell tilrettelegging er en forutsetning for et godt introduksjonsprogram og god opplæring i norsk og samfunnskunnskap» (Meld. St. 30, 2015-2016, s. 57). Informantene i denne studien har ulik fartstid som deltakere i introduksjonsprogrammet, noe det er flere grunner til. For det første ble informantene bosatt over en to års periode, 2018-2020, noe som gjør at de har noe variert botid i Bakkebyen. For det andre har familieforøkelse og korona hatt innvirkning for oppstarten i programmet. Alle informantene er elever ved voksenopplæringen, men noen har vært der et år og andre har vært der i over fire år. Dette skyldes hovedsakelig hvorvidt informantene har hatt behov for grunnskoleopplæring. Aisha er opptatt av at jeg forstår hva hun sier, og søker bekreftelse. Jeg tolker at hun har et behov for å forklare hvorfor hun ikke er bedre i Norsk, noe som jeg mener peker på ansvarsfølelsen hennes. Hun forklarer at hun har vært mye hjemme i permisjon og med syke barn:

Forstår du meg? Jeg snakker litt. Et år gravid, et år hjemme.. korona. To år skole. Syke barn. Jeg har vært mye hjemme. (Aisha)

Alle informantene er deltakere i introduksjonsprogrammet og er svært opptatt av å lære norsk og påpeker hvor viktig dette er. Statsborgerloven (2005) forutsetter at søkere må oppfylle kravene til opplæring i introduksjonsloven (2003) for å kvalifisere til norsk statsborgerskap. «Regjeringen vil at norsk statsborgerskap skal henge høyt, og vil at ønsket om å bli norsk skal være et incentiv til å oppfylle vilkårene i statsborgerloven» (Meld. St. 30, 2015-2016, s. 102). Som en kan lese i *etter bosetting: nytt og annerledes* forteller Zahra om den første tiden i Bakkebyen og sier «..den er nøkkel, ikke sant, språk nøkkel..». Jeg forstår dette som at hun mener språket er nøkkelen til samfunnet og fremtiden i Norge, noe som samsvarer med innholdet og formålet med programmet. Zahra forklarer videre:

Jeg liker å snakke norsk, jeg har en venn jeg snakker norsk med, men jeg snakker lite norsk. Jeg snakker litt dårlig synes jeg, jeg vil bli bedre. Jeg vil lære norsk, fordi jeg vil jobbe og snakke med vennen min. Jeg synes det er vanskelig å lære norsk, men vi må lære norsk (Zahra)

Dette illustrerer at Zahra tar ansvar og adopterer målsettingen til introduksjonsprogrammet. Fortellingen til Zahra er et eksempel, men alle informantene hadde mer eller mindre den samme oppfatningen av å lære norsk og tilpasning i Norge.

Å bli bosatt som flyktning med offentlig hjelp innebærer at en har rett til en hel del hjelp fra det offentlige. Deltakere i introduksjonsprogrammet har krav på introduksjonsstønning som et virkemiddel for økonomisk selvstendighet. Det er derimot et mål at deltakerne bidrar aktivt til samfunnet som en del av introduksjonsprogrammet (Meld. St. 30, 2015-2016). Videre legger introduksjonsloven (2003) til rette for samarbeid med arbeidslivet gjennom krav om at introduksjonsprogrammet skal inneholde tiltak som forbereder til videre opplæring eller tilknytning til arbeidslivet. Dette kan praktisk løses som arbeidspraksis i offentlige og private virksomheter. Grunnskole og videregående opplæring anses som grunnleggende kvalifisering dersom det kan styrke den enkeltes muligheter for deltakelse i arbeid eller videre utdanning (Justis- og beredskapsdepartementet, 2016, s. 19). Alle informantene deltar i opplæring av norsk og samfunnskunnskap. Noen har arbeidspraksis, noen leter eller venter på arbeidspraksis og andre tar grunnskoleopplæring.

Wassim, Jamal og Ibrahim sine fortellinger om arbeid og skole

Grue et al. (2019) fant at mangel på meningsfulle aktiviteter kan vanskeliggjøre omstillingsprosessen (s.142). Haaland, Magnussen & Wallevik (2021) fant at nyankomne mannlige syriske flyktinger opplevde manglende mulighet for å bidra og at de ikke hadde lønnet arbeid som svært belastende. De argumenterer for at det er grunn til å tro at å ikke komme i jobb i Norge, og å være i en posisjon hvor man først og fremst skal hjelpes, kan oppleves som vanskeligere for menn enn kvinner (Haaland, Magnussen & Wallevik, 2021, s. 104). Mye tyder på at lønnet arbeid, evnen til å forsørge, blir sett på som en måte å føle seg som en god syrisk mann (Haaland, Magnussen & Wallevik, 2021, s. 103). I denne oppgaven ble tre menn og fem kvinner intervjuet, og jeg ser flere likhetstrekk og spennende perspektiver mellom mine egne mannlige informanter og informantene til Haaland, Magnussen & Wallevik (2021). Wassim er den mannlige informanten som viser mest misnøye ovenfor deltakelse på skolen og har et sterkt ønske om å komme i jobb. Han forteller:

Bakkebyen bra, men ikke jobb. Jeg liker jobb. I hjemland jobb, i naboland jobb. Kommer til Norge, Norge veldig bra, bare ikke jobb. Bare mye snakker norsk, lære norsk. Kanskje etterpå jobb. Veldig vanskelig. Jeg må snakke norsk for å få jobb. Jeg liker ikke skole, jeg liker jobb. (Wassim)

Han forteller om hverdagen på skolen som svært utfordrende. Han er klar på hvor viktig det er å lære det norske språket, særlig for å kunne komme i arbeid. Når han forteller «..jeg må lære norsk for å få jobb..» anerkjenner han den generelle tanken om at språkferdigheter er veien til arbeid slik introduksjonsloven (2003) legger opp til. Wassim er utålmodig, og jeg tolker at han synes det tar lang tid å lære norsk. Han kom til Norge i 2018. Ut ifra fagene han forteller om, forstår jeg at Wassim tar grunnskoleopplæring. Engelsk er i utgangspunktet ikke en del av språkopplæringen i introduksjonsprogrammet. Men grunnskoleopplæringen oppfyller krav om arbeidsrettet tiltak i programmet med hjemmel i introduksjonsloven (2003) når dette kan styrke inngangen til arbeidslivet senere. Han forteller:

Jeg forstår norsk, jeg vanskelig å snakke. Jeg på skole vanskelig. Jeg liker jobb.

I skole nå fag.. samfunnsfag en gang i uke, tre dager norsk, to dager engelsk.

Bare vanskelig. Jeg liker jobb, vanskelig å snakke. (Wassim)

Dette betyr at Wassim jobber nå for kvalifisering på vei til arbeidslivet fremfor å delta i arbeidspraksis i en bedrift. Wassim forteller videre i intervjuet at han jobbet som snekker i hjemlandet sitt og ønsker å jobbe i et tilsvarende yrke eller gjerne som snekker i Norge også. Ønske om å benytte ressursene en har med seg fra hjemlandet deler Wassim med den ene informanten til Haaland, Magnussen & Wallevik (2021, s. 98). Wassim er så misfornøyd med at han ikke har jobb, at han ønsker å flytte fra Bakkebyen. Han tror det er enklere å skaffe seg jobb i en større by, men han er åpen for å bli boende i Bakkebyen om han får fast jobb. Dette illustrerer hvor viktig jobb er for Wassim, og hva han tenker gjør et sted attraktivt å bo. Tradisjonelt er et attraktivt lokalsamfunn koblet til muligheter i arbeidslivet ifølge Lysgård & Cruickshank (2016). Jeg tolker at jo lengre tid Wassim går uten jobb, jo mer frustrert blir han. Jamal på sin side, er i arbeidspraksis som det arbeidsrettede tiltaket, i tillegg til deltakelse i norsk og samfunnsfaglig opplæring på skolen. Han forteller om deltakelsen i introduksjonsprogrammet:

Å lære norsk.. norsk veldig vanskelig, litt ulikt. Litt jobb i Bakkebyen kommune, sommerjobb i år, fire måneder jobber i kommunen. Maling eller alle jobber med kommunen, jobber her på skole, jobber på teater. Ja.. Og på mandag reiser til.. jobber i skogen. Bygger gapahuk. Sjef til skolen, veldig bra. Sjef ringer til meg, «jobber til teater» «ja, okei» (Jamal)

Jamal er svært fornøyd med arbeidspraksisen og forteller at han har jobbet der i fire måneder og at han har fått sommerjobb i samme virksomhet. Jamal forteller at han jobber med vedlikeholdsoppgaver, som jeg tror er en vaktmester tjeneste i kommunen. Han forteller at jobben går utpå å male og snekre, og at i sommerjobben kommer han til å klippe gress. Tidligere i hjemlandet og nabolandet jobbet Jamal som billakkerer og i et steinbrudd. Den ene informanten til Haaland, Magnussen & Wallevik (2021) var opptatt av å benytte ressursene fra hjemlandet i Norge. Dette virker ikke Jamal like opptatt av. Han er fornøyd med arbeidsoppgavene og håper han kan fortsette å jobbe i kommunen, også i fremtiden. Dette kan forstås som at Jamal er fornøyd med forandring eller med de nye arbeidsoppgavene. Men det kan samtidig være at Jamal tenker at det ikke er spesielt stor forskjell på arbeidsoppgavene, at de alle har likhet trekk som kan falle under kategorien yrkesfag eller praktisk arbeid. Når jeg spør Jamal hva han håper i fremtiden forteller han:

Jobbe med maling, eller på kommune jobb. Veldig bra, jeg jobber fire måneder, jobber i kommune, veldig bra. **Så du håper på mer jobb der?** Ja. Snekker og maling og.. hva heter det.. på sommer.. gress. Klippe gress, ja.

(Jamal)

Tidligere i intervjuet forteller samtidig Jamal om situasjonen i hjemlandet og nabolandet som svært vanskelig. Der manglende jobb muligheter førte til at en ikke kunne være spesielt kresen over hva en jobbet med. Jeg tolker at Jamal hadde vært fornøyd uansett hvilken jobb han hadde fått, på bakgrunn av erfaringer i jobbmarkedet i hjemlandet og nabolandet:

I naboland, hver dag jobber. Et år, veldig lite penger, og betale.. ikke kjøpe bil, ikke.. bare jobber, jobber. Ikke jobber, ikke spiser, ikke betaler.. ja.. kommer her fra naboland, bare på skole, og betaler penger, og jeg kjøpte bil her. I naboland ikke kjøpte bil. Veldig bra her. (Jamal)

Jamal virker fornøyd med at han får penger for å gå på skolen, og at dette har gjort at han fikk muligheten til å kjøpe bil. Jamal forteller meg også at han syns han har fått mye god hjelp i kommunen. Han er spesielt fornøyd med sjefen i flyktning tjenesten som blant annet har satt i gang en arbeidsgruppe for å bygge gapahuk i nærheten av et populært turområde i Bakkebyen. Denne arbeidsgruppen dukker opp i flere av intervjuene, blant annet var mannen til Naima med på prosjektet og hun viste meg flere bilder.

Ibrahim har også arbeidspraksis som det arbeidsrettede tiltaket i introduksjonsprogrammet. Han jobber derimot i en privat bedrift, hvor han har fått mange norske venner. I likhet med den ene informanten til Haaland, Magnussen & Wallevik (2021, s. 98) får Ibrahim verdifull språktrening i arbeidspraksis spesielt når det er tid for røykepause:

I seks måneder jeg jobber i praksis, mange norsk mann og vi røyker, Gunnar og Roar, mye venner. Jeg har spørsmål, bil, når jeg trenger hjelp, jeg ringer til Roar. Veldig snill. Når bilen er ødelagt. Eller jeg kan ikke mere venner, fordi jeg ikke har så mye språk. Mer språk, mer venner. (Ibrahim)

Sitatet til Ibrahim viser tydelig at han mener språk vil hjelpe han til å få flere venner «..mer språk, mer venner..», men vi snakker også om hvor viktig språk er for å få fast jobb. Studien til Stachowski & Rasmussen (2021) forteller om hjørnesteinsbedriften som en av de primære arenaene for sosial handling og samhandling for arbeidsinnvandrere (s.173). De peker også på at arbeidsplassen er ikke bare et sted for å tjene penger, men et sted hvor man kan få støtte og hjelp til å få familielivet til å gå opp (Stachowski & Rasmussen, 2021, s. 164). I tilfellet til Stachowski & Rasmussen (2021) er det snakk om arbeidsinnvandrere og at arbeidsgiveren tilpasser seg familiesituasjonen. Ibrahim forteller om sine to norske kollegaer som hjelper han med blant annet bilen om noe går galt. Ibrahim var butikkeier i sitt hjemland og drømmer om å åpne sin egen butikk i Norge. Han ønsker derfor å kunne benytte sine ressurser fra hjemlandet i Norge, i likhet med Wassim og informanten til Haaland, Magnussen & Wallevik (2021). Samtidig er Ibrahim opptatt av at det er ikke bare er språk han trenger å lære for å realisere drømmen om egen butikk i Norge. Han forteller:

Jeg liker å åpne butikk. Fordi i hjemland jeg har stor butikk. Jeg har mange venner i Tyrkia, i Istanbul. Han ringer til meg sier «*Ibrahim du kan åpne butikk, stor butikk*». Eller det er vanskelig.. fordi jeg vil ha stor butikk og to personer til å hjelpe meg. I Norge, litt vanskelig, fordi hele Norge jobber med internett. Jeg kan ikke jobbe med internett, fordi det er vanskelig for meg. Jeg gikk ikke på skolen, bare sjetten klasse i hjemlandet (Ibrahim)

Ibrahim forteller at han har kontakter i Tyrkia som er interessert i å levere varer til han om han starter butikk i Norge. Samtidig så peker han på at det vil være utfordrende å starte virksomhet, fordi han mangler digital kompetanse. Ibrahim forteller videre at han ser verdien

og nytten av digitalisering, men at han syns det er vanskelig å lære. Han forteller at det ikke var behov for digital kompetanse når han drev butikk i hjemlandet sitt. Han har satt seg godt inn i hva det vil kreve å starte butikk i Norge. Ibrahim ønsker ikke å starte butikk i Bakkebyen, og mener at Bakkebyen er for liten til å starte butikken han ønsker seg. Han er derimot ikke fremmed for å pendle og vil ikke flytte fra stedet. Lysgård & Cruickshank (2016) argumenterer for at økt mobilitet har ført til godt fungerende arbeidsmarkeder innenfor rimelig pendleravstand (s.95). Ibrahim forteller i intervjuet at han liker å kjøre bil og benytter den til å reise på lange kjøreturer. Ibrahim forklarer:

Vil du åpne butikk i Bakkebyen? Nei, kanskje Bakkebyen er for liten. Kanskje åpne butikk i Drammen, Asker, naboen til Oslo. **Vil du også flytte dit eller ville du pendlet?** Ja, jeg kan kjøre, det er bra. Ikke nå, jeg må bli sterk i språk. Jeg må også vite; hva er lov, hva er ikke lov. Jeg må vite hvordan jeg kan bestille i Tyrkia, hvordan komme til Norge. Og jeg må ta penger i banken, i DNB eller sparebanken, hvordan betale renter. Mange ting å tenke på. Jeg trenger en person, han må vite hele Norge. (Ibrahim)

Ut ifra fortellingene til Wassim, Jamal og Ibrahim forstår jeg at alle er svært opptatt av jobb. I intervjuene snakker de flere ganger om «fast jobb» som det de ønsker seg. De peker på at fast jobb vil gi de mening, stabilitet og en ny sosial arena. Samtidig drømmer alle om å kjøpe sin egen bolig og at fast jobb vil kunne realisere dette. Ibrahim og Jamal som har skole noen dager i uka, og arbeidspraksis i bedrift de andre dagene, virker mer motivert for skolen og totalt forstår jeg at de mer tilfreds i Bakkebyen. Wassim som deltar på introduksjonsprogrammet sammen med grunnskoleopplæring, er ikke like motivert og ønsker ut i arbeidslivet så fort som mulig. Ønske om å bidra er stort og det virker som at arbeidspraksisen til Jamal og Ibrahim tilfredsstillende på nåværende tidspunkt. Jeg tolker at Ibrahim og Jamal tenker de er litt nærmere en fast jobb, enn hva Wassim virker til å være. Det kan være verdt å merke seg at Jamal og Ibrahim kom til Norge henholdsvis for tre og to år siden, mens Wassim har bodd her i fem år. Ibrahim forteller også at han har dårlig skolegang fra hjemlandet, så det kan godt hende han må gjennomføre grunnskoleopplæring etter hvert.

Hjemmeværende vs. student

De kvinnelige informantene er veldig fornøyd med å være på skolen. Flere av kvinnene drømmer om lengre og høyere utdanning, noe Wassim, Ibrahim og Jamal ikke ønsket. Flere av kvinnene forteller at de var hjemmeværende i hjemlandet. Jobb virker til å være viktig for begge kjønnene, men veien til arbeidslivet oppleves litt ulikt. Kvinnene som har vært hjemmeværende virker mer positive til skolebenken, enn mennene som har hatt jobb i hjemlandet. En av de kvinnelige informantene hadde jobb og høyere utdanning i hjemlandet. Hun er derimot svært engasjert i studiene, og ønsker å studere i en helt annen retning i Norge. Aisha forteller om rollen som hjemmeværende:

Broren min bor her og snakker til meg, kommer til kommune og hjelper meg. Han sier du må komme hit. Denne kommune bra for deg, bra for barna. Rolig, ikke mye travel. Det var ikke det samme i hjemlandet. I hjemlandet bare husmor, ikke studere, her kan jeg studere, gå på skole, det er veldig bra. (Aisha)

Flere av kvinnene la frem at de synes det er kjedelig og slitsomt å være hjemmeværende og at det er ensomt. De er glade for å ha kommet til Norge slik at de kan studere og etter hvert jobbe. Kvinnene har satt seg godt inn i hva som skal til, særlig for å kunne studere på universitet og høyskoler. De peker på at de trenger gode språkferdigheter for å oppnå dette:

Jeg går på norsk kurs, voksenopplæring, ja. Akkurat nå skal jeg bli ferdig, siste året, men neste år jeg går videregående. Jeg studere kanskje ressurscenter ekstra norsk og engelsk. Etterpå jeg skal på universitet, jeg vil gjerne studere sykepleier. Jeg vil gjøre noe jeg elsker, i helse (Faiza)

Selv om flere av kvinnene har vært hjemme i permisjon forteller de at de har lært norsk hjemme. Faiza forteller at hun har lært norsk fra barne-tv og fra barna sine. Hun hjelper de med lekser, og når de leker med andre barn hører hun når de snakker:

Nabo lekeplass, veldig fin, hele tiden full av barn. Jeg hører mye barna snakker, leker sammen med barna og andre barn på norsk. Masse barn.

Leke ute, snakker, jeg hørte mye. (Faiza)

Aisha forteller at ukene har lite fritid og alenetid, men at hun ofte tar seg gåturer i nabolaget med venninner hvor hun får litt tid til seg selv. Aisha har ikke tenkt så mye på planer for utdanning akkurat nå, hun er akkurat ferdig med permisjon og konsentrerer seg om å lære norsk. Hun forteller at hun ikke har mye fritid til å studere på egenhånd siden tiden går bort til å følge opp barna og ordne i huset:

Jeg snakker norsk bare på skole, hjemme har jeg ikke fri til å lære norsk. Vi snakker ikke norsk hjemme. Bare skole. Det er litt vanskelig å lære. Et år gravid, et år hjemme. To år på skole. syke barn, så jeg har vært mye hjemme. (Aisha)

Latifa ønsker seg å studere til å bli farmasøyt eller sjukepleier. Hun har hørt det er vanskelig, men hun legger ned mye egeninnsats for å oppnå drømmen. Latifa på sin side forteller at hun får litt tid på kvelden til å lære norsk. Da pleier hun og mannen å se på tv:

Ja, når jeg er tilbake i hjemme, jeg og mannen min lager mat til familien. Etterpå når barna mine har aktiviteter, vi går med barna mine. Etterpå jeg rydder hus, husarbeid. På kvelden når barna sover, så lærer jeg litt norsk, og sitter med mannen min ser på TV. (Latifa)

4.5 Planer og ønsker for fremtiden

Monitor for sekundærflytting (2020) finner at flytting er utbredt, og at flyttestrømmene går mot sentrale strøk noe som forklares med godt utdanningstilbud, variert arbeidsmarked og nettverk. Aasland & Sørholt (2019) finner at flyktninger er ofte usikre på om de ønsker å slå seg ned i bosettingskommunen permanent (s.127). Kampevoll & Martinussen (2018) finner at utviklingen i bosettingsmønstre blant innvandrere viser større geografisk spredning enn tidligere (s.102). Personer med flyktningbakgrunn som kommer til Norge, blir i bosatt mindre sentralt enn slik befolkningen generelt bor (ssb, 2020, s. 4). Monitor for sekundærflytting (2020) viser at lav sekundærflytting de første 2-3 årene etter bosetting henger sammen med introduksjonsordningen og at det gir personer med flyktningbakgrunn et sterkere forhold til sin første bosettingskommune (s. 16). Kampevoll & Martinussen (2018) peker også på at innvandrere med lengre botid flytter sjeldnere (s. 104).

Flytte eller bli?

Bosatte flyktninger velger i utgangspunktet ikke sin bosettingskommune. Noen velger å flytte fra bosettingskommunen og andre velger å bli boende. Informantene forteller om bosted og flytteplaner i fremtiden og hva familiene ønsker seg. De fleste informantene i denne studien er fortsatt usikre på om de kommer til å flytte eller bli boende i Bakkebyen som samsvarer med funnene til Aasland & Søholt (2019). Enkelte er helt sikre på at de skal bli boende, og andre ønsker å flytte. Ingen av informantene ønsker å flytte tilbake til hjemlandet og forklarer dette med dårlige levekår og manglende muligheter for barna deres:

Nei, fordi det er ikke bra til barna. Det er ikke strøm, ikke mat, dårlig mat og pris, veldig høy. Ikke skole. Ja, og litt krig. Ikke bra, ja. (Latifa)

Det kan være mange ulike motiver for hvorfor noen ønsker å flytte fra bosettingskommunen. Det kan være forhold ved bosettingskommunen som virker mindre forlokkende enn forholdene ved den kommunen en velger å flytte til (ssb, 2020, s. 94). Dette kan skyldes økonomiske forhold, for eksempel det at arbeidsmarkedet er bedre dit en flytter, eller sosiale forhold som for eksempel det at en har slekt eller bekjenskaper i en annen kommune som trekker en mot samme området (ssb, 2020, s. 94). Samtidig kan disse forholdene også forklare hvorfor noen ønsker å bli boende. Aisha ønsker å bo i Bakkebyen i fremtiden og forklarer:

Kanskje bare bo i Bakkebyen. Barna mine liker her. Vi besøker venninne i [større nabo by], barna sier «ikke [større nabo by] mamma!»
Bakkebyen er veldig bra (Aisha)

Aisha forteller at hun vil bo i nærheten av barna sine, helst i et stort hus alle sammen. Hun peker på at trivselen til barna i Bakkebyen er avgjørende for hva hun tenker om bosted i fremtiden. Samtidig forteller hun videre i intervjuet at hun vil bo i nærheten av broren og barna hans. Også Faiza er opptatt av hvor barna vil bo:

Ja, ikke nå tenker. Men kanskje, fremover, kanskje barna stor og studerer på universitet eller videregående, jeg vet ikke. Men nå, ikke flytte. Jeg liker her, barna mine liker her, alle venner. Vi kjenner alt, alle her, det er mye bedre for meg. Ikke tenker flytte. Neste kanskje, ikke jobb her, barna ikke studere her. Kanskje tenker flytter, ikke nå. (Faiza)

Faiza peker på at muligheter for utdanning er viktig, samtidig som nettverket i Bakkebyen gjør at de ønsker å bli boende i nærmeste fremtid til livssituasjonen evt. endrer seg. Ibrahim er åpen for at han kanskje skal flytte fra Bakkebyen. Han peker også på at nettverket av venner og kjente er viktig når han tenker på hva familien ønsker i fremtiden:

Fordi barna mine, mye venner i Bakkebyen, på skolen. Konen min også mange venner, lille jenten min. Nei jeg ikke bytte, ikke nå.. kanskje etter ti år, femten år og barna mine stor, ja, kanskje. Fordi barna mine liten, ikke bytte. (Ibrahim)

Ibrahim kan tenke seg å pendle om han får jobb et annet sted enn Bakkebyen. Lysgård & Cruickshank (2016) argumenterer for at økt mobilitet har ført til godt fungerende arbeidsmarkeder innenfor rimelig pendler avstand (s.95). Zahra ønsker også å bo i nærheten av barna i fremtiden. Om barna flytter vekk for å studere, så vil hun flytte også:

Jeg vet ikke, når jeg tenker flytter.. jeg tenker til barna. For eksempel de studere, ikke i Bakkebyen, jeg vil flytte. Jeg vil bo der barna bor. (Zahra)

En av informantene kan tenke seg å flytte, fordi de vil bo nærmere sykehus på grunn av helseutfordringene i familien. En annen informant ønsker å bli boende i Bakkebyen, fordi stedet betyr mye for vedkommende; informanten mistet sin ektefelle etter bosetting. Wassim har lyst til å flytte fra Bakkebyen som jeg allerede har nevnt tidligere i analysen. Han er ikke misfornøyd med Bakkebyen, men ønsker å flytte til en større by. Dette henger først og fremst med at han tror det er bedre muligheter for jobb i en større by. Samtidig sammenligner han Bakkebyen med byen han kommer fra, og ønsker å bo i en tilsvarende by i Norge. Wassim savner folke mylderet i gatene. Men når vi snakker om hva han ønsker i fremtiden og hvorfor, er det tydelig at jobb muligheter er den viktig motivasjon for Wassim. Han er svært frustrert over at han ikke har jobb i Bakkebyen. Han tror det er større muligheter i arbeidslivet i større byer og kan tenke seg å flytte til Drammen eller Kristiansand. Tidligere i intervjuet snakket vi om reisevaner og sosiale nettverk utenfor Bakkebyen. Monitor for sekundærflytting (2020) peker på sosiale nettverk som en av motivasjonene bak sekundærflytting. Men når jeg spør Wassim om han har venner i Kristiansand svarer han:

Nei, ikke venner i Kristiansand. I Kristiansand ikke mye snø, ikke mye glatte veier. I Bakkebyen er mye glatt veier. (Wassim)

Dette tyder på at Wassim er mer opptatt av klima enn sosiale nettverk når han tenker på å flytte i fremtiden. Han er utadvendt og sosial, og jeg tolker at han ikke ser det som et problem å skaffe seg et nettverk i Kristiansand om de hadde flyttet. Men det er mulighetene for jobb som han prioriterer først. Videre spør jeg Wassim hva familien tenker om å flytte til Kristiansand. Han forteller at familien ikke ønsker å flytte:

Min datter liker ikke å reise til Kristiansand. Hun liker Bakkebyen. **Hvorfor tror du hun tenker sånn?** Hun bor i Bakkebyen fem år. Hun har mye venner her. **Hva skal til for at du vil bo i Bakkebyen?** Bare jobb, hvis jeg får jobb i Bakkebyen jeg kan bo her. Jeg vil bli snekker. Jeg jobbet som snekker i hjemlandet i 15 år. (Wassim)

Til slutt spør jeg hva som skal til for å bli boende i Bakkebyen og Wassim forteller at hvis han får jobb så kan han bli boende. Dette understreker igjen hvor viktig jobb er for Wassim. Grue et al. (2019, s. 140) peker på at flere av deltakerne hadde blant annet flyttet til et sted hvor det var flere muligheter i arbeidsmarkedet slik Wassim ønsker å gjøre. Grue et al. (2019) peker på dette som at deltakerne tar ansvar for omstillingsprosessen.

Boligdrømmen

Aasland & Sørholt (2019) finner at flyktninger mangler ofte de økonomiske ressursene som skal til for å kjøpe sin egen bolig, men har større tilgang til boligvirkemidler fra det offentlige og ønsker å kjøpe bolig i fremtiden om de får muligheten (s. 127). Flere av informantene i denne studien ønsker å kjøpe egen bolig. Når jeg spør Naima om hun kan tenke seg å kjøpe bolig svarer hun «.inshallah..», som betyr «om gud vil» på arabisk. Hun trives veldig godt i leiligheten hun bor i, men kan tenke seg hage i fremtiden. Naima forteller om at hun promoterer Bakkebyen på sosiale medier og tror stedet er verdt å investere i:

Jeg tror, neste gang, folk mye flytte til her, jeg kjenner noen folk flytte til her fra Oslo eller Drammen. Jeg tror. **Hvorfor tror du det?** Folk. Jeg kjenner en menneske, flytter fra Oslo, hun kjøper hus. Hun er fra hjemlandet, bor i Oslo, flytter til her. Jeg snakker med folk og mennesker, Bakkebyen bra, og ja. Her rolig og stille. Og jeg har Tiktok og bare tar bilder, og sender. «Hvor er byen?» Bakkebyen, Bakkebyen, Bakkebyen. (Naima)

Flere av informantene forteller at de eide boligen sin i hjemlandet sitt. Latifa forteller at «..I hjemlandet vi har hus, ikke leier. Stort hus..». Når jeg spør Faiza hva hun tenker om å kjøpe bolig, og hvordan det var i hjemlandet forteller hun:

Litt mindre leie, alltid kjøpt. Men her veldig dyre. Veldig dyrt. Og her ikke finne jobb, det er litt vanskelig, ikke jobb, litt vanskelig. Du har jobb, ingen problem, kjøpte hus. Veldig viktig jobb, første. (Faiza)

Wassim gir inntrykk av at hjemmet er viktig for ham. Han ønsker seg fast jobb slik at han kan kjøpe seg et hus i fremtiden. Han ønsker seg en enebolig med stor hage, siden han er glad i hagearbeid. Det er også viktig at huset er stort nok til familien hans, slik at barna får hvert sitt rom. Han er praktisk anlagt og har erfaring fra hjemlandet som snekker, derfor ønsker han seg et hus som er billig hvor han kan pusse opp huset for å øke verdien på eiendommen. Han er også opptatt av bilen sin, så det er viktig at huset har garasje og parkering. Wassim er opptatt av å kunne forsørge familien, og skape et godt hjem. Beskrivelsen av drømmehjemmet til Wassim deler han sammen med mange andre informanter. Informantene som ønsker å kjøpe bolig, ønsker å kjøpe en enebolig. Ibrahim har lyst til å kjøpe huset han bor i nå, som er huset familien ble bosatt i når de kom til Bakkebyen:

Jeg håper etterpå kanskje, at jeg eier det huset. Kjøpe hjemmet mitt. Eller etterpå jeg jobb og kona mi jobb, jeg håper ja. Jeg håper det. Nå er det vanskelig, ikke nå, jeg har ikke jobb og kona mi har ikke jobb. (Ibrahim)

I Norge er det vanskelig å kjøpe bolig uten to inntekster i husholdningen. Ibrahim forteller at han og kona må få jobb om de skal klare å kjøpe huset, noe som forteller oss at han har satt seg inn i hva det vil kreve å realisere bolig drømmen. Aisha drømmer om et stort hjem:

Stort hus. Tenker kanskje sammen med alle barna. Barnebarn kanskje. Jeg tenker stort hus, samme som nå. Kanskje kjøpt hus, ikke leie. Kanskje vi snart kan kjøpe, vi tenker og drømmer, jeg og mannen min. Mannen min jobb. Vi tenker. Masse naboer, ikke alene. Veldig sosialt, er veldig bra. Jeg liker ikke skog, ikke alene. Jeg liker mennesker, kommer og går, barn. Sammen som Bakkebyen. Familier, mange barn. Sammen med barna, ikke bo alene. Stort hus, til alle. Jeg vil at barna skal bo hjemme, ikke flytte. I hjemlandet bor alle i familien sammen. Jeg vil bo sammen i Norge. (Aisha)

Hva er et hjem?

Jeg spurte informantene hva de tenker et hjem er og hvor de føler seg hjemme. I studien til Grimsrud & Båtevik (2016) peker de på tilflytnings arbeidet i kommunene, og at tilflyttere som «forelsker seg i stedet» og bofaste som «lover evig troskap» til lokalsamfunnet er veldig ettertraktet av rurale kommuner slik som Bakkebyen. Gjerne barnefamilier som setter familieverdier over karrierejag ifølge Grimsrud & Båtevik (2016). Alle informantene ønsker å bo i Norge i fremtiden. Det er her barna har vokst opp, og det betyr mye for dem.

For meg, selvfølgelig i hjemlandet, fordi jeg har stor familie i hjemlandet. I landet mitt. Vennene mine. Jeg er onkel til mange barn. Barna mine føler ikke hjemlandet. Da vi reiste til nabolandet, fordi det er krig i hjemlandet, det eldste barnet er 2 år. Han kjenner ikke hjemlandet. Han vet bare fra meg og konen min. Barna mine er Norge, fordi de vet ingen annen. Et år jeg kjører til Sverige, barna mine sier «Baba, når jeg tilbake til Bakkebyen, Baba, når jeg tilbake». Jeg noen ganger i ferie, i sommer, kjører mye båt Colorline, fin tur. Bra tur. «Baba når jeg kommer tilbake til Bakkebyen» og andre barna mine «Baba jeg liker ikke Sverige, ikke samme som Bakkebyen». Barna mine bor i Norge, ferdig. Og jeg kom til Norge for barna mine, for skole, for helse. Og jeg har tre barn på skolen, de er veldig flinke. Syv måneder, ferdig med språk. Alle barna snakker norsk. Etter skole, de går videregående, kanskje studere universitet. Kanskje om mange år, kanskje tilbake til nabolandet, besøke. Kanskje hele familien, barn, kanskje barnebarn. Bare besøk, fordi barna mine og konen min i Norge, skole, venner i Norge. Jeg har mange venner i Norge. (Ibrahim)

I intervjuet forteller Ibrahim at han synes Bakkebyen er et godt sted for barna sine. Han forteller at barna er svært hjemmekjære og er ikke alltid like glad for å reise på kjøretur. De kan fort mase om når de er tilbake i Bakkebyen. Avslutningsvis i intervjuet forteller Ibrahim at selv om han hører hjemme i hjemlandet, hører han aller mest til sammen med konen og barna sine. Naima forteller at hun aldri klarer å være lenge vekk fra hjemmet sitt. Naima forteller at når familien feirer høytider med søsteren til mannen hennes, må hun hjem til Bakkebyen samme kveld/natt. Jeg forstår at Naima er svært hjemmekjær:

Søsteren til mannen min, hun bor i [større nabo by]. Reiser på tog til der. På kveld eller natta, jeg kommer her, til Bakkebyen. **Så du må hjem?** Ja!!! **Så du liker deg ikke der?** Nei!! Jeg liker ikke der. Mye folk der, stor by, bil og trafikk. Ikke bra. (Naima)

Naima er fra en stor by i hjemlandet sitt, større enn Oslo. Hun savner hjembyen sin, men det er Bakkebyen som er hjemmet hennes nå. Naima forteller om hjembyen sin og en borg som hun har vokst opp ved siden av. Jeg tolker at hun savner den veldig og har mange fine minner derfra. Hun er først usikker på hva det norske navnet på borg er, så hun viser meg et bilde og sier:

Hva heter den? **Borg eller festning?** Familien min bor her (Naima peker på bilde ved siden av borgen) og jeg flyttet til der nede (Naima peker på byen som ligger i bakgrunnen) gift med mannen min.. lenge siden. Og jeg her, besøk til borg mye. Jeg kjenner mye, jeg liker gammel. (Naima)

Jeg spør om Naima har besøkt gamle festninger og borger i Norge. Hun kan fortelle at hun har vært i Oslo og besøkt Akershus festning. Hun sier det ligner litt, men jeg tolker at det ikke er det samme som å besøke borgen i hjemlandet. Samtidig peker Naima på minner fra tiden som bosatt i Bakkebyen og viser meg mange bilder. Når jeg spør Jamal om hvor han føler seg hjemme er han usikker. Han forklarer meg at barna ikke kjenner hjemlandet, de flyktet til nabolandet når de var små. Familien bodde flere år i nabolandet, så jeg spør om relasjonen til nabolandet. Da svarer han veldig bestemt nei, han er usikker hvor han føler seg hjemme, men at det hvert fall ikke er i transittlandet. Jeg spør Faiza hva hun tenker er et hjem:

Jeg tenker hjem er sammen med barna mine [...] Barna mine.. to språk. Barna snakker arabisk hjemme, går ut snakker bare norsk. For meg litt vanskelig. Barna mine spør meg masse, de spør meg for eksempel; jeg bruker skjerf, og barna ser ute alle ikke bruker skjerf. Barna kommer spør «hvorfor du bruker skjerf hele tiden, hvorfor ikke norske bruker skjerf?» Noen ganger barna ikke forstår masse på arabisk, men jeg klarer å lære de litt. Barna mine liker språk og skjønner alt. Barna kommer og spør meg. «Hvorfor mama», jeg får mange spørsmål, men det er veldig fint. **Hvordan syns du det er å forklare for barna?** Litt vanskelig å forklare, men så bra. De

kjenner til meg, de ikke spør andre mennesker. **Så du er glad for at de spør deg?** Ja, jeg er veldig glad. Det er mye bedre for meg og for barna. (Faiza)

Faiza forteller om hvordan familien opplever å leve med «to kulturer» slik hun selv forklarer det. Hun forteller mye om refleksjoner hun har rundt kultur, og hvordan hun ønsker å balansere oppdragelsen av barna. Hun er ikke bare opptatt av norsk og arabisk/hjemlandet kultur. Hun er opptatt av at barna skal bli flinke i språk og lære andre kulturer å kjenne. Derfor ønsker Faiza å reise til UK og USA med barna, særlig så de blir motivert til å lære språk og prestere bra på skolen. Men Faiza forteller at første reisen går til hjemlandet «..første reise, ja, første reise. Ja, jeg savner familien min, det er lenge siden. Akkurat nå ni år. Ikke se familien min..». Hun sier at det er vanskelig å ikke ha sett familien på mange år. Alle informantene ønsker å reise på besøk til venner og familie i hjemlandet eller i nabolandet. Aisha er veldig glad for at familien fikk komme til Norge og at hun ikke ønsker å flytte til hjemlandet. Hun har veldig lyst til å besøke venner og familie i fremtiden og forteller:

Norge er bra for barna, jeg vil aldri flytte til hjemlandet. Ferie i hjemlandet ja, men ikke bra å bo. Her er fri. Jeg ser bilder av venninne, søster, bror på telefon, jeg ser bilder av huset mitt i hjemlandet. Det er vanskelig. Jeg ser bilder av husene og gråter. Ser mitt hjemland, veldig vanskelig. Her er veldig bra, alle bra her. Jeg snakker med venninne, veldig forskjellig, Norge og hjemland. Hjemland og Norge er sammen her *tar seg til hjertet*. (Aisha)

5 Oppsummering og drøfting av resultater

Denne oppgaven startet som en utforskende kvalitativ undersøkelse, med formål om å bidra til kunnskap om bosatte flyktninger, fra perspektivet til flyktingene. Gjennom arbeidet, har familieperspektivet blitt sentralt. Informantene i denne studien kobler tanker om hjem, sted og fremtiden til foreldrerollen. Alle informantene er foreldre til barn i ulike aldre, alt fra barnehage til videregående og unge voksne. Kunnskapsoppsummeringen fra 2018 viste at det er manglende kunnskap om bosetting fra perspektivet til flyktingene, spesielt med en familieorientert vinkling (Svendsen, 2018, s. 67). Denne oppgaven bidrar til kunnskap om hvordan bosatte flyktninger tenker om hjem, sted og fremtid spesielt fra rollen som foreldre.

De fleste informantene i denne studien opplevde liten medvirkning i bosettingsprosessen. De færreste hadde et ønske før bosetting. En informant hadde videreformidlet et ønske om bosettingskommune, men dette ble ikke innfridd. Fortellingen til Aisha viser derimot bosetting gjennom medvirkning, altså en flyktningsolidarisk strategi (Seeberg et al., 2020). For Aisha har det betydd mye at familien kunne bosettes i nærheten av broren. Hun forteller om hvordan familien hjelper hverandre. Aisha forteller at brorens hjelp og erfaring har hjulpet familien i omstillingsprosessen. Seeberg et al. (2020) fant at samlet sett er familie og nettverk det kriteriet kommunene mener er viktigst ved valg av lokalisering for bosetting (s. 39). Konkrete anbefalinger fra kommunene var for eksempel at barnefamilier kan plasseres utenfor bysentrum i mindre kommuner, der boligmassen i større grad legger til rette for dette, og enslige flyktninger i byer, der det i større grad er tilgang på personlige nettverk og arbeid (Seeberg et al., 2020, s. 38). Dette samsvarer med studien av rurale kommunenes tilflyttingsarbeid, som promoterer kommunenes kvaliteter for blant annet barnefamilier (Grimsrud & Båtevik, 2016, s. 286). Undersøkelsen til Grimsrud & Båtevik (2016) forteller oss at bofasthet er et ideal i tilflytningsarbeidet til kommunene og ønske om å tiltrekke barnefamilier som «forelsker» seg i lokalsamfunnet er ettertraktet. Kampevoll & Martinussen (2018) peker på at innvandring kan bevare bosetting og styrke distriktene, i tråd med norsk distriktpolitikk (s.105). Eldrebølgen vil ramme distriktene hardest, og tilflytting av en langt yngre innvandringsbefolkning vil dermed gi en gunstig demografisk vridning for slike rurale kommuner (Kampevoll & Martinussen, 2018, s. 105).

De aller fleste informantene i denne studien opplevde ikke medvirkning, men ingen pekte på at dette var viktig for dem, foruten om Aisha. Informantene i denne studien er godt fornøyd med å være bosatt i en distriktskommune og de forteller at dette henger sammen med synet på et godt oppvekstmiljø i Bakkebyen. Fortellingen til Faiza viser oss at hun hadde et ønske om å bli bosatt i Oslo, men at hun er glad for at det ikke ble innfridd. Faiza ville bosettes i Oslo fordi hun ønsker å ta høyere utdanning. Men hun mener at Bakkebyen er et bedre oppvekstmiljø, noe som tilslutt er viktigere for henne. Dette viser oss at det ikke bare er kommunene (Seeberg et al., 2020, s. 38) som mener at mindre sentrale kommuner er godt tilrettelagt barnefamilier. Kommunene peker imidlertid på at mindre sentrale kommuner er tilrettelagt barnefamilier med hensyn til bolig og tilknytning gjennom familie og venner (Seeberg et al., 2020, s. 39). Informantene i denne studien er fornøyd med bosettingen i Bakkebyen. Aasland & Søholt (2019) finner at innvandrere i distriktskommuner ikke bor adskilt fra den øvrige befolkningen; de bor romsligere og er godt fornøyd med boligen sin; de er derimot ikke mer tilfredse en oslo-bydelen (s. 128). Samtidig som informantene er fornøyd med boligen sin og nabolaget slik Aasland & Søholt (2019) finner, peker informantene i denne studien på flere andre kvaliteter ved Bakkebyen som et godt sted å vokse opp og tilrettelagt barnefamilier.

Flere av informantene beskriver Bakkebyen som et sted der «alle kjenner alle». Dette illustrerer forståelsen av stedet som de sosiale relasjonene som utgjør lokalsamfunnet (Massey, 2005). Ibrahim forteller at «..jeg vet hele Bakkebyen, folk fra andre land og norske. Jeg vet og kjenner alle, fordi ikke stor og ikke bitte liten..» og peker derfor på et sosialt nettverk som gir han oversikt over lokalsamfunnet. Villa & Haugen (2016, s.18) peker på at uttrykket «alle kjenner alle» er beskrivende for et lokalsamfunn, og viser til at aktørene har en viss oversikt over hverandre og angår hverandre på forskjellig vis. Informantene opplever at oversikten, både geografisk og sosialt, gir et godt oppvekstmiljø for barna. Latifa forteller «..Bakkebyen ikke stor, men bra. Bra til barna, bedre til barna. Fordi når vi reiser til Oslo, jeg ser veldig.. ungdom røyker og ja.. Kanskje Bakkebyen til barn bedre. Jeg vet når barna mine går til bibliotek, til svømmehall, jeg vet hvor barna mine er..». Latifa peker på at oversikten over Bakkebyen gir en trygg og god følelse, slik at hun kan la barna gå til aktiviteter, også på egenhånd.

Flere av fortellingene til informantene i denne studien speiler diskursen om den rurale idyllen som bo- og rekreasjonssteder slik Lysgård & Cruickshank (2016) beskriver det. Diskursen er knyttet til hus og hjem, fritid, tilgang til offentlige tjenester, opplevelsen av trygghet og idylliske omgivelser (Lysgård & Cruickshank, 2016, s. 103). Det varierte tilbudet av aktiviteter og butikker er viktig for informantene som benytter regelmessig svømmehall, fotballbaner, turområder, bibliotek, kino, osv. Informantene opplever at disse tilbudene gjør Bakkebyen attraktivt som bosted og legger grunnlaget for et godt oppvekstmiljø. Mange forteller om travle hverdager med skole og oppfølging av barna til ulike fritidsaktiviteter. Alle informantene er bosatt sentralt i Bakkebyen, og spesielt kvinnene peker på gåavstand til butikker og aktiviteter som viktig. Noen av kvinnene er redd for å kjøre bil, andre ønsker seg bil og førerkort i fremtiden. Flere informanter snakker om kostnader og ulempene med kollektiv transport til nærliggende større byer. Derfor benytter de aller mest lokale tjenester og aktiviteter, og vil hverken bo større eller mindre enn Bakkebyen. Det er derfor grunn til å si at informantene i denne studien mener at størrelsen til Bakkebyen er «akkurat passe».

Flere av informantene satte spesielt pris på at det er stille og rolig i Bakkebyen på grunn av erfaringer med krig og konflikt. Naima forteller og viser bilder av hjembyen som er ødelagt av situasjonen som gjorde at hun kom til Norge. Hun avslutter med å fortelle at «..nå bra, stille og rolig..» som illustrerer kontrasten mellom Bakkebyen og hjemlandet. Naima opplevde det som en lettelse da hun ble bosatt i Bakkebyen. Aisha forteller også om kontrasten og sier at «..Ikke krig, det er veldig bra, rolig her..». Denne kontrasten kan i utgangspunktet tenkes at ikke er en direkte kvalitet informantene tenker om Bakkebyen, men at det heller henger sammen med krig-fred kontrasten. Samtidig peker både Naima og Aisha på at storbyer har mye trafikk, og at Bakkebyen er tryggere for barna. Distinksjonen mellom stedene, særlig Oslo sammenlignet med Bakkebyen, er det flere informanter som påpeker. Slik en kan lese av sitatet til Latifa der hun sier «..fordi når vi reiser til Oslo, jeg ser veldig.. ungdom røyker og ja.. Kanskje Bakkebyen til barn bedre..». Sammenligningen illustrerer et inntrykk av den rurale idyllen og «det gode livet på landet» i motsetning til storbyer (Grimsrud & Båtevik, 2016; Lysgård & Cruickshank, 2016). Dette viser at informantene tar del i konflikten mellom by og land og inkluderer seg i diskursen om den rurale idyllen (Lysgård & Cruickshank, 2016).

Stedsopplevelsen til informantene blir en del av identiteten til familien. Anthias (2002) argumenterer for at individuell identitet preges av lokalitet og posisjonering. Der posisjonering er todelt, og sikter til hvordan en selv, og andre, plasserer seg innenfor (eller utenfor) en lokalitet. Identitet oppstår i samspillet mellom disse forholdene ifølge Anthias (2002), og sikter til lokalitet som sosiale samhandlings arenaer slik Massey (2005) beskriver *space*. I konflikten mellom det sentrale og det rurale mener Lysgård & Cruickshank (2016) at lokalbefolkningen samles om å forsvare sitt rurale lokalsamfunn gjennom blant annet diskursen om stedet som bo- og rekreasjonssteder. Diskursen peker på lokalsamfunnet som gode oppvekstvilkår tilrettelagt kjernefamilien, slik en kjenner igjen i fortellingene til informantene i denne studien. Naima forteller om stor tiltro til Bakkebyen og vekst i fremtiden som et resultat av omdømme og gode sosiale relasjoner i lokalsamfunnet (Massey, 2005). Naima forteller om personer hun kjenner som ønsker å flytte til Bakkebyen, og mener dette skyldes at hun og andre, snakker varmt om lokalsamfunnet. Dette viser at Naima tar en aktivt rolle i å motvirke fraflytting ved å promotere Bakkebyen på Tiktok. I promoteringen av Bakkebyen legger hun vekt på naturskjønne omgivelser og gode sosiale nettverk, slik også tilflytningsarbeidet til kommunene Grimsrud & Båtevik (2016) undersøker. Norske steders identitet er i liten grad planlagt, det er en pågående og kontinuerlig prosess, hvor stedets identitet oppstår i samspillet mellom befolkningen som bor der (Lysgård & Cruickshank, 2016, s. 112). Ved at informantene i denne studien adopterer den rurale idyllen og deltar i diskusjonen mellom by og land viser de tilknytning til stedet. De deltar aktivt som en del av den kollektive mobiliseringen i diskusjonen mellom by og land ved å forsvare Bakkebyen; og plasserer seg derfor innenfor lokaliteten som en del av en lokalsamfunnet (Anthias, 2002).

Felles forpliktelse og samarbeid i lokalsamfunnet (Villa & Haugen, 2016, s. 18) kommer tydeligere frem i fortellingene om nabolaget der informantene bor. Å vokse opp i et nabolag og lokalsamfunn preget av fellesskap, sosial samhandling og varierte fritidsaktiviteter fremmer trivsel og helse blant barn og unge (FHI, 2019). Faiza forteller om nabolaget sitt der aktørene har gode sosiale relasjoner og lav terskel for å hjelpe hverandre. Hun forteller at «..Veldig fin for barna mine. Jeg har huset mitt, jeg ser på vindu, der er barna mine. Og alle kjenner barna mine, veldig fint. Noen passer alltid på..» og peker på at hun har utsikt til lekeplassen i nabolaget sitt fra kjøkkenvinduet. Hun beskriver lekeplassen som en arena for sosial samhandling (Massey, 2005), et møtestedet der barn og voksne inkluderes i en felles

ansvarsfølelse for barna i nabolaget. Latifa peker på at det føles trygt og godt at andre voksne i Bakkebyen kjenner barna hennes, slik at flere kan passe på alle barna i lokalsamfunnet. Dette peker på Bakkebyen som et lokalsamfunn med samhold, der aktørene føler tilhørighet til området og har felles problemforståelse og felles forpliktelse til området gjennom ansvaret for barna (Villa & Haugen, 2016, s. 18).

Bakkebyen er en stor kontrast til storbyene informantene kommer fra i hjemlandet, og de fleste liker dette. Wassim på sin side ønsker å bo likens han bodde i hjemlandet sitt. Wassim forteller «...jeg vil bo på stort sted. Sted er viktig. Jeg bodde i stor by i hjemlandet. Bakkebyen er litt liten, ikke mange person. I hjemlandet mange person, mye snakke. I nabolandet mange person, mye snakke. I Bakkebyen.. jeg ferdig på skole, jeg reiser hjem. Om kvelden jeg reiser ut, ingen person..». Dette viser at Wassim syns Bakkebyen er rolig og stille, men der de fleste tenker at dette er positivt, ønsket han folke mylder slik han er vant til. Dette forstår jeg som at Wassim peker på en «atmosfære» han savner, slik Berg (2016, s. 46) beskriver tilknytning til steder som følelse og affekt.

Samtidig er jobb mulighetene i Bakkebyen det Wassim tenker mest på. Stedet som bo- og rekreasjonssted er først og fremst koblet til kjernefamilien, fremfor arbeidsmuligheter (Lysgård & Cruickshank, 2016, s. 103). Diskursen om den rurale idyllen peker på stedet som primært meningsfullt som et bosted, et sted for rekreasjon og sosial omgang, fremfor et godt lokalt arbeidsmarked (Lysgård & Cruickshank, 2016, s. 104). Wassim er frustrert over å ikke være i arbeid. Haaland, Magnussen & Wallevik (2021) argumenterer for at å ikke komme i jobb i Norge, og å være i en posisjon hvor man først og fremst skal hjelpes, kan oppleves som vanskeligere for menn enn kvinner (Haaland, Magnussen & Wallevik, 2021, s. 104). Mye tyder på at lønnet arbeid, evnen til å forsørge, gir mennene følelsen av å være en god mann (Haaland, Magnussen & Wallevik, 2021, s. 103). Wassim forteller at han ønsker fast jobb slik at han kan kjøpe et hus. Han ønsker å kjøpe et hus han kan pusse opp til et godt hjem for familien, og samtidig øke verdien på eiendommen. Dette kan tolkes slik Haaland, Magnussen & Wallevik (2021) peker på som et ønske om å forsørge. Wassim mener at større byer har bedre jobb muligheter, derfor vil han flytte fra Bakkebyen. Samtidig er Wassim åpen for å bli boende i Bakkebyen, bare han får fast jobb. Dette illustrerer at han ikke er misfornøyd med Bakkebyen, han er først og fremst misfornøyd med at han ikke har jobb.

Grue et al. (2019) fant at mangel på meningsfulle aktiviteter kan vanskeliggjøre omstillingsprosessen (s.142). Jeg tolker at Wassim ikke opplever grunnskoleopplæringen som meningsfylt, i den retningen at det faktisk vil hjelpe han å komme i arbeid. Han peker på egen erfaring fra hjemlandet i yrket som snekker, men forteller flere ganger hvor viktig det er å lære norsk språk. Jeg forstår derfor at han er umotivert for omfanget av alle fagene han studere nå. Ibrahim og Jamal som har skole noen dager i uka, og arbeidspraksis i bedrift de andre dagene, virker mer motivert for skolen og totalt forstår jeg at de er mer tilfreds i Bakkebyen. Tilslutt forteller dette oss at Jamal og Ibrahim opplever at arbeidspraksisen tilfredsstillende som meningsfylt aktivitet på nåværende tidspunkt. Jeg tolker at Ibrahim og Jamal tenker de er litt nærmere en fast jobb, enn hva Wassim tenker at han er. Jeg forstår at jobb er like viktig for alle de mannlige informantene, og at dette tilslutt henger sammen med ønske om å forsørge slik Haaland, Magnussen & Wallevik (2021) beskriver.

Informantene har ikke valgt Bakkebyen selv. Selv om bosetting med offentlig hjelp i prinsippet er frivillig, peker Seeberg et al. (2020, s. 12) på at dette er begrenset fordi de fleste ikke kan forsørge seg selv. Aasland & Sørholt (2019) fant at innvandrere har større institusjonell tillit enn befolkningen for øvrig, og forklarer dette med at flyktninger utgjør en større del av gruppen innvandrere (s. 124). Mye tyder på at flyktningene som har større grad av oppfølging og positive erfaringer med lokale velferdstilbud gir utslag i høyere institusjonell tillit og bo tilfredshet (Aasland & Sørholt, 2019, s. 124). Fortellingene i denne studien viser at informantene har stor tillit og er fornøyd med offentlige tjenester i Bakkebyen. Jamal forteller at han er svært fornøyd med flyktning tjenesten i Bakkebyen og arbeidspraksisen han har fått gjennom introduksjonsprogrammet. Jamal håper at arbeidspraksisen kan gi han mer jobb i fremtiden, og forteller at han har fått sommerjobb noe som han gleder seg til. Jamal og flere andre informanter trekker frem at barna trives og lærer norsk raskt på barneskole og i barnehagen. De tror dette skyldes at barneskolen og barnehagen er flinke, og at barna har mange venner der.

Faiza mener at hvordan barna opplever stedet og trivsel i hverdagen, har en sammenheng med hvordan de presterer på skolen. Hun forteller at «..det er veldig viktig for meg at barna liker her. Kanskje mye bedre på skole og aktiviteter og alt. Kanskje ikke liker her, og jeg liker her, og barna ikke liker her, kanskje ikke går bra på skole..». Dette viser at Faiza er bevisst

hvordan lokalsamfunnet påvirker barna sine. Brattbakk (2022) peker på hvordan foreldre har en bevisst holdning til hvordan barna blir preget av nabolaget. Faiza viser oss at den beviste holdningen strekker seg utover møte med nabolaget. Samtidig som fortellingen viser hvordan valg av bosted ikke nødvendigvis er på foreldrenes premisser, men at barnas trivsel og prestasjon betyr mye i beslutningsprosessen når foreldrene tenker på bosted i fremtiden.

Kampevoll & Martinussen (2018) peker på at innvandrere med lengre botid flytter sjeldnere (s. 104). Monitor for sekundærflytting (2020) viser at flyttemønsteret stabiliserer seg etter 6 års botid i Norge, og at personer med flyktningbakgrunn flytter mest i år 4 og 5 (s. 17).

Introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere ser ut til å gi personer med flyktning bakgrunn en sterkere forbindelse til sin første bosettingskommune (ssb, 2020, s. 4). Samtidig som overføringsflyktninger er den gruppen som flytter aller mist (ssb, 2020, s. 59). De fleste informantene i denne studien er fortsatt usikre på om de kommer til å flytte eller bli boende i Bakkebyen som samsvarer med funnene til Aasland & Sørholt (2019).

De fleste informantene i denne studien kan tenke seg å bo i Bakkebyen i fremtiden, noe som henger sammen med barnas tilknytning til stedet. Monitor for sekundærflytting (2020, s. 58) peker på at 90 prosent av personer som bor i familietyperen *ektepar med barn* har blitt boende i sin første bosettingskommune fem år etter bosetting (ssb, 2020, s. 58). En av informantene i denne studien er enslig, og mistet sin ektefelle etter bosetting pga. sykdom. Resten av informantene bor i familietyperen *ektepar med barn*. Monitor for sekundærflytting (2020) peker på at familier med barn er gjerne mest knyttet til sin første bosettingskommune, gjennom barna som går på skole og får venner i nærmiljøet (ssb, 2020, s. 58). Denne studien finner at de fleste informantene ikke ønsker å flytte fra Bakkebyen, men er åpne for å flytte i fremtiden når barna har blitt eldre. Flere peker på at de ønsker å flytte om barna flytter, eksempelvis på grunn av studier. Den positive holdningen til Bakkebyen og ønske om å fortsette å bo i Bakkebyen kan ha en sammenheng med situasjon til informantene der de har midlertidig oppholdstillatelse, konsumerer velferdstjenester og har mange forventninger fra storsamfunnet.

Grue et al. (2019) fant at de fleste deltakerne i studien opplevde at fokuset på fremtidsplaner, håp og det de selv kunne gjøre var viktig i omstillingsprosessen (s. 140). Enkelte snakket også

om å ikke vente på at livet skulle begynne og ikke la seg prege av en følelse av midlertidighet, slik at man på den måten ikke kom i gang med livet i Norge (Grue et al., 2019, s. 140). Dette viser at den fremtidsrettede positive holdningen ikke bare kjennes igjen i informantene til denne studien, samtidig forstår jeg denne holdningen som et generell holdning til å skape en bedre fremtid i Norge for barna sine. Slik som Ibrahim forteller «..jeg kom til Norge for barna mine, for skole, for helse..». Boccagni & Hondagneu-Sotelo (2023) peker på *homemaking* som både noe materielt og relasjonelt, og hvordan migranter jobber kontinuerlig for å skape mening og tilknytning i hverdagen slik Ibrahim forteller at fremtiden til barna motiverer han. Samtidig kan en si at om bosettingskohorten til informantene i denne studien ligner tidligere bosettingskohorter undersøkt av SSB (2020) er det grunn til å tro at de fleste kommer til å bli boende i Bakkebyen.

Informantene i denne studien ble spurt åpne spørsmål og om livet generelt. Floya Anthias (2002) skriver at å spørre en informant direkte om tematikk som identitet eller tilhørighet ofte ender med «*blank stare, a puzzled silence or a glib and formulaic response*» (s. 492). Særlig i sammenheng med flyktninger er dette problematisk, fordi det kan resultere i et svar som kommer fra en usikker livssituasjon som blir påvirket av forventinger fra storsamfunnet. Informanten kan respondere med det den tror du vil høre, eller det som den føler at storsamfunnet forventer til svar. Floya Anthias (2002) argumenterer for at forskere burde la informantene snakke om seg selv, livet sitt og erfaringer, og at identitet og tilhørighet vil indirekte komme frem gjennom et slikt narrativ (s. 492).

Allikevel avslutter jeg intervjuene med å spørre *Hvor føler du deg hjemme?* Dette er ikke et direkte spørsmål om identitet og tilhørighet, men det kan tolkes i den retningen. Mange av informantene svarte ikke på spørsmålet, andre var usikre og noen hadde et velformulert svar. Jeg er til dels enig med Anthias (2002) om at det er gjennom hverdagsfortellingen at en best får inntrykk av identitet og tilhørighet. Men de som svarte raskt, med velformulert svar, viser oss at de har reflektert rundt dette på egenhånd. Dette viser oss hvordan mennesker tilnærmer seg stedet og er bevisst sin tilknytning til stedet gjennom *homemaking* (Boccagni & Hondagneu-Sotelo, 2023). Fra det fenomenologiske perspektivet og med tanke på *homemaking* legger jeg derfor vekt på informantenes egen mening og intensjon med svarene.

Ibrahim forteller at han føler seg hjemme i hjemlandet sitt. Samtidig sier han at barna hører hjemme i Norge, fordi de ikke kjenner hjemlandet. Han forteller «..Barna mine føler ikke hjemlandet. Da vi reiste til nabolandet, det eldste barnet er 2 år. Han kjenner ikke hjemlandet. Han vet bare fra meg og kona min. Barna mine er Norge, fordi de vet ingen annen..». Avslutningsvis i intervjuet forteller Ibrahim at selv om han hører hjemme i hjemlandet; er kan hjemme når han er sammen med kona og barna sine. Dette er et spennende perspektiv fordi det sikter til en sosial og familiær tilknytning til stedet. Selv om Bakkebyen ikke er Ibrahim sitt hjem, er det indirekte hans hjem, fordi det er barna sitt hjem. *Homemaking* handler like mye om hva en har, som hva en ønsker å oppnå, og at tilhørighet til et hjem er noe mennesker kontinuerlig jobber for (Boccagni & Hondagneu-Sotelo, 2023).

Flere av informantene er svært opptatt av å holde kontakten med hjemlandet. Om vi legger til grunn Boccagni & Hondagneu-Sotelo (2023) sin forståelse av *homemaking*; kan kontakten og ønsker om å reise på besøk med familien til hjemlandet; sikte til en ambisjon om å jobbe for en balansert tilhørighet mellom Norge og hjemlandet. Nikielska-Sekula (2021) peker på hvordan andre- og tredje generasjons innvandrere balanserer tilhørighet mellom Norge og Hjemlandet, der *homemaking* finnes i skjæringspunktet mellom slike dimensjoner. Nikielska-Sekula (2021) peker på translokale hjem som transdimensjonale hjem. Hun peker på personer med innvandrerbakgrunn balanserer det emosjonelle og praktiske mellom forfedres opprinnelsesland og stedet de bor i dag (Nikielska-Sekula, 2021, s. 1483). Stachowski & Rasmussen (2021) viser hvor viktig det er å holde kontakten med hjemlandet for å opprettholde tradisjoner, kultur og skape ny tilhørighet til stedet de innvandret til. Studien til Stachowski & Rasmussen (2021) handler om arbeidsinnvandrere, som lever transnasjonale liv med regelmessige reiser til hjemlandet. Selv om informantene i denne studien mangler midlenene til å jobbe for en slik *homemaking* er det mye som tyder på at de har ambisjonene i fremtiden slik Faiza forteller «..første reise. Ja, første reise. Jeg savner familien min, det er lenge siden. Akkurat nå ni år. Ikke se familien min..» og peker på at første reisen til utlandet ønsker hun at skal bli til hjemlandet.

Denne studien viser at informantenes fremtidsrettede holdning til livet i Bakkebyen, først og fremst handler om fremtiden til barna. Arbeid og utdanning er grunnleggende forutsetninger for å kunne realisere fremtiden for familien i Norge. Både for å kunne sikre permanent

oppholdstillatelse og statsborgerskap, og drømmen om egen bolig. Informantene har stor tillit til at introduksjonsprogrammet vil gi gode muligheter i fremtiden og varig tilknytning til arbeidslivet. Samtidig som studien finner at individuell fremdrift i programmet er viktig for å holde på motivasjonen; altså motivasjonen som er forankret i drømmen om en god fremtid for familien og barna. Den ene informanten som opplevde manglende fremdrift på veien til arbeidslivet, beskrev at han mistet motivasjon, fordi han opplevde skolen som vanskelig og tidkrevende. Informanten er opptatt av å kunne forsørge familien og skape et godt hjem. Studien til Grue et al. (2019, s. 144) peker på at det er viktig å bli møtte med rimelige forventninger og likeverd, og at dette tilslutt bidrar til opplevelsen av tilhørighet. Samtidig som opplevelsen av meningsfulle aktiviteter er viktig i omstillingsprosessen (Grue et al., 2019). Haaland, Magnussen & Wallevik (2021) peker på at informantene i studien ønsket å benytte ressurser fra hjemlandet i Norge, slik flere av informantene i denne studien forteller.

Flertallet av informantene forteller om innhold og formål i introduksjonsprogrammet, der de var innstilt på tilpasning, opplæring, egeninnsats og ansvar (Meld. St. 30, 2015-2016, s. 10). Mange la ned mye egeninnsats, også på fritiden for å oppnå kvalifisering. Andre hadde utfordringer med å legge inn egeninnsats utenom skoletiden, fordi de er småbarns foreldre. Samtidig som de kunne fortelle at de lærte mye av barna sine; og at kontakten og aktivitet i lokalsamfunnet ofte var tilknyttet barna. Denne studien finner at stedstilknytningen til de bosatte flyktingene er i stor grad tilknyttet barna, og at barna langt på vei er bindeleddet til lokalsamfunnet; gjennom felles ansvarsfølelse for et godt oppvekstmiljø. Samtidig som ønsker og drømmer for fremtiden til familien er avgjørende i møte med bosettingen og bosettingskommunen som motivasjon for deltakelse.

Sluttord

Denne oppgaven gir innsikt i hvilke fortellinger informantene i denne studien har om å bli bosatt i Norge og hvilke tanker de har om hjem, sted og fremtid. Formålet med oppgaven har vært å bidra til kunnskap om bosatte flyktninger, fra perspektivet til flyktningene. Gjennom arbeidet med oppgaven har det vist seg at kunnskap om bosatte flyktninger er mangelfull, særlig fra en familievinkling (Svendsen, 2018, s. 67). Denne studien har vist at informantenes tanker om hjem, sted og fremtid er først og fremst koblet til foreldrerollen. Opplevelsen av bosettingskommunen som et godt oppvekst miljø er viktig for informantene, men manglende mulighet til å oppfylle forsørgeransvaret kan påvirke opplevelsen av lokalsamfunnet negativt. Samtidig er det vanskelig å si noe om gyldighet på grunn av de kontekstuelle rammene. Slik Seeberg et al. (2020) peker på at bosetting med offentlig hjelp er i realiteten svært begrenset på grunn av gjeldene politikk, kan en argumentere for at informantene svarer det de tror storsamfunnet vil høre. Informantenes midlertidige oppholdstillatelse og usikre fremtid i Norge kan påvirke måten de svarer på i denne studien. Jeg, som en del av majoriteten kan representere denne forventingen, og hadde jeg hatt en minoritetsbakgrunn hadde trolig datamaterialet vært annerledes. Store svingninger i ankomsttallene for flyktninger og reformer i forvaltningen gjør det også utfordrende å undersøke forholdene, fordi de kontekstuelle rammene er stadig i endring (Seeberg et al., 2020, s. 14). Kunnskapen som denne oppgaven legger frem kan ikke generaliseres fordi den er situert, men beskriver flere perspektiver som kan undersøkes videre.

Fordi forskningsspørsmålene har en utforskende natur, krever de ingen endelig konklusjon. Derfor blir spørsmålet videre; hvilken samfunnsmessig verdi har kunnskapen? I løpet av arbeidet har jeg kommet over flere spørsmål som rammene for denne studien ikke lot seg besvare. Om en hadde basert oppgaven på andre informanter, metoder, vinklinger av tema, teoretiske perspektiver, annen lokalitet og på et annet tidspunkt kunne resultatene sett helt annerledes ut. Det hadde vært spesielt spennende å tatt en mer deltakende rolle i hverdagslivet til informantene. Samtidig som en kunne beskrevet flere nyanser og målrettet tilnærming til bosatte flyktninger som foreldre. Det hadde også vært spennende å undersøkt videre hvordan barna påvirker foreldrenes beslutningsprosess for fremtidig bosted.

Litteraturliste

- Andersson, M. (2018). *Kampen om vitenskapeligheten : Forskningskommunikasjon i et politisk betent felt*. Scandinavian University Press Universitetsforlaget.
- Anthias, F. (2002). Where do I belong? Narrating collective identity and translocational positionality. *Ethnicities*, 2(4), 491-514. <https://doi.org/10.1177/14687968020020040301>
- Anthias, F. (2012). TRANSNATIONAL MOBILITIES, MIGRATION RESEARCH AND INTERSECTIONALITY: Towards a translocational frame. *Nordic Journal of Migration Research*, 2(2), 102-110. <https://doi.org/10.2478/v10202-011-0032-y>
- Anthias, F. (2021). *Translocational belongings : intersectional dilemmas and social inequalities*. Routledge.
- Bastola, S. (2022). Social Integration of Refugees. Study of Third Country Resettled Bhutanese Women in Norway. I K. Nikielska-Sekula (Red.). University of South-Eastern Norway.
- Berg, N. G. B. (2016). Lokalsamfunn som sted - hvordan forstå tilknytning til bosted? I M. Villa & M. S. Haugen (Red.), *Lokalsamfunn* (s. 34-52). Cappelen Damm.
- Berry, J. W. (1997). Immigration, Acculturation, and Adaptation. *Applied psychology*, 46(1), 5-34. <https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.1997.tb01087.x>
- Boccagni, P. & Hondagneu - Sotelo, P. (2023). Integration and the struggle to turn space into “our” place: Homemaking as a way beyond the stalemate of assimilationism vs transnationalism. *International migration*, 61(1), 154-167. <https://doi.org/10.1111/imig.12846>
- Brattbakk, I. (2022). Foreldres nabolagstrategier for barn og unge: danne, styrke og skjerme. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 63(2), 102-121. <https://doi.org/10.18261/tfs.63.2.2>
- Brochmann, G. (2019). Faglighet og farlighet. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 60(1), 81-83. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-291X-2019-01-06>

- Castles, S., Miller, M. J. & De Haas, H. (2014). *The age of migration : international population movements in the modern world* (5th. utg.). Palgrave Macmillan.
- Christensen, A. (2019). Migrasjonsprosesser. I L. Lien, R. Dybdahl, H. Siem, I. Julardzija & H. H. Bakke (Red.), *Asylsøkere og flyktninger : psykisk helse og livsmestring*. Universitetsforlaget.
- Chudasama, K. M. & Weihe, H.-J. W. (2023, 1 februar 2023). *Sosialhjelp*. Store Norske Leksikon. <https://snl.no/sosialhjelp>
- Dahl, Ø. (2013). *Møter mellom mennesker : innføring i interkulturell kommunikasjon* (2. utg. utg.). Gyldendal Akademisk.
- Døving, C. A. (2009). *Integrering : teori og empiri*. Pax.
- Erikson, M. G. & Gröhn, H. (2010). *Riktig kildebruk : kunsten å referere og sitere*. Gyldendal akademisk.
- FHI. (2019, 12.02.2019). *Trygt og godt oppvekstmiljø i kommunen*. Folkehelseinstituttet. <https://www.fhi.no/hn/folkehelse/artikler/trygt-og-godt-oppvekstmiljo-i-kommunen/>
- Flyktningskonvensjonen. (1951). *Convention relating to the status of refugees* [Konvensjon om flyktningers stilling] (28-07-1951 nr 1 Multilateral). FN. Lovdata. <https://lovdata.no/traktat/1951-07-28-1>
- FN-Sambandet. (2022, 17 juni 2022). *Mennesker på flukt*. United Nations Association of Norway. <https://www.fn.no/tema/flyktninger/mennesker-paa-flukt>
- Granberg, M. S. (2015). *Mobilitet, translokalt og stedstilhørighet : en studie av stedsopplevelser blant tilflyttere i Midt-Troms*. UiT Norges arktiske universitet. <https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/7804/thesis.pdf?sequence=2>
- Grimsrud, G. M. & Båtevik, F. O. (2016). Velkommen til bygda? I M. Villa & M. S. Haugen (Red.), *Lokalsamfunn* (s. 283-302). Cappelen Damm.
- Grue, M. J., Bytingsvik, M. K. S. & Stige, S. H. (2019). Ingen vet hvem du er» – flyktningers opplevelse av omstillingsprosessen i Norge.

- Tidsskrift for psykisk helsearbeid*, 16(3), 135-146.
<https://doi.org/10.18261/issn.1504-3010-2019-03-03>
- Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder* (2. utg. utg.). Fagbokforl.
- Gullikstad, B., Kristensen, G. K. & Sætermo, T. F. (2021). Å studere fortellinger om integrering i en lokalsamfunnskontekst: en introduksjon til et komplekst forskningsfelt. I B. Gullikstad, G. K. Kristensen & T. F. Sætermo (Red.), *Fortellinger om integrering i norske lokalsamfunn* (s. 11-39). Universitetsforlaget.
- Harnes, O. S. (2022). Det nye livet i Norge – om forhåpninger, utfordringer og hverdagsmestring | *En kvalitativ studie om flyktningers mestring av den nye hverdagen i Norge og deres opplevelse av livskvalitet etter bosetting*.
- Haukedal, R. S. (2023, 21 april 2023). *Donna Haraway*. Store Norske Leksikon. https://snl.no/Donna_Haraway
- Haaland, H., Magnussen, M.-L. & Wallevik, H. (2021). Å bruke erfaringene til nyankomne mannlige syriske flyktninger til å utfordre den store norske integreringsfortellingen. I *Fortellinger om integrering i norske lokalsamfunn* (s. 87-108) (Books). Universitetsforlaget.
<https://doi.org/doi:10.18261/9788215042961-2021-04>
- Haaland, H., Magnussen, M.-L., Wallevik, H. & Frykman, M. P. (2021). Ulike måter å «sikre sted»: flyktningers fortellinger om integrering inn i et lokalsamfunn i Sør-Norge. I *Fortellinger om integrering i norske lokalsamfunn* (s. 180-202) (Books). Universitetsforlaget.
<https://doi.org/doi:10.18261/9788215042961-2021-08>
- iDMC. (2021, 31 desember 2021). *Global Internal Displacement Database*. Internal Displacement Monitoring Centre.
<https://www.internal-displacement.org/database/displacement-data>
- IMDi. (2021, 2 september 2021). *Bosetting av flyktninger som finner bolig på egen hånd*. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet.
<https://www.imdi.no/planlegging-og-bosetting/bosettingsprosessen/selvbosetting/>

- IMDi. (2022a, 7 juni 2022). *Lov om integrering*. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet.
<https://www.imdi.no/kvalifisering/regelverk/ny-integreringslov/>
- IMDi. (2022b, 18 mars 2022). *Nasjonalt utvalg for mottak og bosetting*. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet.
<https://www.imdi.no/planlegging-og-bosetting/bosettingsprosessen/nasjonalt-utvalg-for-bosetting/>
- IMDi. (2022c, 17 juni 2022). *Se visuell framstilling av hvordan bosettingen foregår*. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet.
<https://www.imdi.no/planlegging-og-bosetting/slik-bosettes-flyktninger/visuell-framstilling-av-bosettingsprosessene/>
- IMDi. (2022d, 3 mai 2022). *Tildeling av bosettingskommune*. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet.
<https://www.imdi.no/planlegging-og-bosetting/bosettingsprosessen/tildeling-av-bosettingskommune/>
- IMDi. (2023a, 13 april 2023). *Befolkning og flytting i Norge*. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet.
<https://www.imdi.no/om-integrering-i-norge/statistikk/F00/befolkning>
- IMDi. (2023b, 28 februar 2023). *Bosetting i Norge*. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. <https://www.imdi.no/om-integrering-i-norge/statistikk/F00/bosetting>
- IMDi. (2023c, 13 april 2023). *Kvalifisering og introduksjonsprogram i Norge*. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet.
<https://www.imdi.no/om-integrering-i-norge/statistikk/F00/kvalifisering>
- Integreringsloven. (2020). *Lov om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid* Lovdata. <https://lovdata.no/lov/2020-11-06-127>
- Introduksjonsloven. (2003). *Lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere* Lovdata. <https://lovdata.no/lov/2003-07-04-80>

- Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? : innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (3. utg. utg.). Cappelen Damm akademisk.
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2016). *Rundskriv til lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)* (G-01/2016). <https://www.regjeringen.no/contentassets/4b44b3ea29554b4aa1e9169829b75b78/g-01-2016.pdf>
- Kampevoll, F. & Martinussen, P. E. (2018). Gøy på landet? Betydningen av lokale trekk for innvandreres bosetting i rurale kommuner. *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, 34(2-3), 89-112. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-2936-2018-02-03-03>
- Kvarv, S. (2014). *Vitenskapsteori : tradisjoner, posisjoner og diskusjoner* (2. utg. utg.). Novus.
- Leraand, D. & Bahun, V. B. (2022, 28 Desember 2022). *Flyktninger*. Store Norske Leksikon. <https://snl.no/flyktninger>
- Lexander, K. V. (2020). Norsk som digitalt samhandlingspråk i fire familier med innvandrerbakgrunn – identitet og investering. *Nordand*, 15(1), 4-21. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-3381-2020-01-01>
- Lysgård, H. K. & Cruickshank, J. (2016). Attraktive lokalsamfunn - hva er det og for hvem? I M. Villa & M. S. Haugen (Red.), *Lokalsamfunn* (s. 95-114). Cappelen Damm.
- Massey, D. (2005). *For space*. Sage.
- Meld. St. 30. (2015-2016). *Fra mottak til arbeidsliv – en effektiv integreringspolitikk* (Meld. St. 30). Justis- og beredskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/6676aece374348ee805e9fc5f60b6158/no/pdfs/stm201520160030000dddpdfs.pdf>
- Nikielska-Sekula, K. (2021). Towards a transdimensional home: home-making in the narrations of Norwegians of Turkish descent. *Journal of Housing and the Built Environment*, 36(4), 1483-1499. <https://doi.org/10.1007/s10901-020-09814-9>

- Oslo Kommune. (2023). *Søke kommunal bolig*. Oslo Kommune. <https://www.oslo.kommune.no/bolig-og-sosiale-tjenester/bolig/kommunal-bolig/soke-kommunal-bolig/#gref>
- Regjeringen. (2022a, 31 mai 2022). *Aktørar og ansvarsforhold i utlendingsforvaltninga*. Justis- og beredskapsdepartementet, Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Utanriksdepartementet, <https://www.regjeringen.no/no/tema/innvandring-og-integrering/innsikt/aktorar-og-ansvarsforhold-i-utlendingsforvaltninga/id448310/>
- Regjeringen. (2022b, 02 november 2022). *Retur, utvisning og bortvisning fra Norge*. Justis- og beredskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/tema/innvandring-og-integrering/innsikt/retur/id2343455/>
- Rytter, M. (2019). Writing Against Integration: Danish Imaginaries of Culture, Race and Belonging. *Ethnos*, 84(4), 678-697. <https://doi.org/10.1080/00141844.2018.1458745>
- Seeberg, M. L., Aasen, B., Bell, J., Hyggen, C. & Tolgensbakk, I. (2020). *Strategisk mottaksplassering og treffsikker bosetting: tidlige grep for integrering av flyktninger i kommunene* (NOVA Rapport 2/2020). Velferdsforskningsinstituttet NOVA OsloMet.
- ssb. (2020). *Monitor for sekundærflytting* (SSB Rapporter 2020/36). Statistisk sentralbyrå <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/attachment/433473?ts=174fc8b3298>
- Stachowski, J. & Rasmussen, B. (2021). Når hjemme er borte og borte er hjemme: Fortellinger om lokalintegreringens komplekse dynamikk. I B. Gullikstad, G. K. Kristensen & T. F. Sætermo (Red.), *Fortellinger om integrering i norske lokalsamfunn* (s. 156-179). Universitetsforlaget.
- Steinkellner, A. (2023, 6 mars 2023). *Krigen i Ukraina ga historisk innvandrervekst*. SSB. <https://www.ssb.no/befolkning/innvandrere/statistikk/innvandrere-og-norskfodte-med-innvandrerforeldre/artikler/krig-ga-innvandringsvekst>

- Svendsen, S. B., Berit. (2018). *Kunnskapsoppsummering om bosetting av flyktninger*. NTNU Samfunnsforskning. https://samforsk.brage.unit.no/samforsk-xmlui/bitstream/handle/11250/2576095/Kunnskapsoppsummering_web.pdf?sequence=2
- UDI. (2023a, 13 april 2023). *Asylsøker*. Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/ord-og-begreper/asylsoker/>
- UDI. (2023b, 26 april 2023). *Beregne oppholdstid for permanent oppholdstillatelse*. Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/ord-og-begreper/beregne-oppholdstid-for-permanent-oppholdstillatelse/>
- UDI. (2023c, 13 april 2023). *Midlertidig oppholdstillatelse*. Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/ord-og-begreper/midlertidig-oppholdstillatelse/>
- UDI. (2023d, 24 mars 2023). *Oppholdstillatelse på humanitært grunnlag*. Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/ord-og-begreper/oppholdstillatelse-pa-humanitart-grunnlag/>
- UDI. (2023e, 13 april 2023). *Overføringsflyktninger (kvoteflyktninger)*. Utlendingsdirektoratet. <https://www.udi.no/ord-og-begreper/overforingsflyktninger/>
- Utlendingsloven. (2008). *Lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her* Lovdata. <https://lovdata.no/lov/2008-05-15-35>
- Villa, M. & Haugen, M. S. (2016). Lokalsamfunn i perspektiv. I M. Villa & M. S. Haugen (Red.), *Lokalsamfunn* (s. 17-33). Cappelen Damm.
- Aasland, A. & Søholt, S. (2019). Boforhold og boligtilfredshet blant innvandrere i Distrikts-Norge. *Tidsskrift for boligforskning*, 2(2), 112-130. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-5988-2019-02-06>

Figur liste

Figur 1: Bosetting av flyktninger i Norge fra 1995-2023 (IMDi, 2023b).....	11
Figur 2: Befolkning fordelt etter bakgrunn 1986-2022 (IMDi, 2023a)	15
Figur 3: Befolkning etter verdensregion (IMDi, 2023a)	16
Figur 4: Aktivitet etter avsluttet introduksjonsprogram (IMDi, 2023c)	20

Vedlegg

Vedlegg 1: Informasjonsskriv brukt i undersøkelsen.

Vedlegg 2: Samtykke skjema brukt i undersøkelsen.

Vedlegg 3: Intervjuguide brukt i undersøkelsen.

Vedlegg 4: NSD vurdering av undersøkelsen.

Informasjonsskriv

Hei! Har du lyst å være med i en studie om flyktingers tanker om hjem, sted og fremtid?

Formålet med denne studien er å øke kunnskap om hvilke tanker flyktinger har om hjem, sted og fremtid.

Denne studien er en masteroppgave som Universitetet i Sørøst Norge er ansvarlige for. Det er Kristine Teksten som er student og veileder er Åsne Håndlykken-Luz.

Hvorfor spør vi deg?

Med hjelp fra kommunen din har denne informasjonen blitt gitt til deg og andre voksne flyktinger i din kommune. Andre flyktinger fra andre kommuner vil også bli spurt.

Hva betyr det for deg å delta?

Hvis du ønsker å delta vil vi invitere deg til et intervju. Et intervju er en samtale der vi stiller deg ulike spørsmål om dine tanker om hjem, sted og fremtid. Det finnes ingen feil svar på spørsmålene. Du trenger ikke å svare på alle spørsmålene, du velger selv om du ønsker å svare. Intervjuet vil vare i ca. 40 minutter. Vi vil gjøre lydopptak av intervjuet og avtaler tid og sted sammen.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet og det er ditt valg om du vil være med eller ikke. Det er lov til å ombestemme seg når som helst og da vil all informasjon om deg bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller om du først sier «ja» og så «nei». Du må ikke forklare hvorfor du ikke ønsker å delta eller om du senere ombestemmer deg.

Studien er trygg

Svarene du gir oss vil bli behandlet anonymt. Det er ingen andre som får vite hva akkurat du har svart. Vi vil bare bruke informasjon om deg til det formålet som nevnes i denne informasjonen. Vi lagrer all informasjon om deg på en sikker måte.

Vi er ferdige med studien 1 oktober 2023. Da vil vi passe på at all informasjon om deg er slettet.

Dine rettigheter

Informasjonen vi har om deg har du rett til å få tilgang til. Du kan få informasjonen slettet eller endret. Du kan også klage til Datatilsynet dersom du synes at vi har behandlet opplysningene om deg på en måte som ikke er riktig.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål eller ønsker mer informasjon om studien kan du kontakte:

Kristine Teksten på mobil 95966099 eller på epost kristine-teksten@hotmail.com (student)

Åsne Håndlykken-Luz på telefon 31009795 eller på epost asne.handlykken-luz@usn.no (veileder)

Hvis du har spørsmål om personvern, kan du ta kontakt med:

Paal Are Solberg, personvernombudet ved USN, på e-post personvernombud@usn.no

Hvis du har spørsmål om personverntjenester sin vurdering av studien:

Personverntjenester NSD på telefon 53 21 15 00 eller på e-post personverntjenester@sikt.no

---

Ønsker du å delta i studien?

Send en SMS eller ring Kristine Teksten på mobil 95966099 eller send en e-post til kristine-teksten@hotmail.com

---

Tusen takk for at du tok deg tid til å lese dette og vurdere deltakelse i studien.

Håper du vil bli med!

Med vennlig hilsen
Kristine Teksten

USN Universitetet
i Sørøst-Norge

Samtykke

Samtykke for studien *Bosetting av flyktninger:* *En kvalitativ studie av tanker om hjem, sted og fremtid?*

For å delta må du signere samtykke og fylle ut informasjonen om deg selv. Ved å signere samtykke sier du at det er greit at vi behandler personopplysninger slik vi har gitt deg informasjon om.

Jeg ønsker å delta:

Navn:

Mobilnummer:

E-post:

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Bosetting av flyktninger: En kvalitativ studie av tanker om hjem, sted og fremtid*. Jeg har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til:

- å delta som deltaker i intervjuet for denne studien.
- at intervjuet blir tatt opp på lydopptak.
- at mine personopplysninger blir lagret slik det er beskrevet i informasjonsskrivet.
- at studien kjenner til mitt statsborgerskap/opprinnelsesland.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.

_____
(Signatur)

_____
(sted, dato)

Retur: Kristine Teksten, Kristine-teksten@hotmail.com eller 95966099
Strannavegen 140, 3810 Gvarv

«Hjem, sted og fremtid»

Intervju nr:

Introduksjon: Takke for deltakelse, informasjonsskrivet og samtykke, minne om frivillig og retten til å trekke seg, pause og forklare spørsmål, anonymitet og taushetsplikt, lydopptak, spørsmål før vi starter?

Jeg ønsker at vi skal snakke om livet ditt her i Norge, men du står fritt til å svare det du måtte ønske på de ulike spørsmålene. Jeg ønsker å ivareta andre personer som kan være naturlig å snakke om i dette intervjuet. Derfor ber jeg deg ikke bruke navn på andre personer. Du kan bruke kjennetegn som «min venn», «min kone/ektemann» eller «min datter/sønn».

Kan du fortelle litt om deg selv?

- Alder, kjønn, sivilstatus, barn osv.
- Når kom du til Norge? Hvor kom du fra? Hvor lenge har du bodd her?

Kan du fortelle om hverdagen din?

- Rutiner, skole, jobb, familie osv.
- Hva gjør du på fritiden? Kan du beskrive ditt sosiale liv?

Hvordan har det vært å flytte til Norge?

- Hvordan syns du det er å lære norsk?
- Hvordan opplever du at det er å tilpasse seg Norge?

Hvilket inntrykk hadde du av Norge før du kom hit?

- Hva tror du påvirket dette inntrykket? Innhenter informasjon?
- Har inntrykket forandret seg etter at du kom til Norge?
- Hvordan er inntrykket ditt av Norge nå? Hvorfor?

Kan du fortelle om ventetiden før du flyttet til denne kommunen?

- Ventet du i Norge? Hvor lenge ventet du?

Fikk du sette opp ønsker for hvor du selv ville bli bosatt?

- Hvordan fikk du informasjon eller hjelp om hvordan du kunne sette opp ønske?
- Ble du bosatt i den kommunen du ønsket?
- Hvor og hvorfor ønsket du å bli bosatt i den kommunen?

Hva tenkte du første gangen du fikk vite at du skulle bli bosatt i denne kommunen?

- Hvilket inntrykk hadde du av kommunen før du ble bosatt?
- Hvorfor tenkte du det om kommunen? Hvor fikk du informasjon/inntrykket fra?
- Har inntrykket forandret seg etter at du ble bosatt i kommunen?
- Hvordan er inntrykket ditt av kommunen nå?
- Hva tror du påvirker hva du tenker om kommunen nå?

Hvordan var den første perioden etter at du ble bosatt i kommunen?

Bor du i hjemmet du fikk tildelt da du ble bosatt i kommunen for første gang?

- Nei – hvorfor flyttet du? Ja – hvorfor har du ikke flyttet?

Når du tenker på tiden frem til du ble bosatt, er det noe du skulle ønske var annerledes?

Hva er et hjem for deg?

- Hva er viktig at et hjem har eller er for at du skal føle at det er et hjem?
- Hvordan opplever du at ditt nåværende bosted er et hjem?

Hva tror du er forståelsen av et hjem i Norge?

Har forholdet ditt til et hjem endret seg etter du kom til Norge?

Hvordan bruker du hjemmet ditt?

- Hvor mye betyr hjemmet ditt for deg?

Kan du beskrive drømme hjemmet ditt?

- Hva, hvor og hvordan ser drømme hjemmet ut?

Hvordan er det å bo i denne kommunen?

- Hvordan bruker du nærområdet rundt hjemmet ditt?

Er det noe du er spesielt fornøyd med i nærområdet?

Er det noe du savner i nærområdet?

Hvordan opplever du at nærområdet er for hele familien?

- Hvorfor er dette et bra nærområde for hele familien?
- Hvorfor er dette ikke et bra nærområde for hele familien?

Hvor får du informasjon om nærområdet ditt fra?

Syns du informasjon om nærområdet er lett tilgjengelig for deg?

Hvilke andre steder reiser/oppholder du deg ofte/regelmessig?

Hvorfor reiser du til disse stedene?

Hvor føler du at du hører hjemme?

- Hvilken relasjon har du til stedet du bodde før?
- Hvilken relasjon har du til stedet du bor nå?

Hva skal til for at du skal føle deg hjemme/lokal på en ny plass?

Hva er planene dine for fremtiden?

- Hva er planene dine for familien?
- Hva er planene dine for bosituasjon i fremtiden?
- Hva er planene dine for jobb/utdanning?

Hva skal til for at du når målene dine i fremtiden?

Hva tenker de rundt deg om planene dine for fremtiden?

(Hvis vedkommende ønsker å flytte fra kommunen)

- Tror du det kan bli aktuelt å flytte tilbake hit om du flytter vekk en periode?
- Hva skal til for at du ønsker å bli boende i dette nærområdet i fremtiden?

Er det noe du ønsker å legge til?

NSD vurdering av undersøkelsen

Norsk ▾ Kristine Teksten ▾

Meldeskjema / Bosetting av flyktninger: En kvalitativ studie av tanker om hjem og sted. / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Skriv ut

26.01.2023 ▾

Referansenummer

947326

Vurderingstype

Standard

Dato

26.01.2023

Prosjekttittel

Bosetting av flyktninger: En kvalitativ studie av tanker om hjem og sted.

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Sørøst-Norge / Fakultet for humaniora, idrett- og utdanningsvitenskap / Institutt for kultur, religion og samfunnsfag

Prosjektansvarlig

Åsne Håndlykken-Luz

Student

Kristine Teksten

Prosjektperiode

01.01.2023 - 01.10.2023

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Særlige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Uttrykkelig samtykke (Personvernforordningen art. 9 nr. 2 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 01.10.2023.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

OM VURDERINGEN

Sikt har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

KOMMENTARER TIL PROSJEKTET

Utvalget er en sårbar gruppe, de kan ha språklige utfordringer og ha liten kjennskap til deltakelse i forskning. Det er viktig å minne deltakerne om at valg av deltakelse i forskningen ikke påvirker andre ytelser/tjenester, sikre at de forstår informasjonen i informasjonsskrivet og dere bør ha en plan dersom deltakeren skulle få en reaksjon/reaktivere traumer.

TYPE PERSONOPPLYSNINGER

Prosjektet vil behandle særlige kategorier av personopplysninger om helse.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Vi har vurdert at du har lovlig grunnlag til å behandle personopplysningene, men husk at det er institusjonen du er ansatt/student ved som avgjør hvilke databehandlere du kan bruke og hvordan du må lagre og sikre data i ditt prosjekt. Husk å bruke leverandører som din institusjon har avtale med (f.eks. ved skylagring, nettspørreskjema, videosamtale el.)

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Se våre nettsider om hvilke endringer du må melde: <https://sikt.no/melde-endringer-i-meldeskjema>

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!